

บทที่ 4

ผลการสำรวจ

เดิมที่ดินในอำเภอพระประแดง เป็นสวนมะพร้าว นาข้าว นาเกลือ เป็นต้น จากทำเลที่ตั้งของตัวอำเภอที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน และอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร เริ่มมีการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในราวปี พ.ศ.2503 เป็นต้น ซึ่งอุตสาหกรรมเห็นความสำคัญของแหล่งน้ำ ความได้เปรียบในทางธรรมชาติของสถานที่ตั้ง ทำให้โรงงานมุ่งเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพระประแดง โดยสามารถผลิตสินค้าและส่งออก จำหน่ายทั้งทางบก และทางน้ำได้อย่างสะดวก ต่อมารัฐบาลมีนโยบายย้ายโรงงานอุตสาหกรรมออกจากกรุงเทพ ทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ

ในปีพ.ศ.2512 เริ่มมีพระราชบัญญัติโรงงานขึ้น จำนวนโรงงานที่เข้าชื่อจดทะเบียนในช่วงแรกมีทั้งสิ้น 33 โรงงาน และค่อยๆเพิ่มมากขึ้นถึงปัจจุบัน มีทั้งสิ้น 1,006 โรงงานในปีพ.ศ.2533 จำนวนปริมาณลูกจ้างแรงงาน มีการขยายตัวเพิ่มมาก คอบสนองความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม มีการจ้างแรงงานรวมทั้งสิ้น 81,178 คน¹ จึงนับว่าอำเภอพระประแดง เป็นย่านตลาดแรงงานที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศ สภาพที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานพักอาศัยกระจายอยู่ทั่วไป บางส่วนก็พักอาศัยกับโรงงาน

สำหรับการศึกษาี้ ได้จำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มอุตสาหกรรม -กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่ใช้สำรวจ
2. การจัดหาที่อยู่อาศัย ประเภทอุตสาหกรรม ระบบเวลาทำงาน ปัญหาการอยู่อาศัย
3. การศึกษาแนวทัศนคติต่อสวัสดิการที่อยู่อาศัย

¹ สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ, 2534.

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มอุตสาหกรรม และกลุ่มลูกจ้างแรงงานในอำเภอพระประแดง

4.1 ลักษณะทั่วไป ประเภท และขนาดอุตสาหกรรมที่ใช้สำรวจ

งานสำรวจฉบับนี้ มีการจำแนกโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่ปีพ.ศ.2512-มิถุนายน 2534 จำนวนทั้งสิ้น 165 โรงงาน ซึ่งมีลูกจ้างแรงงานมากกว่า 100 คน โรงงานที่สำรวจส่วนใหญ่อยู่ในเขตตำบลสาโรงใต้ คิดเป็นร้อยละ 45.5 ของกลุ่มตัวอย่าง 165 โรงงาน ลำดับรองลงมาคือ ตำบลบางครุ คิดเป็นร้อยละ 24.2 ส่วนตำบลทรงคนอง ตำบลบางน้ำผึ้ง และตำบลสาโรง มีโรงงานคิดเป็นร้อยละ 6 โดยนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 โรงงาน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.39 ของกลุ่มโรงงานทั้งหมดให้ความร่วมมือ แบ่งออกดังนี้ (โปรดดูตาราง 4.1 และแผนภูมิที่ 4.1)

1) อุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่ง ประกอบด้วย อุตสาหกรรมการทอ ฟอก ย้อม ทาแดง ท้าว ถุงมือ ผลิตภัณฑ์ ปั่นด้ายทอผ้า ฟอกย้อม และพิมพ์ตกแต่งสำเร็จ จนถึงอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป ลักษณะการดำเนินการของกิจการ ต้องอาศัยเครื่องจักร ตลอด 24 ชั่วโมง ระบบการทำงานเป็นผลัด ความจำเป็นต้องหาผู้ควบคุมเครื่องจักรเป็นจำนวนมาก จึงจัดหาที่อยู่อาศัยไว้บ้าง คิดเป็นร้อยละ 6.06

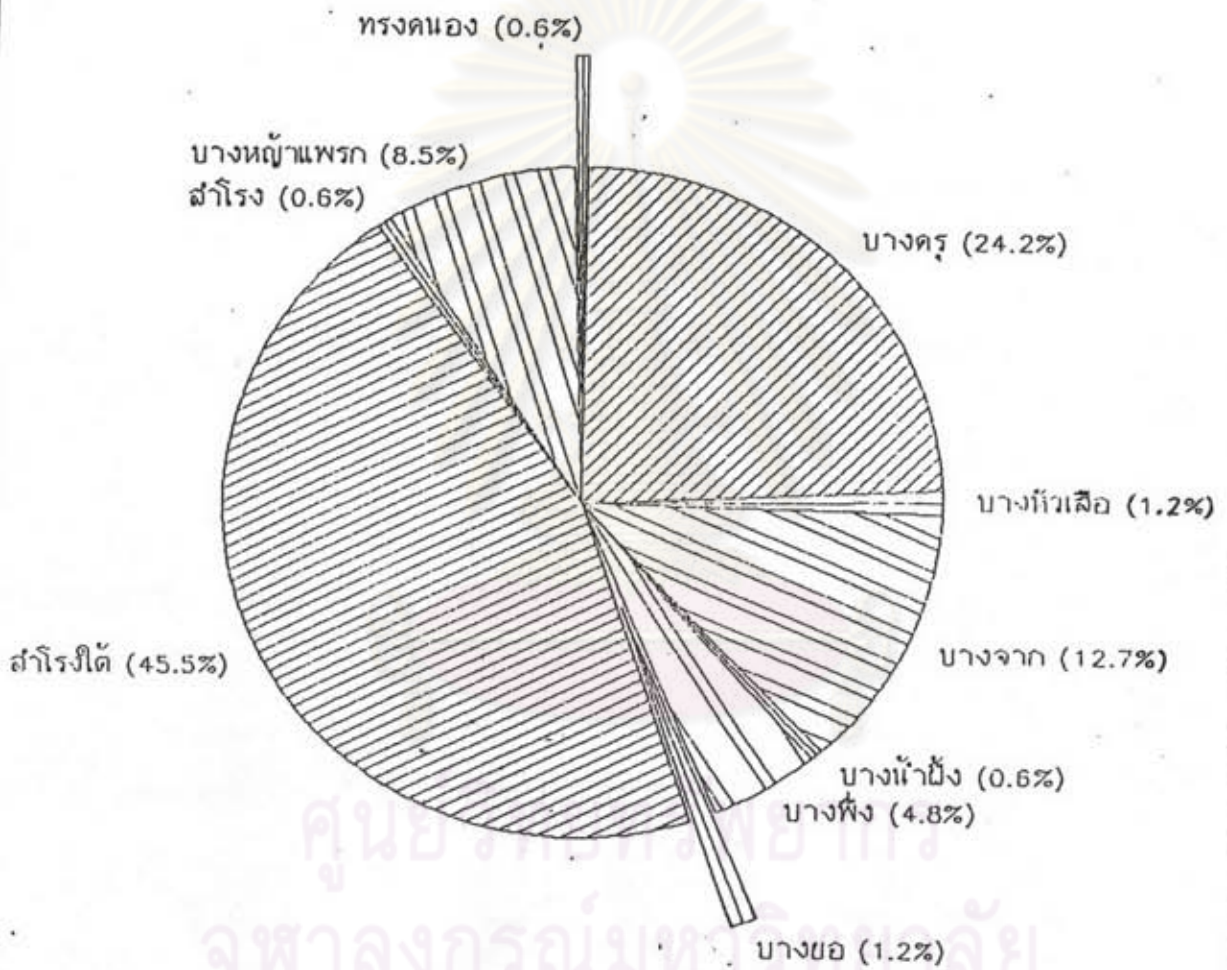
2) อุตสาหกรรมอาหาร และเครื่องดื่ม ได้แก่อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ขนมห้าว พืชผล ปากอาหาร อาหารเครื่องปรุงรส ส่งจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ คิดเป็นร้อยละ 4.85 ของกลุ่มอุตสาหกรรม

3) อุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน ดำเนินกิจการในรูปการผลิตเหล็ก หลอม รีดเหล็ก เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 3.03

4) อุตสาหกรรมโลหะ เครื่องจักรกล ประกอบรถยนต์ และอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมประเภทบรรจุภัณฑ์ หม้อแปลง เตา ประกอบวัสดุต่างๆ นำมาศึกษาคิดเป็นร้อยละ 1.82 เช่นกัน

5) อุตสาหกรรมไม้และเครื่องเรือน ได้แก่ อุตสาหกรรมโรงเลื่อยไม้ อุตสาหกรรมนำเข้า ส่งออกไม้ อุตสาหกรรมทำวัสดุนิรจากไม้ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 1.82 ของกลุ่มอุตสาหกรรม

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมย่านพระประแดง
(โรงงานที่มีลูกจ้างแรงงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป)

ที่มา ทำเนียบอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ มิถุนายน พ.ศ. 253๙

ตาราง 4.1 แสดงประเภทอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง
จากแบบสอบถามและทำเนียบอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

ประเภท	จำนวน โรงงาน	จำนวน ตัวอย่าง	ร้อยละ
1. อก. สิ่งทอ& เครื่องหนัง	55	10	6.06
2. อก. อาหาร& เครื่องดื่ม	17	8	4.85
3. อก. โลหะขึ้นมูลฐาน	16	5	3.03
4. อก. โลหะ เครื่องจักร	20	3	1.82
5. อุตสาหกรรมอื่นๆ	18	3	1.82
6. อก. ไม้ เครื่องเรือน	6	3	1.82
7. อก. เคมี ด่างหิน ยาง	14	0	0.00
8. อก. ไฟฟ้า ก๊าซประปา	9	0	0.00
9. อก. กระดาษพิมพ์โฆษณา	5	0	0.00
10. อก. แร่โลหะ	3	0	0.00
11. อก. การก่อสร้าง	1	0	0.00
12. อก. ขนส่ง คมนาคม	1	0	0.00
รวม	165	32	19.39

ตาราง 4.2 แสดงตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่งหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหาร	12	37.50
2. หัวหน้าบุคคล	12	37.50
3. เจ้าของโรงงาน	8	25.00
รวม	32	100

จากการสำรวจภาคสนาม เพื่อศึกษาลักษณะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภท ขนาดอุตสาหกรรม ระบบการทำงาน และการจัดสวัสดิการ โดยจำแนกออกดังนี้

1) ผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็นกลุ่ม ได้แก่ (โปรดดู ตาราง 4.2.)

- กลุ่มผู้บริหาร เป็นผู้ถือหุ้นส่วนของกิจการ และบางส่วนได้รับการมอบหมายจากเจ้าของโรงงาน มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน นโยบายให้แก่โรงงาน เพื่อนำไปปฏิบัติ ลักษณะอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 37.50 ของกลุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มหัวหน้าฝ่ายบุคคล ดำเนินงานตามแผนนโยบายของฝ่ายนายจ้าง และเสนอความคิดเห็นของฝ่ายลูกจ้างแรงงาน ทำหน้าที่ประสานงานให้กับบุคคลทั้งสองฝ่าย ลักษณะอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 37.50 เช่นกัน

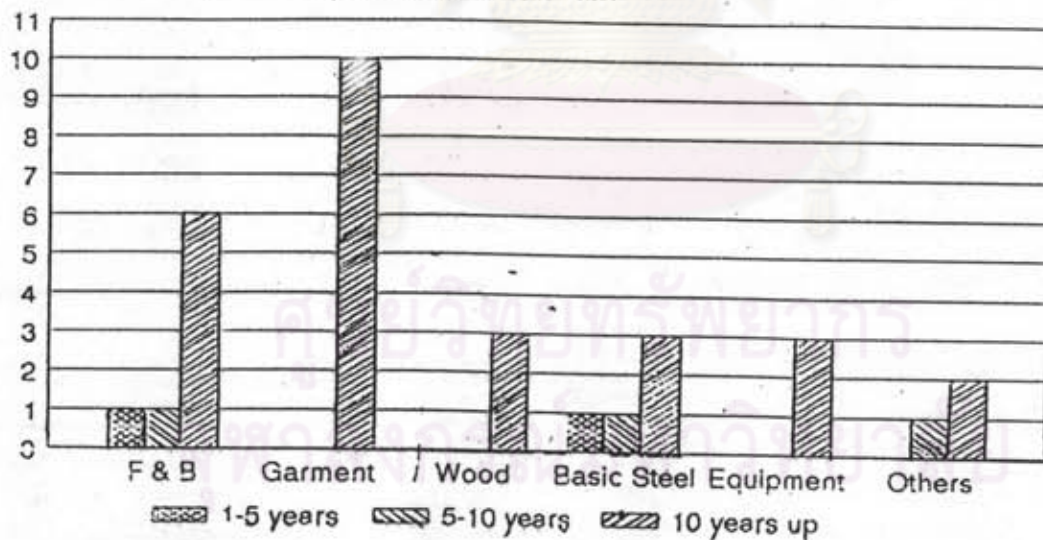
- กลุ่มเจ้าของโรงงาน ลักษณะอุตสาหกรรมในกลุ่มนี้เป็นโรงงานขนาดเล็ก จำนวนลูกจ้างแรงงานไม่มาก เจ้าของโรงงานดำเนินงานด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจงานได้โดยลำพัง คิดเป็นร้อยละ 25 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2) ประเภทอุตสาหกรรมและระยะเวลาการดำเนินงาน

จากการสำรวจพบว่าโรงงานส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.38 ประกอบกิจการมานานเกิน 10 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมไม้ เครื่องเรือน และอุตสาหกรรมโลหะ เครื่องจักรต่างๆ สำหรับกิจการที่มีอายุการดำเนินงานต่ำกว่า 5 ปี มีร้อยละ 6.25 ได้แก่ โรงงานที่ขยายกิจการจากกลุ่มโรงงานขนาดใหญ่ เป็นลักษณะการขยายเครือข่ายของโรงงาน เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมข้าว ขนส่งและโกดังเก็บข้าว มีการร่วมลงทุนกับบริษัทต่างชาติ ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับอาหารทำจากข้าว เป็นขนมปังคอบกรอบ เป็นต้น ลักษณะการบริหารงานแยกจากโรงงานใหญ่โดยเด็ดขาด (โปรดดูตาราง 4.3 และแผนภูมิที่ 4.2)

ตารางที่ 4.3 แสดงความสัมพันธ์ระยะเวลาการดำเนินงานกับประเภทกิจการ

ระยะเวลาดำเนินงาน ประเภทกิจการ	1-5 ปี		5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
อก.ผลิตอาหาร เครื่องดื่ม	1	12.50	1	12.50	6	75.00	8	25.00
อก.สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม	0	0.00	0	0.00	10	100.00	10	31.25
อก.ไม้รวมเครื่องเรือน	0	0.00	0	0.00	3	100.00	3	9.38
อก.โลหะขั้นมูลฐาน	1	20.00	1	20.00	3	60.00	5	15.63
อก.โลหะเครื่องจักรต่างๆ	0	0.00	0	0.00	3	100.00	3	9.38
อก.อื่นๆ	0	0.00	1	3.33	2	66.67	3	9.38
รวม	2	6.25	3	9.38	27	84.38	32	100.00

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลาดำเนินกิจการและประเภทกิจการ

3) ระบบการทำงานและประเภทอุตสาหกรรม

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมไม้ เครื่องเรือน กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องหนัง กลุ่มอุตสาหกรรมโลหะและเครื่องจักร มีระบบการทำงานผลิตทุกโรงงาน เนื่องจาก อุตสาหกรรมเหล่านี้ มีตลาดจำหน่ายออกยังต่างประเทศ และภายในประเทศได้มากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ การดำเนินงานต้องอาศัยลูกจ้างแรงงานมาก ตลอดจนมีกระบวนการในการผลิตมาก สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ หม้อแปลง เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มียอดขายภายในประเทศ ระบบทำงานเป็นปกติ และบางส่วนของอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม ร้อยละ 50 ของกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม จัดระบบงานเป็นงานผลิตและปกติ (ตาราง 4.4 และแผนภาพที่ 4.3)

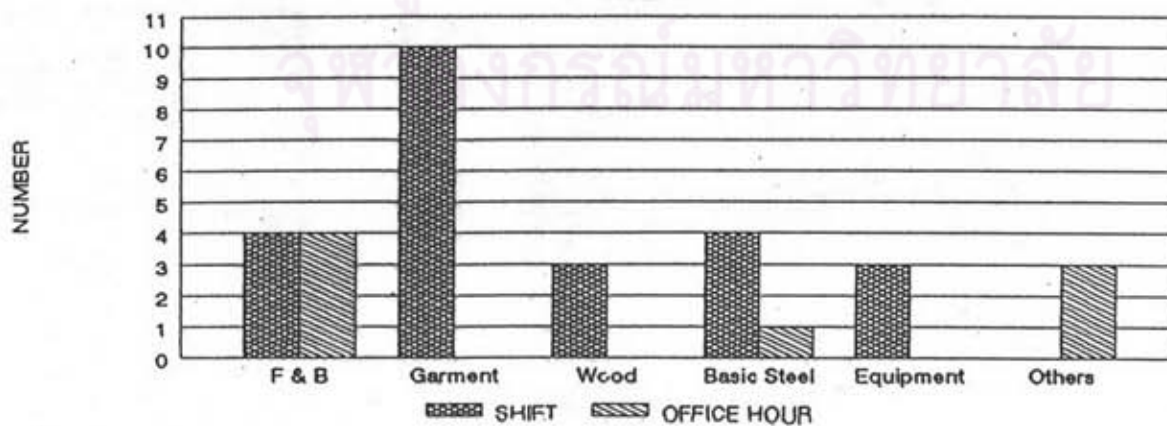
4) ขนาดอุตสาหกรรม

หลักเกณฑ์การกำหนดขนาดอุตสาหกรรม ขึ้นกับปัจจัยต่างๆ เช่น จำนวนลูกจ้างแรงงาน ประเภทอุตสาหกรรม เงินลงทุนในอุตสาหกรรม เป็นต้น การศึกษาข้อมูลจากอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง จัดแบ่งขนาดอุตสาหกรรมตามกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่

- อุตสาหกรรมขนาดครอบครัว โดยผลิตสินค้าใช้ภายในประเทศ มีเงินทุนจดทะเบียนของกิจการไม่เกิน 1 ล้านบาท และจำนวนลูกจ้างแรงงานไม่เกิน 10 คน ซึ่งอาจใช้ลูกจ้างแรงงานของตนเอง หรือสมาชิกในครอบครัวเป็นส่วนมาก บางครั้งอาจมีการว่าจ้างลูกจ้างแรงงานคนอื่นบ้าง
- อุตสาหกรรมขนาดเล็ก อุตสาหกรรมประเภทบริษัท หัตถกรรม หรือ อุตสาหกรรมขนาดครอบครัวที่มีเงินทุนจดทะเบียน 1-10 ล้านบาท และมีคนตั้งแต่ 11-50 คน
- อุตสาหกรรมขนาดกลาง เป็นอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากกว่า 10-100 ล้านบาทขึ้นไป ประกอบด้วยลูกจ้างแรงงานตั้งแต่ 50-500 คน และมีเครื่องจักรอุปกรณ์การผลิตที่ทันสมัยกว่าอุตสาหกรรมขนาดเล็ก
- อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนสูง มากกว่า 100 ล้านบาทขึ้นไป ประกอบด้วยเครื่องจักรอุปกรณ์ขนาดใหญ่ ทันสมัยและลูกจ้างแรงงานมีจำนวนมากกว่า 500 คนขึ้นไป กระบวนการผลิตอาศัยเทคโนโลยีระดับสูง วางแผนขั้นตอนการดำเนินการผลิตมากขึ้นก่อนกว่าอุตสาหกรรมขนาดอื่นๆ มีระบบการบริหารงานภายในโรงงานที่ทันสมัย

ตาราง 4.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระบบการทำงานและประเภทของโรงงาน

ประเภทอุตสาหกรรม	ระบบการทำงานหลัก		ระบบการทำงานปกติ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
อาหารและเครื่องดื่ม	4	50.00	4	50.00	8	25.00
สิ่งทอและเครื่องหนัง	10	100.00	0	0.00	10	31.25
ไม้และเครื่องเรือน	3	100.00	0	0.00	3	9.38
โลหะขั้นมูลฐาน	4	80.00	1	20.00	5	15.63
โลหะและเครื่องจักร	3	100.00	0	0.00	3	9.38
อุตสาหกรรมอื่นๆ	0	0.00	3	100.00	3	9.38
รวม	24	75.00	8	25.00	32	100.00

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระบบการทำงานและประเภทโรงงาน

5) การจัดสวัสดิการของโรงงาน สวัสดิการที่โรงงานจัดให้ลูกจ้างแรงงาน ประกอบด้วยสวัสดิการภายใต้กฎหมายกำหนด และนอกเหนือกฎหมายกำหนด ดังนี้ (โปรดดูตาราง 4.5.)

ก) สวัสดิการที่กฎหมายกำหนด เช่น สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล การบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ เป็นต้น เป็นสวัสดิการที่ตอบสนอง ต่อสิ่งจำเป็นในขณะปฏิบัติงานในโรงงาน ซึ่งโรงงานส่วนใหญ่มีให้กับลูกจ้างแรงงาน

ข) สวัสดิการนอกเหนือกฎหมายกำหนด หมายถึง สวัสดิการที่อุตสาหกรรมต่างๆ สามารถจัดดำเนินการสวัสดิการ เพื่อประโยชน์แก่โรงงาน และลูกจ้างแรงงาน โดยกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ ขึ้นกับแต่ละโรงงานเป็นผู้พิจารณาความสำคัญ ในการสำรวจสวัสดิการที่อุตสาหกรรมส่วนใหญ่จัด ได้แก่ สวัสดิการสินทนการ สวัสดิการด้านเครื่องแต่งกาย , สวัสดิการด้านรถรับ-ส่ง และสวัสดิการอาหาร คิดเป็นร้อยละ 84.38 , 71.88 , 68.75 และ 62.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ

- สวัสดิการสินทนการ เช่น การจัดเลี้ยงปีใหม่ การทำบุญประจำปี งานเทศกาลต่างๆ เนื่องจากโรงงานเข้าใจ ภูมิปัญญาคนไทย เป็นคนร่าเริง รักสนุก การจัดสวัสดิการนี้จะเป็นสิ่งจูงใจให้ลูกจ้างแรงงานทำงานกับโรงงานได้นานมากขึ้น บางกลุ่มโรงงานไม่มีสวัสดิการนี้ ก็จัดสรรในรูปของเงิน ประมาณ 500-1,000 บาทต่อคนต่อปี

- สวัสดิการด้านเครื่องแต่งกาย โดยให้เป็นรูปของผ้าชิ้น หรือ เสื้อผ้าสำเร็จ หมวก รองเท้า ถุงมือต่างๆ เพื่อความเป็นระเบียบ เรียบร้อยภายในโรงงาน และขึ้นกับประเภทอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม มีความจำเป็นต้องดูแลให้มีความสำคัญด้านความสะอาด เป็นสิ่งจำเป็น

- สวัสดิการรถรับ-ส่ง และสวัสดิการอาหาร ลูกจ้างแรงงานจะได้รับความสะดวก และบริการอาหารทุกครั้งที่มาทำงาน ซึ่งมุ่งจูงใจให้มาทำงานในโรงงาน โดยจัดระบบการขนส่งทางจุดถนนสายสำคัญ เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย และปัญหาการเดินทาง ด้านสวัสดิการอาหาร แบ่งดำเนินการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ โรงงานจัดหาอาหารให้ในราคาควบคุม ส่วนใหญ่พบในอุตสาหกรรมสิ่งทอ คิดเป็นร้อยละ 28.13 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และประเภทในรูปของตัวเงิน โดยโรงงานจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่ง เช่น ค่าอาหารวันละ 8-10 บาทต่อคน เป็นต้น

ตาราง 4.5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทกิจกรรมและสวัสดิการโรงงาน

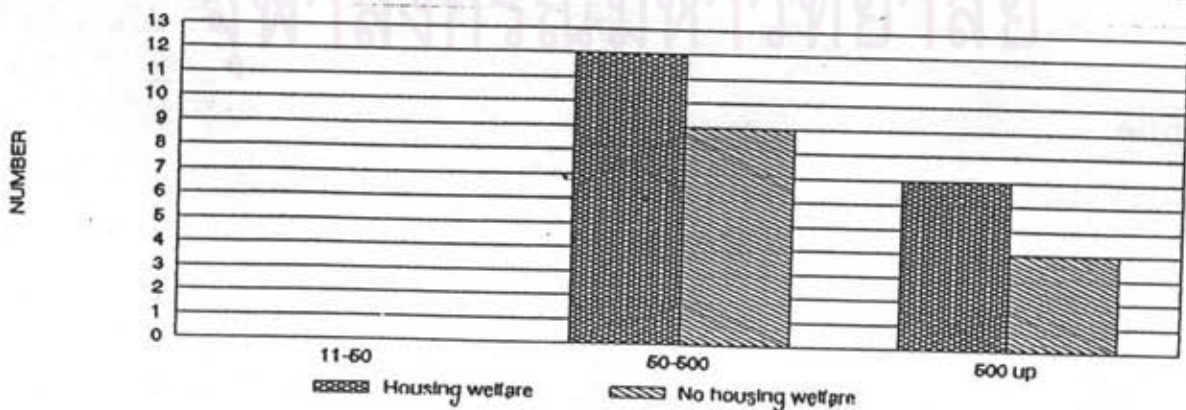
สวัสดิการ	ค่ารักษาพยาบาล		ค่าอาหาร		ค่าการศึกษา		ค่าสิ่งทนาการ		ค่าการจัดหาที่อยู่อาศัย		ค่าเครื่องแต่งกาย		ค่าบริการรถรับส่ง	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อก. อาหารและเครื่องดื่ม	8 : 25.00	0 : 0.00	5 : 15.63	3 : 9.38	2 : 6.25	6 : 18.75	8 : 25.00	0 : 0.00	4 : 12.50	4 : 12.50	8 : 25.00	0 : 0.00	5 : 15.63	3 : 9.38
อก. สิ่งทอ เครื่องหนัง	10 : 31.25	0 : 0.00	9 : 28.13	1 : 3.13	4 : 12.50	6 : 18.75	10 : 31.25	0 : 0.00	10 : 31.25	0 : 0.00	10 : 31.25	0 : 0.00	10 : 31.25	0 : 0.00
อก. ไม้และเครื่องเรือน	3 : 9.68	0 : 0.00	0 : 0.00	3 : 9.38	0 : 0.00	3 : 9.38	1 : 3.13	2 : 6.25	3 : 9.38	0 : 0.00	0 : 0.00	3 : 9.38	0 : 0.00	3 : 9.38
อก. วัสดุซ่อมบำรุง	5 : 16.13	0 : 0.00	3 : 9.38	2 : 6.25	1 : 3.13	4 : 12.50	3 : 9.38	2 : 6.25	2 : 6.25	3 : 9.38	0 : 0.00	5 : 15.63	4 : 12.50	1 : 3.13
อก. วัสดุและเครื่องจักร	3 : 9.68	0 : 0.00	3 : 9.38	0 : 0.00	3 : 9.38	0 : 0.00	3 : 9.38	0 : 0.00	0 : 0.00	3 : 9.38	3 : 9.38	0 : 0.00	3 : 9.38	0 : 0.00
อก. อื่นๆ	2 : 6.45	1 : 3.13	0 : 0.00	3 : 9.38	0 : 0.00	3 : 9.38	2 : 6.25	1 : 3.13	0 : 0.00	3 : 9.38	2 : 6.25	1 : 3.13	0 : 0.00	3 : 9.38
รวม	31 : 96.875	1 : 3.125	20 : 62.5	12 : 37.5	10 : 31.25	22 : 68.75	27 : 84.375	5 : 15.625	19 : 59.38	13 : 40.62	23 : 71.87	9 : 28.12	22 : 68.75	10 : 31.25
รวมทั้งหมด	32	100.00	32	100.00	32	100.00	32	100.00	32	100.00	32	100.00	32	100.00

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สวัสดิการที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ เป็นลูกจ้าง
 แรงงานที่มีจำนวนตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ประกอบด้วยโรงงานที่จัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย คิด
 เป็นร้อยละ 59.83 และไม่มีสวัสดิการที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 40.62 ของกลุ่มตัวอย่าง
 ทั้งหมด โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีลูกจ้างแรงงานตั้งแต่ 50-500 คน และ 500 คนขึ้นไป
 จัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยไว้ ประมาณร้อยละ 57.14 และ 63.64 ของแต่ละประเภท
 สำหรับอุตสาหกรรมที่ไม่มีสวัสดิการที่อยู่อาศัยของทั้ง 2 กลุ่ม มีร้อยละ 42.86 และ
 36.36 ของแต่ละกลุ่ม ตามลำดับ ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนลูกจ้างแรงงานและจัดหาที่
 อยู่อาศัย กล่าวคือ กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีจำนวนลูกจ้างแรงงานมาก มักมีการจัดหาที่อยู่อาศัย
 เนื่องจากลูกจ้างแรงงาน เป็นปัจจัยการผลิตที่โรงงานให้ความสำคัญ นอกเหนือปัจจัยการ
 ผลิตอื่นๆ อุตสาหกรรมมีเงินลงทุนสูง การจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย สามารถหล่อเลี้ยงงานใน
 อุตสาหกรรม กลุ่มโรงงานก็สามารถจัดหาที่อยู่อาศัยให้ได้ (ตาราง 4.6 และแผนภูมิที่ 4.4)

ตาราง 4.6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนลูกจ้างแรงงานและที่อยู่อาศัย

การจัดหาที่อยู่อาศัย	มีการจัดหาที่อยู่อาศัย		ไม่ได้จัดหาที่อยู่อาศัย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
จำนวนลูกจ้างแรงงาน(คน)						
11-50	0	0.00	0	0.00	0	0.00
50-500	12	57.14	9	42.86	21	65.63
500 ขึ้นไป	7	63.64	4	36.36	11	34.38
รวม	19	59.38	13	40.62	32	100

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนลูกจ้างแรงงานและที่อยู่อาศัย

4.2 ลักษณะทั่วไป และการครอบครองที่อยู่อาศัยของกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่ใช้สำรวจ

การศึกษาการจัดการที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงาน โดยสัมภาษณ์จากแบบสอบถามทั้งหมด 364 ตัวอย่าง โดยกำหนดเลือกกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมที่มีจำนวนกลุ่มลูกจ้างแรงงานมากกว่า 100 คนขึ้นไป จึงเลือกกลุ่มตัวอย่างในอุตสาหกรรมสิ่งทอ , อาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน คิดเป็นร้อยละ 33.24 , 24.73 และ 15.38 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7) ทำให้ทราบถึงลักษณะทั่วไป ลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย และแนวทัศนคติของกลุ่มลูกจ้างแรงงาน เป็นต้น

ตารางที่ 4.7 แสดงการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของลูกจ้างแรงงานในอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	กลุ่มลูกจ้างแรงงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
อก. สิ่งทอ เครื่องหนัง	121	33.24
อก. อาหาร เครื่องดื่ม	90	24.73
อก. โลหะขั้นมูลฐาน	56	15.38
อก. ไม้ เครื่องเรือน	35	9.62
อุตสาหกรรมอื่นๆ	32	8.79
อก. ประกอบรถยนต์	30	8.24
รวม	364	100.00

สถานภาพทางสังคม

กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่สำรวจได้ มีอายุอยู่ในวัยทำงานตั้งแต่ 17-60 ปี ที่ประมาณร้อยละ 53.02 และ 44.51 ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นลูกจ้างแรงงานชาย และหญิงตามลำดับ โดยกลุ่มลูกจ้างแรงงานชาย ส่วนใหญ่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมโลหะ เครื่องจักร สำหรับกลุ่มผู้หญิง บางส่วนของอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม มีความต้องการจำนวนลูกจ้างแรงงานหญิงมากกว่าชาย ด้านสถานภาพของลูกจ้างแรงงาน ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 50.27 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยโรงงานประสงค์ว่าจ้างลูกจ้างแรงงานที่มีสถานภาพโสดมากกว่า เนื่องจากไม่มีภาระผูกพันต่างๆ ในครอบครัวมากเท่ากับกลุ่มที่สมรสแล้ว และประมาณร้อยละ 43.41 มีสถานภาพสมรสแล้ว ซึ่งพบว่ากลุ่มลูกจ้างแรงงานกลุ่มนี้บางส่วนสมรสภายหลังจากที่เข้าทำงานในโรงงาน

ภูมิลาเนาเดิมของลูกจ้างแรงงาน

ส่วนมากอพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 38.19 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ลำดับต่อมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 23.35 เนื่องจากอำเภอพระประแดง เป็นพื้นที่อุตสาหกรรม กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่เข้าจ้างส่วนมากมาจากพื้นที่ใกล้เคียง การขยายตัวอุตสาหกรรม ทำให้ความต้องการลูกจ้างแรงงานมีมากขึ้น จำเป็นต้องอาศัยแรงงานจากต่างถิ่น เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น ลักษณะงานที่ทำ เป็นงานที่ไม่ต้องใช้ความรู้มากนัก งานอาศัยความชำนาญเป็นสำคัญ ดังนั้น ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.25 ของกลุ่มตัวอย่าง จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับอาชีวศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.31 และ 16.21 ของกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ (โปรดดูตาราง 4.8)

ระดับรายได้ของลูกจ้างแรงงาน

โดยเฉลี่ยมีระดับรายได้ 3,001-4,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 58.52 ของกลุ่มตัวอย่าง และร้อยละ 17.58 มีรายได้ประมาณ 4,001-5,000 บาทต่อเดือน การจ่ายค่าแรงของโรงงาน ส่วนใหญ่จะจ่ายทุก 15 วัน และไม่ค่อยปรับค่าจ้าง ส่วนมากจ่ายค่าจ้างเป็นไปตามประกาศของนโยบายกระทรวงมหาดไทย ในการวิจัยนี้ค่าแรงงานขั้นต่ำวันละ 100 บาท เริ่มเดือนเมษายน 2534 เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม ลูกจ้างแรงงานได้ค่าแรงงานไม่เท่ากับค่าแรงงานขั้นต่ำ เนื่องจากผู้ประกอบการคิดหักจากค่าอาหาร ค่าที่พักไว้ (ตาราง 4.9.)

ตาราง 4.8 แสดงข้อมูลของลูกจ้างแรงงานย่านพระประแดง

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	รวมจำนวน แรงงาน	ร้อยละ
1. เพศ				
1) ลูกจ้างแรงงานเพศชาย	193	53.02		
2) ลูกจ้างแรงงานเพศหญิง	162	44.51		
3) ไม่ได้ระบุ	9	2.47	364	100.00
2. สถานภาพ				
1) โสด	183	50.27		
2) สมรส	158	43.41		
3) หย่าร้าง	8	2.20		
4) หม้าย	4	1.10		
5) ไม่ได้ระบุ	11	3.02	364	100.00
3. ภูมิลำเนา				
1) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	139	38.19		
2) กรุงเทพฯ&ปริมณฑล	85	23.35		
3) ภาคกลาง	58	15.93		
4) ภาคตะวันออก	39	10.71		
5) ภาคเหนือ	28	7.69		
6) ภาคใต้	5	1.37		
7) ไม่ได้ระบุ	10	2.75	364	100.00
4. ระดับการศึกษา				
1) ไม่เคยศึกษามาก่อน	7	1.92		
2) ประถมศึกษา	172	47.25		
3) มัธยมศึกษาตอนต้น	63	17.31		
4) มัธยมศึกษาตอนปลาย	52	14.29		
5) อาชีวศึกษา	59	16.21		
6) อนุปริญญา	8	2.20		
7) ไม่ได้ระบุ	3	0.82	364	100.00

ตาราง 4.9 แสดงรายได้ประจำของกลุ่มลูกจ้างแรงงาน

ข้อมูลรายได้ของลูกจ้างแรงงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
3,001-4,000 บาท	213	58.52
4,001-5,000 "	64	17.58
5,001-6,000 "	37	10.16
6,001 บาทขึ้นไป	45	12.36
ลูกจ้างแรงงานที่ไม่ได้ให้ข้อมูล	5	1.37
รวมกลุ่มตัวอย่างลูกจ้างแรงงาน	364	100.00

ตาราง 4.10 แสดงกลุ่มลูกจ้างแรงงานมีรายได้พิเศษ

รายได้พิเศษ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
001-500	66	18.13
501-1,000	34	9.34
1,001-1,500	25	6.87
1,501-2,000	13	3.57
2,001-2,500	8	2.20
2,501-3,000	11	3.02
3,000 บาทขึ้นไป	20	5.49
ไม่มี	187	51.37
รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น	364	100.00

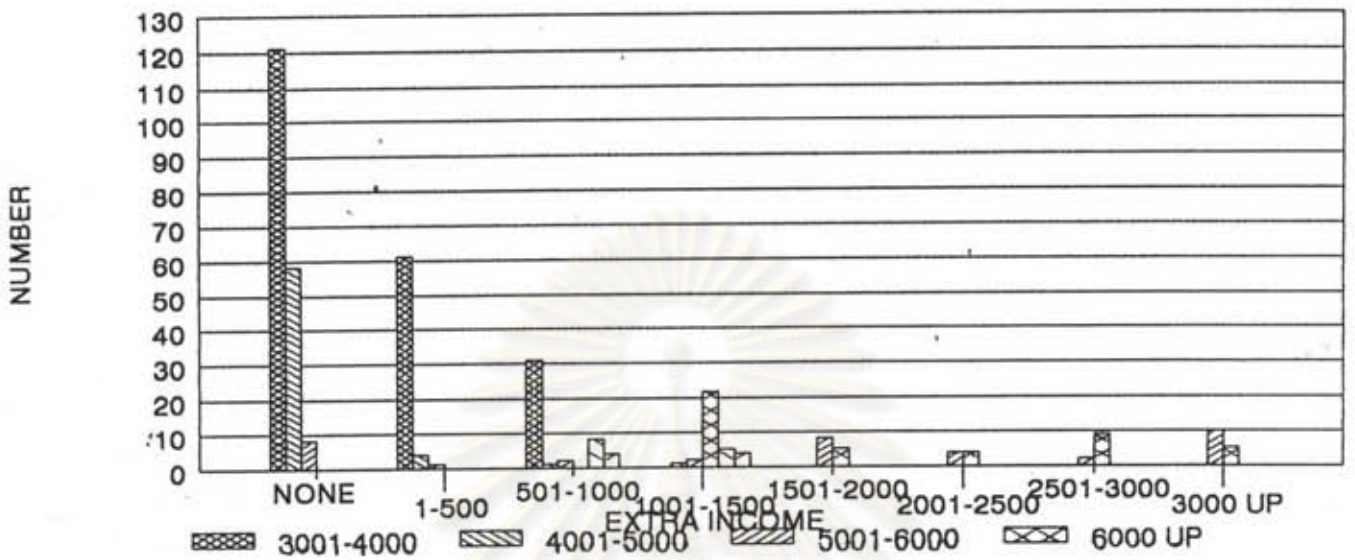
นอกจากรายรับประจำที่ลูกจ้างแรงงานได้รับจากการทำงานแล้ว ลูกจ้าง
 แรงงาน ยังมีรายรับจากการทำงานล่วงเวลา ทำงานนอกเหนือจากวันเวลาปกติ โดย
 โรงงานมีการจ่ายเงินเป็นค่าจ้างเพิ่มจากเงินได้ปกติ และโอกาสที่ลูกจ้างแรงงานจะมีราย
 ได้พิเศษ เกิดจาก กลุ่มลูกจ้างแรงงานด้วยกันขอร้องขอให้ช่วยทำงานแทน หรือ ในช่วงภาวะ
 เศรษฐกิจดี งานในโรงงานจำเป็นต้องเร่งทำการผลิต ตามระยะเวลาที่กำหนดและรวดเร็ว
 เช่น ช่วงเทศกาลปลายปี เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจ ลูกจ้างแรงงาน
 ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 51.37 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และร้อยละ
 18.13 มีรายได้พิเศษประมาณ 1-500 บาทต่อเดือน (โปรดดูตาราง 4.10)

-- ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้พิเศษและรายได้ประจำ (ตาราง 4.11 และแผนภูมิที่ 4.5)

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีระดับรายได้ 3,001-4,000 บาทต่อเดือน และ
 ระดับรายได้ 4,001-5,000 บาทต่อเดือน ส่วนมากไม่มีรายได้พิเศษ คิดเป็นร้อยละ
 56.81 และ 90.63 ของแต่ละกลุ่มรายได้ตามลำดับ โดยทั่วไประบบการทำงานไม่นิยม
 ให้มีระบบทำงานล่วงเวลา ทำให้ลูกจ้างแรงงานไม่มีรายได้พิเศษ หากกรณีงานเร่งด่วน
 นิยมการดำเนินการจัดระบบเวลาทำงานผลิตขึ้นแทน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่ม มีรายได้พิเศษประมาณ
 1-500 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.64 ของกลุ่มรายได้นี้

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานระดับรายได้ 5,001-6,000 บาทต่อเดือน คิดเป็น
 ร้อยละ 27.03 ของกลุ่มรายได้ระดับนี้ มีรายได้พิเศษประมาณ 3,000 บาทขึ้นไป และ
 ร้อยละ 21.62 ของกลุ่ม เป็นกลุ่มที่มีรายได้พิเศษประมาณ 1,501-2,000 บาท และไม่มี
 รายได้พิเศษ ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ของรายได้ ปัจจัยด้านประเภทโรงงาน ความ
 เร่งด่วนของงาน เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาด้วย

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานระดับรายได้ 6,000 บาทขึ้นไป มีรายได้พิเศษตั้ง
 แต่ 1,001-3,000 บาทขึ้นไป ลูกจ้างแรงงานมีรายได้พิเศษมาก เนื่องจากลักษณะกลุ่มลูก
 จ้างแรงงานกลุ่มนี้ มีความขาดแคลน ทำให้โรงงานจำเป็นต้องจ้างลูกจ้างแรงงานให้ทำ
 งานล่วงเวลา ประมาณร้อยละ 48.89 เป็นกลุ่มที่มีรายได้พิเศษประมาณ 1,001-1,500
 บาทต่อเดือน และร้อยละ 11.11 ของกลุ่มลูกจ้างแรงงานระดับ 6,000 บาทขึ้นไป มีราย
 ได้พิเศษประมาณ 3,000 บาทขึ้นไป

แผนภูมิที่ 4.5 แสดงกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีรายได้พิเศษต่างๆ

ตาราง 4.1 แสดงความสัมพันธ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้(ประจำ)และรายได้พิเศษของลูกจ้างแรงงาน

รายได้ประจำ(บาท)	3,001-4,000		4,001-5,000		5,001-6,000		6,000 ขึ้นไป		รวม	%
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
รวม	121	56.81	58	90.63	8	21.62	0	0.00	187	56.81
001-500	61	28.64	4	6.25	1	2.70	0	0.00	66	19.81
501-1,000	31	14.55	1	1.56	2	5.41	0	0.00	34	10.30
1,001-1,500	0	0.00	1	1.56	2	5.41	22	48.89	25	7.51
1,501-2,000	0	0.00	0	0.00	8	21.62	5	11.11	13	3.94
2,001-2,500	0	0.00	0	0.00	4	10.81	4	8.89	8	2.42
2,501-3,000	0	0.00	0	0.00	2	5.41	9	20.00	11	3.33
3,000 ขึ้นไป	0	0.00	0	0.00	10	27.03	5	11.11	15	4.50
รวม	213	100	64	100	37	100	45	100	359	100

ดังนั้น รายได้รวม ซึ่งเป็นผลรวมของรายได้ประจำและรายได้พิเศษนั้น
ลูกจ้างแรงงานส่วนใหญ่ มีระดับรายได้รวม 3,001-4,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ
50.55 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และระดับรายได้รวม 4,001-5,000 บาทต่อเดือน มี
เพียงร้อยละ 17.31 เนื่องจากลูกจ้างแรงงานส่วนใหญ่ไม่มีรายได้พิเศษ และรายได้
ประจำไม่มากนัก (โปรดดูตาราง 4.12)

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประจำและประเภทลูกจ้างแรงงาน

กลุ่มอุตสาหกรรม จำแนกออกเป็น (โปรดดูตาราง 4.13 และแผนภูมิที่ 4.6)

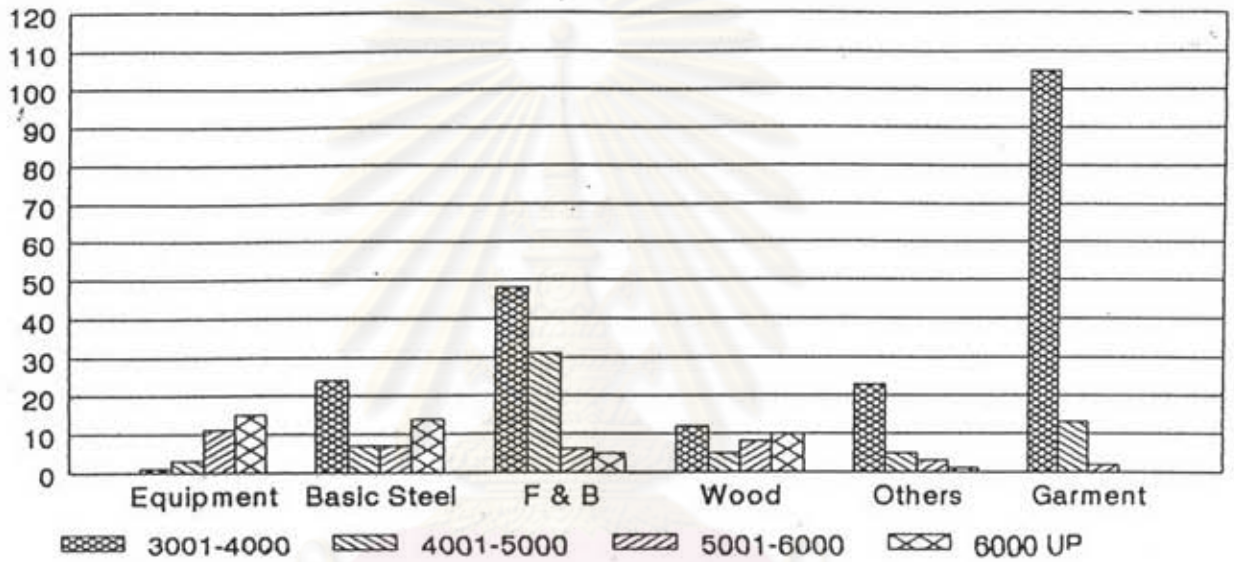
- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีระดับรายได้ 6,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน
ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ กลุ่มอุตสาหกรรมโลหะที่มูลฐานคิดเป็นร้อยละ
33.33 และ 31.11 ของกลุ่มที่มีระดับรายได้ 6,000 บาทขึ้นไป ซึ่งกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง
2 ประเภท มีการลงทุนร่วมกันระหว่างชาติ มีทุนจดทะเบียนมาก และมีนโยบายกำหนดค่า
รายได้สูงแก่ลูกจ้างแรงงาน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจ โดยโรงงานก็สามารถเลือกสรรบุคคลที่มี
ความสามารถและเหมาะสมกับระดับหน้าที่ของงาน

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีระดับรายได้ 5,001-6,000 บาทต่อเดือน
ได้แก่ กลุ่มลูกจ้างแรงงานประกอบรถยนต์ มีรายได้สูงสุดในกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 29.73
กลุ่มอุตสาหกรรมไม้ เครื่องเรือน และกลุ่มโลหะที่มูลฐาน มีระดับรายได้ร้อยละ 21.62
และ 18.92 ตามลำดับ

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีระดับรายได้ 4,001-5,000 บาทต่อเดือน ได้แก่
กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม เป็นกลุ่มที่มีรายได้ในกลุ่มสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ
48.44 สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ และกลุ่มอุตสาหกรรมไม้ เครื่องเรือน มีรายได้สัดส่วน
ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 7.81 ของกลุ่มนี้

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีระดับรายได้ 3,001-4,000 บาทต่อเดือน
ร้อยละ 49.30 ของกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งมีการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย
จำนวนลูกจ้างแรงงานมาก ส่วนใหญ่เป็นหญิง และร้อยละ 22.54 ของกลุ่มนี้เป็นกลุ่ม
อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม

NUMBER

แผนภูมิที่ 4.6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประจำและประเภทแรงงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.12 แสดงรายได้รวมทั้งสิ้นต่อเดือน

รายได้รวม(บาท)	จำนวน	ร้อยละ
3001-4000	184	50.55
4001-5000	63	17.31
5001-6000	59	16.21
6001-7000	18	4.95
7001-8000	25	6.87
8001-9000	5	1.36
9001 ขึ้นไป	10	2.75
รวม	364	100

ตาราง 4.13 แสดงความสัมพันธ์รายได้(เงินเดือน)และประเภทแรงงาน

รายได้(บาท)	3000-4000		4001-5000		5001-6000		6000 ขึ้นไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อก.ประกอบรถยนต์	1	0.47	3	4.69	11	29.73	15	33.33
อก.โลหะขั้นมูลฐาน	24	11.27	7	10.94	7	18.92	14	31.11
อก.อาหารเครื่องดื่ม	48	22.54	31	48.44	6	16.22	5	11.11
อก.ไม้และเครื่องเรือน	12	5.63	5	7.81	8	21.62	10	22.22
อุตสาหกรรมอื่น ๆ	23	10.79	5	7.81	3	8.11	1	2.22
อก.สิ่งทอและเครื่องหนัง	105	49.3	13	20.31	2	5.4	0	0
รวม	213	100	64	100	37	100	45	100

ด้านการออมทรัพย์ของกลุ่มลูกจ้างแรงงาน ร้อยละ 51.10 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีการออมทรัพย์ในลักษณะวิธีการต่างๆ เช่น การนำเงินส่งกลับบ้านต่างจังหวัด ออมทรัพย์ให้บุตร ออมทรัพย์เงินนอกระบบ ลักษณะการเล่นแชร์ มีการเก็บสะสมทรัพย์ โดยนำสะสมทุกครั้งที่เงินเดือนออก และร้อยละ 47.80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่ได้ออมทรัพย์ เนื่องจากระดับรายได้ต่ำ ไม่ได้จัดสรรเงินก่อนการใช้จ่าย (โปรดดูตาราง 4.14)

ในการสำรวจความสัมพันธ์การออมทรัพย์และระดับรายได้ต่อเดือน พบว่ากลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีรายได้ระดับ 3,001-4,000 บาทต่อเดือน มีการออมทรัพย์น้อย คิดเป็นร้อยละ 44.13 ของกลุ่มนี้ และกลุ่มที่มีรายได้ระดับ 6,000 บาทขึ้นไป มีระดับการออมทรัพย์ประมาณร้อยละ 68.89 ของกลุ่มนี้ ดังนั้นกลุ่มลูกจ้างแรงงานระดับรายได้ต่ำๆ มีการออมทรัพย์น้อย การออมทรัพย์มีความสัมพันธ์กับรายได้ (ตาราง 4.15 และแผนภูมิที่ 4.7)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการออมทรัพย์และประเภทแรงงาน

พบว่า (โปรดดูตาราง 4.16 และแผนภูมิที่ 4.8)

- ลูกจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมประเภทรถยนต์ และโลหะขึ้นรูปฐาน มีการออมทรัพย์ร้อยละ 70 และ 60.71 ของกลุ่มโรงงานแต่ละประเภท ซึ่งลูกจ้างแรงงานทั้ง 2 อุตสาหกรรมนี้ ส่วนมากเป็นแรงงานชาย ช่างเทคนิค มีทักษะความชำนาญ ความรับผิดชอบสูง ทำให้ระดับรายได้อยู่ในระดับที่สูงกว่าลูกจ้างแรงงานกลุ่มอื่นๆ

- ลูกจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมอื่นๆ มีการออมทรัพย์น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.67 ของกลุ่มที่มีการออมทรัพย์ ซึ่งลักษณะงานในกลุ่มนี้ อาศัยจำนวนแรงงานมาก ทักษะความชำนาญไม่ค่อยมาก ส่วนใหญ่อยู่ระดับรายได้ประมาณ 3,001-4,000 บาทต่อเดือน และเนื่องจากโรงงานไม่ได้จัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย ลูกจ้างแรงงานต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆด้วยตนเอง ทำให้ไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 63.33 ของกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ

ลักษณะการใช้จ่ายของลูกจ้างแรงงาน ได้แก่ ด้านอาหาร ด้านยานพาหนะ ด้านที่พักอาศัย โดยค่าใช้จ่ายด้านอาหารประมาณ 1,001-2,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 57.42 และประมาณ 1-1,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 25.57 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สำหรับค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะและที่พักอาศัย ส่วนใหญ่ไม่เสีย เนื่องจากลูกจ้างแรงงานพักอาศัยกับโรงงาน และเดินทางไปทำงาน บางส่วนที่ต้องพักอาศัยด้วยตนเอง จ่ายค่าที่พักอาศัยประมาณ 1-500 บาทต่อเดือน ประมาณร้อยละ 21.43 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะประมาณ 1-200 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 18.96 (ตาราง 4.17)

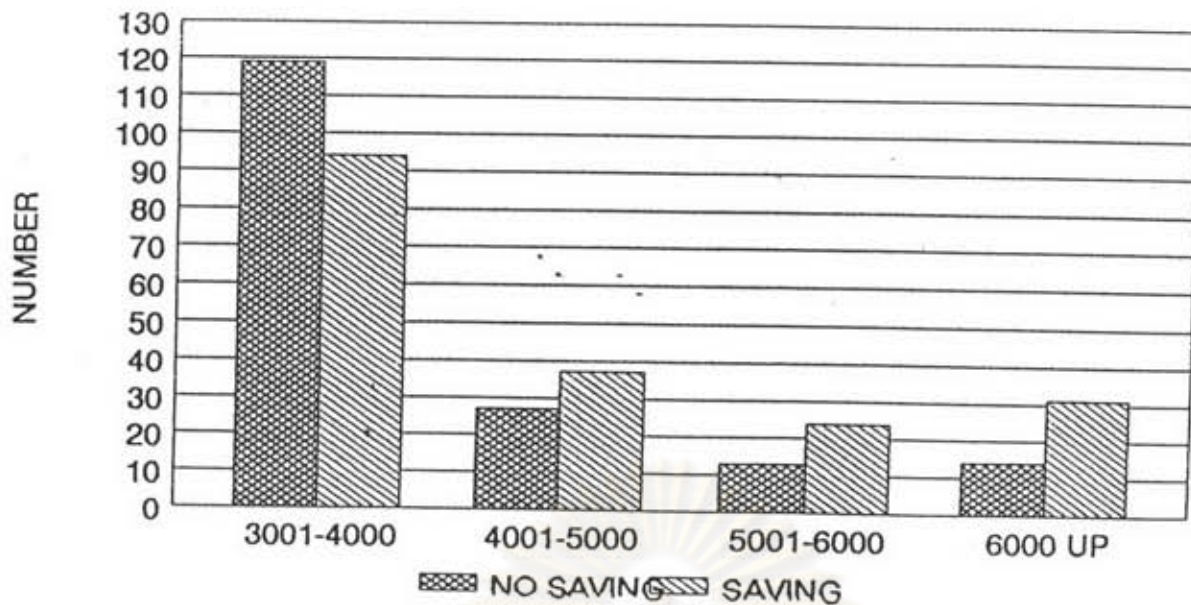
รายการยอมรับ	จำนวน	ร้อยละ
มีการยอมรับ	186	51.10
ไม่มีการยอมรับ	174	47.80
ไม่ได้ให้ข้อมูล	4	1.10
รวม	364	100.00

ตาราง 4.15 แสดงความสัมพันธ์การยอมรับกับรายได้ต่อเดือน

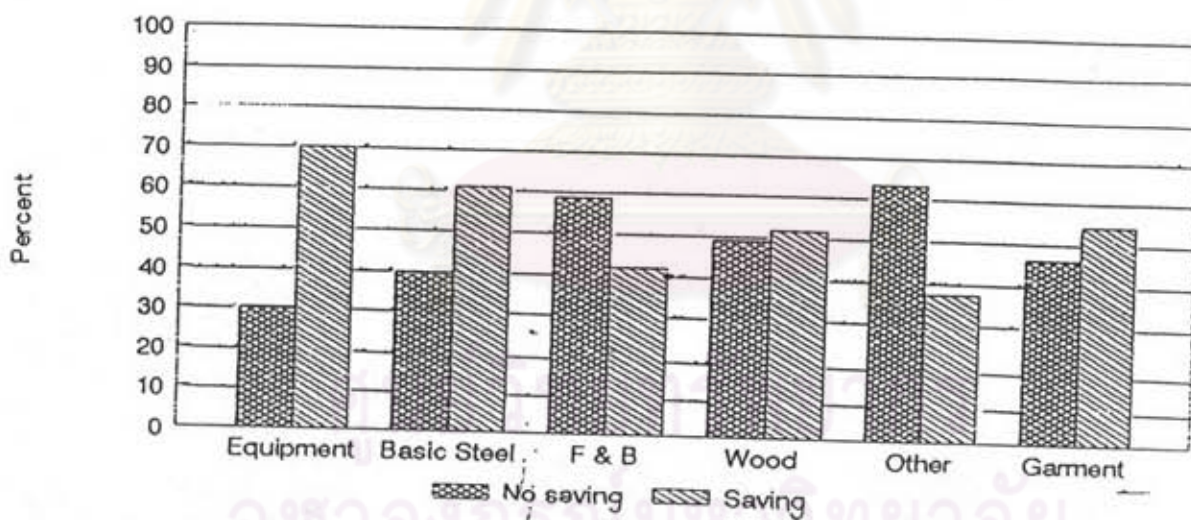
การยอมรับ	ไม่มีการยอมรับ		มีการยอมรับ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
รายได้ต่อเดือน (บาท)						
3,001-4,000 บาท	119	55.87	94	44.13	213	59.33
4,001-5,000 "	27	42.19	37	57.81	64	17.83
5,001-6,000 "	13	35.14	24	64.86	37	10.31
6,000 บาทขึ้นไป	14	31.11	31	68.89	45	12.53
			รวม		359	100

ตาราง 4.16 แสดงความสัมพันธ์สัมพันธ์ระหว่างการยอมรับกับประเภทงาน

การยอมรับ	ไม่มีการยอมรับ		มีการยอมรับ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ประเภทงาน						
สก. ควบคุมช่างยนต์	9	30.00	21	70.00	30	8.33
สก. ไล้พื้นฐาน	22	39.29	34	60.71	56	15.56
สก. สกาว เครื่องดื่ม	52	58.43	37	41.57	89	24.72
สก. ไม้และเครื่องเรือน	17	48.57	18	51.43	35	9.72
อุตสาหกรรมอื่นๆ	19	63.33	11	36.67	30	8.33
สก. สิ่งทอและเครื่องหนัง	55	45.83	65	54.17	120	33.33
			รวม		360	100

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงความสัมพันธ์การออมทรัพย์และรายได้ต่อเดือน

แผนภูมิที่ 4.8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการออมทรัพย์และประเภทแรงงาน

ตาราง 4.17 แสดงรายจ่ายต่างๆ ของลูกจ้างแรงงาน

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ค่าอาหาร (บาท)		
1-1,000	92	25.27
1,001-2,000	209	57.42
2,001-3,000	19	5.22
3,000 ขึ้นไป	6	1.65
ไม่เสีย	38	10.44
รวมจำนวนลูกจ้างแรงงาน	364	100.00
2. ค่ายานพาหนะ (บาท)		
1-200	69	18.96
201-400	32	8.79
401-600	28	7.69
600 ขึ้นไป	7	1.92
ไม่เสีย	228	62.64
รวมจำนวนลูกจ้างแรงงาน	364	100.00
3. ค่าที่พักอาศัย (บาท)		
1-500	78	21.43
501-1,000	52	14.29
1,001-1,500	18	4.95
1,501-2,000	7	1.92
2,000 ขึ้นไป	6	1.65
ไม่เสีย	203	55.77
รวมจำนวนลูกจ้างแรงงาน	364	100.00

การศึกษาค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะและประเภทลูกจ้างแรงงาน จำแนกออก
เป็น (โปรดดูตาราง 4.18 และแผนภาพที่ 4.9)

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะ ประมาณร้อยละ 49.56 ของกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากลูกจ้างแรงงานพักอาศัยกับโรงงาน สถานที่ทำงานและที่พักอาศัย อยู่ใกล้กัน และร้อยละ 21.49 ของกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม เพราะบางส่วนมีการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยไว้บ้าง

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่เสียค่ายานพาหนะตั้งแต่ 1-200 บาท พบว่า ทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม รับประทานค่ายานพาหนะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.78 ของกลุ่มนี้ และกลุ่มอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน อุตสาหกรรมอื่นๆ รับประทาน เป็นลำดับรองมา คิดเป็นร้อยละ 23.19 ของกลุ่มนี้

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่เสียค่ายานพาหนะตั้งแต่ 600 บาทขึ้นไป ได้แก่ กลุ่มลูกจ้างแรงงานอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 57.14 ของกลุ่มนี้ เพราะลูกจ้างแรงงานบางส่วนมียานพาหนะ เป็นของตนเอง (จักรยานยนต์) และบางส่วนพักอาศัย ห่างไกลจากสถานที่ทำงาน ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม และอุตสาหกรรมอื่นๆ ไม่มีสัดส่วนในค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะถึง 600 บาทขึ้นไปเลย

การพิจารณาความสัมพันธ์ค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยและประเภทลูกจ้างแรงงาน
ทำให้ทราบว่า (โปรดดูตาราง 4.19 และแผนภูมิที่ 4.10)

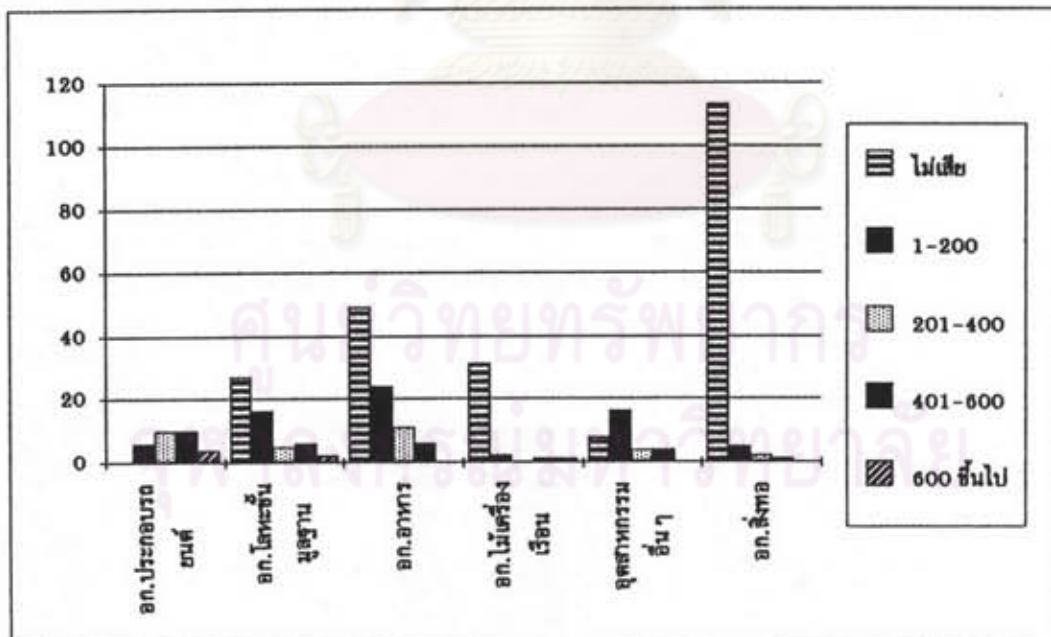
- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่ไม่ต้องเสียค่าที่พักอาศัย เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ คิดเป็นร้อยละ 55.67 ของกลุ่มนี้ และร้อยละ 24.14 เป็นกลุ่มลูกจ้างแรงงาน อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม โดยโรงงานจัดเป็นสวัสดิการ

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่เสียค่าที่พักอาศัยตั้งแต่ 1-500 บาท ประมาณร้อยละ 39.74 ของกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม และร้อยละ 33.33 เป็นกลุ่ม อุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน ซึ่งบางโรงงานมีการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย แต่มีระเบียบการ อยู่อาศัยในลักษณะที่ลูกจ้างแรงงาน ต้องรับประทานค่าใช้จ่ายด้านน้ำ ไฟฟ้า หรือโรงงานคิด อัตราค่าที่พักอาศัยในอัตราถูก เป็นต้น และบางกลุ่มลูกจ้างแรงงานหาที่พักอาศัยด้วยตนเอง

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่เสียค่าที่พักอาศัยตั้งแต่ 501-1,000 บาท กลุ่มต้องเสียค่าใช้จ่ายค่าที่พักอาศัยเป็นอันดับสูงสุด คือ อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 32.69 และกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 28.85 ของกลุ่มนี้ แรงงานจัดหาที่อยู่อาศัยเอง

ตาราง 4.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าชานพาทนะและประเภทแรงงาน

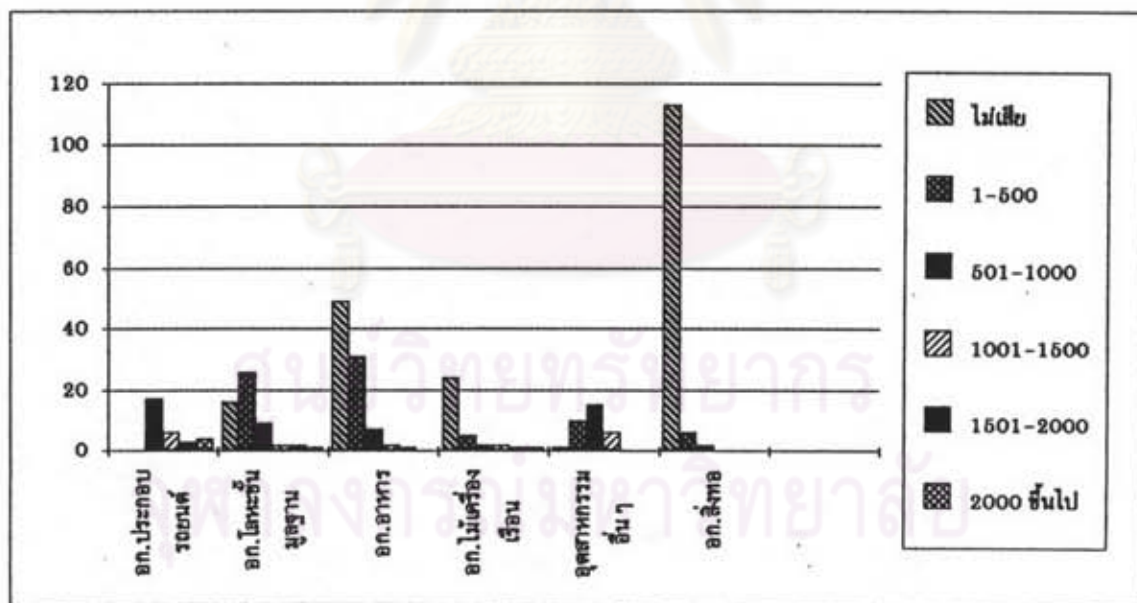
ค่าชานพาทนะ	ไม่เสีย		1-200		201-400		401-600		600 ขึ้นไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อก.ประกอบรถยนต์	0	0	6	8.7	10	31.25	10	35.71	4	67.14
อก.โลหะขั้นมูลฐาน	27	11.84	16	18.19	5	15.63	6	21.43	2	28.57
อก.อาหาร เครื่องดื่ม	49	21.49	24	34.78	11	34.38	6	21.43	0	14.29
อก.ไม้ เครื่องเรือน	31	13.6	2	12.9	0	0	1	3.57	1	0
อุตสาหกรรมอื่น ๆ	8	3.51	16	18.19	4	12.5	4	14.29	0	0
อก.สิ่งทอ	113	49.56	5	7.25	2	6.25	1	3.57	0	0
รวม	228	100	69	100	32	100	28	100	7	100

แผนภูมิที่ 4.9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าชานพาทนะและประเภทแรงงาน

ตาราง 4.19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าที่พักอาศัยและประเภทแรงงาน

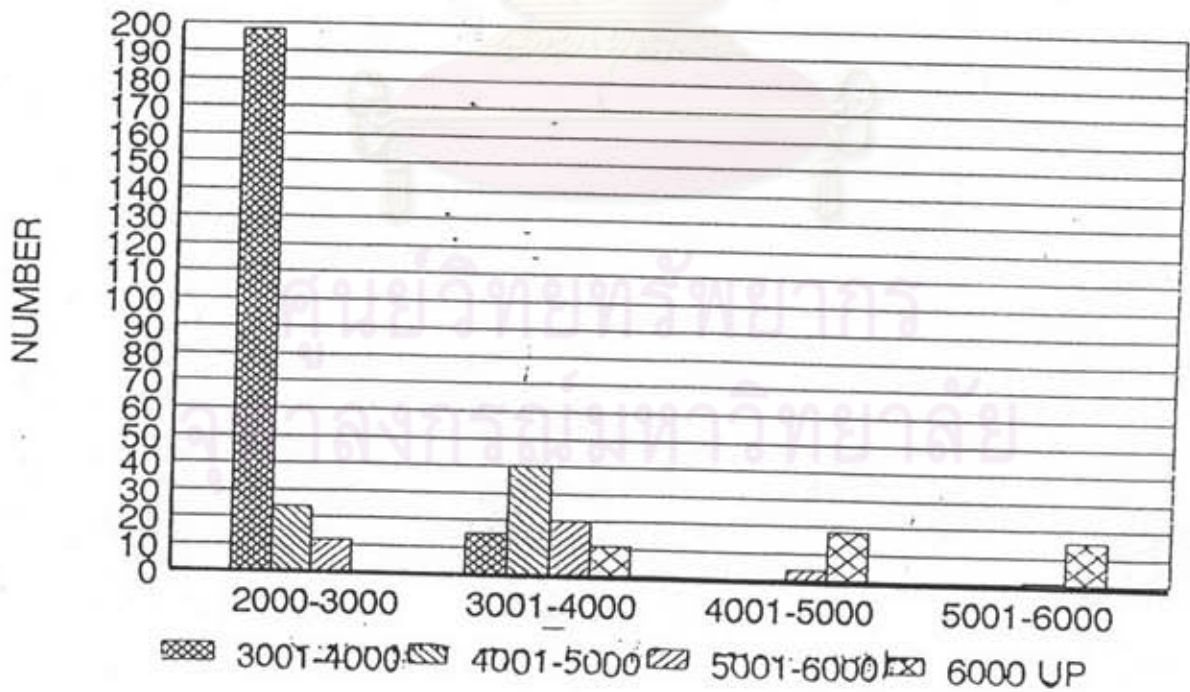
ค่าที่พักอาศัย	ไม่เสีย		1-500		501-1000		1001-1500		1501-2000		2000 ขึ้นไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อก.ประกอบรถยนต์	0	0	0	0	17	32.69	6	33.33	3	42.86	4	66.67
อก.โลหะชั้นมูลฐาน	16	7.88	26	33.33	9	17.31	2	11.11	2	28.56	1	16.66
อก.อาหาร เครื่องดื่ม	49	24.14	31	39.74	7	13.46	2	11.11	1	14.29	0	0
อก.ไม้ เครื่องเรือน	24	11.82	6	6.41	2	3.85	2	11.11	1	14.29	1	16.67
อก.อื่นๆ	1	0.49	10	12.82	16	28.85	6	33.34	0	0	0	0
อก.สิ่งทอ	113	55.67	6	7.7	2	3.85	0	0	0	0	0	0
รวม	203	100	78	100	52	100	18	100	7	100	6	100

แผนภูมิที่ 4.10 แสดงความสัมพันธ์ค่าที่พักและประเภทแรงงาน

ตาราง 4.20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้(ประจำ)และรายจ่ายของลูกจ้างแรงงาน

รายได้(บาท)	3,001-4,000		4,001-5,000		5,001-6,000		6,000 ขึ้นไป		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
2,000-3,000	198	92.96	24	37.50	12	32.43	0	0.00	234	65.1
3,001-4,000	15	7.04	40	62.50	20	54.05	11	24.44	86	23.9
4,001-5,000	0	0.00	0	0.00	4	10.81	18	40.00	22	6.1
5,001-6,000	0	0.00	0	0.00	1	2.70	16	35.56	17	4.7
รวม	213	100	64	100	37	100	45	100	359	100

แผนภูมิที่ 4.11 แสดงความสัมพันธ์รายได้ประจำและรายจ่ายของลูกจ้างแรงงาน

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่เสียค่าที่พักอาศัยตั้งแต่ 1,001-1,500 บาท ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์และอุตสาหกรรม รับภาระค่าที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของกลุ่มนี้ ดังนั้น การศึกษาความสามารถในการจัดหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมขึ้นกับรายได้ของแรงงาน

จากรายรับและรายจ่ายของลูกจ้างแรงงาน (ตาราง 4.20 และแผนภูมิที่ 4.11)

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีระดับรายได้ 3,001-4,000 บาท มีระดับการใช้จ่ายประมาณ 2,000-3,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 92.96 ของกลุ่มนี้ ลูกจ้างแรงงานส่วนมากใช้จ่ายการเงินให้สอดคล้องกับรายได้ของตนเอง เพื่อลดภาระและปัญหาการกู้ยืมเงิน ซึ่งบางครั้งก็มีการกู้ยืมบ้าง

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีระดับรายได้ 4,001-5,000 บาทต่อเดือน มีระดับการใช้จ่ายประมาณ 3,001-4,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ของกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นการใช้จ่ายตามกำลังทรัพย์ที่ค้นหาและใช้จ่ายไป

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานระดับรายได้ 5,001-6,000 บาทต่อเดือน มีสัดส่วนการใช้จ่ายในระดับ 3,001-4,000 บาทต่อเดือน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.05 ของกลุ่มนี้ โดยรายได้บางส่วนนำไปเป็นเงินออม

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานระดับรายได้ 6,000 บาทขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายประมาณ 4,001-5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 40 และ ระดับรายจ่าย 5,001-6,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 35.56 ของกลุ่มนี้ พบว่ารายได้นาง ส่วนของกลุ่มนี้ นำเก็บเป็นเงิน เช่นเดียวกับกลุ่มระดับรายได้ 5,001-6,000 บาท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การจัดหาที่อยู่อาศัย ประเภทอุตสาหกรรม และระบบเวลางาน

ระบบการทำงานในโรงงาน มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานทั่วไป กำหนดค่าจ้าง
กิจการที่เป็นงานอุตสาหกรรม กำหนดค่าจ้างมีการประกอบกิจการใน 1 สัปดาห์ไม่เกิน 48 ชม.
และมีวันหยุดประจำสัปดาห์ 1 วัน ระบบการทำงานในโรงงาน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่
(โปรดดูตาราง, 4.21 และ 4.22)

1) ระบบการทำงานปกติ มีการปฏิบัติงานตามเวลาและวันปกติ
(จันทร์-เสาร์ จำนวน 48 ชั่วโมง) โดยโรงงานปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน จาก
แบบสอบถามโรงงานร้อยละ 84.4 กำหนดวันทำงานปกติ บางส่วนจัดวันทำงานเป็น
5-5.5 วันในสัปดาห์ ระบบการทำงานปกตินี้ โรงงานมีการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยไว้
เพียงร้อยละ 12.50 ของกลุ่มที่ทำงานระบบปกติ เนื่องจากมีจำนวนลูกจ้างแรงงานไม่
มากนัก โรงงานมีพื้นที่ว่าง เงินลงทุนในกิจการมากพอที่จะดำเนินการจัดหาที่อยู่อาศัย ให้
กับลูกจ้างแรงงานที่ทำงานมานาน บางส่วนมีการจัดให้ทั้งครอบครัวไว้ แต่โดยส่วนใหญ่ ไม่
มีการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยให้ คิดเป็นร้อยละ 87.50 ของกลุ่มที่ทำงานระบบปกติ เนื่อง
จากเวลาทำงานปกติ ,มีความแน่นอน เช่น เวลาทำงาน 8.00-17.00 น. หรือ
20.00-5.00 น. ของวันถัดไปสามารถเดินทางกลับบ้านได้สะดวก และไม่เป็นการเพิ่ม
ภาระให้กับโรงงานในการจัดหาที่อยู่อาศัย ซึ่งลูกจ้างแรงงานอยู่ใกล้แหล่งงาน

2) ระบบการทำงานผลัด โรงงานส่วนมากมีระบบการทำงานผลัด
โดยกำหนดผลัดการทำงานออกเป็นผลัดละ 8 ชั่วโมง เพราะเครื่องจักรต้องเดินเครื่อง
ตลอด 24 ชั่วโมง หรืองานเร่งด่วนช่วงใดช่วงหนึ่ง ลักษณะระบบงานผลัดกำหนดเป็นช่วงๆ
เช่น 06.00-14.00 น. 14.00-22.00 น. 22.00-06.00 น. ของวันถัดไป เป็นต้น
ระบบงานผลัด เป็นปัจจัยประการสำคัญประการหนึ่งของการจัดหาที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งกับลูกจ้างแรงงานในผลัดดึก ด้านความปลอดภัย การเดินทางมาทำงานในเวลา
กลางคืน การคมนาคม ทำให้ต้องมีการจัดที่พัก แม้ว่าลูกจ้างแรงงานอยู่ใกล้แหล่งงาน
นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเกื้อหนุนวยต่อสวัสดิการที่อยู่อาศัย เช่น ลูกจ้างแรงงานมาจากต่างจังหวัด
โรงงานต้องความแน่นอนในจำนวนแรงงาน เพราะลูกจ้างแรงงานสามารถเรียก ชักชวน
เพื่อน มาทำงานในโรงงานได้ นอกจากนี้ โรงงานสามารถควบคุมและบริหารงาน ผลผลิต
และปริมาณลูกจ้างแรงงาน ให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ,กลุ่มอุตสาหกรรมบางกลุ่ม
เห็นว่าสวัสดิการที่อยู่อาศัย เป็นหน้าที่ของโรงงาน ได้จัดที่อยู่อาศัยพร้อมกับการดำเนินการ

ตาราง 4.2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทอุตสาหกรรมและระบบการทำงาน

ระบบการทำงาน	ปกติ				ผลัด				รวม	ร้อยละ
	มี		ไม่มี		มี		ไม่มี			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
อก. อาหารและเครื่องดื่ม	0	0.00	4	50.00	4	12.50	0	0.00	8	25.00
อก. สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม	0	0.00	0	0.00	10	31.25	0	0.00	10	31.25
อก. โนมและเครื่องเรือน	0	0.00	0	0.00	3	9.38	0	0.00	3	9.38
อก. โลหะขั้นมูลฐาน	1	20.00	0	0.00	1	3.13	3	9.38	5	15.63
อก. โลหะและเครื่องจักร	0	0.00	0	0.00	0	0.00	3	9.38	3	9.38
อก. อื่นๆ	0	0.00	3	100.00	0	0.00	0	0.00	3	9.38
รวม	1	12.5	7	87.5	18	75.00	6	25.00	32	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.22 แสดงความมี/ไม่มีเหตุผลของการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยของโรงงาน

ประเภท เหตุผล	สก.อาหารเครื่องดื่ม		สก.สิ่งทอและเครื่องหนัง		สก.ไม้และเครื่องเรือน		สก.โลหะขั้นมูลฐาน		สก.โลหะเครื่องจักร		อุตสาหกรรมอื่นๆ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
สาเหตุการจัดหาที่อยู่อาศัย														
1.ระบบงานหลัก	0	0.00	3	100.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	3	9.38
2.แรงงานมาจากต่างจังหวัด	1	100.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	3.13
3.นักวิชาชีพเฉพาะหน้า	0	0.00	0	0.00	1	100.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	3.13
4.สามารถได้แรงงานมากขึ้น	1	33.33	0	0.00	2	66.67	0	0.00	0	0.00	0	0.00	3	9.38
5.เป็นสวัสดิการโรงงาน	0	0.00	2	100.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	2	6.25
6.งานผลิตแรงงานต่างอื่น	2	22.22	5	55.56	0	0.00	2	22.22	0	0.00	0	0.00	9	28.13
สาเหตุการไม่จัดหาที่อยู่อาศัย														
1.โรงงานไม่มีระบบงานหลัก	1	25.00	0	0.00	0	0.00	1	25.00	0	0.00	2	50.00	4	12.50
2.แรงงานอยู่ใกล้แหล่งงาน	1	33.33	0	0.00	1	33.33	0	0.00	0	0.00	1	33.33	3	9.38
3.มีสวัสดิการรายปี-ส่ง	2	66.67	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	33.33	0	0.00	3	9.38
4.โรงงานไม่มั่นคง	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	50.00	1	50.00	0	0.00	2	6.25
5.แรงงานอยู่ใกล้หมู่บ้าน	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	100.00	0	0.00	1	3.13
รวม	8	25.00	10	31.25	4	12.50	4	12.50	3	9.38	3	9.38	32	100

หากโรงงานไม่จัดที่อยู่อาศัย ก็จะเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการผลิตของโรงงาน จึงจัดแก้ไข โดยเตรียมที่พักอาศัยไว้ คิดเป็นร้อยละ 75 ของกลุ่มระบบการทำงานผลัด ได้แก่ กลุ่ม อุตสาหกรรมสิ่งทอ , อุตสาหกรรมไม้ เครื่องเรือน ซึ่งมีระบบการทำงานล่วงเวลา ความ ไม่แน่นอนในการเดินทางของสินค้า โดยอาศัยการขนส่งทางน้ำ สินค้าที่มาถึงท่า ต้องรับท่า การขนย้าย , เพื่อมิให้เกิดขบวนการจราจรทางน้ำ และขนาดพื้นที่โรงงานกว้างขวาง , บางส่วนของอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน

ดังนั้น การจัดหาที่อยู่อาศัยไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ของลูกจ้างแรงงานได้ทั้งหมด การไม่มีนโยบายในการจัดหาที่อยู่อาศัยของโรงงาน ไม่มี การวางแผนสร้างที่อยู่อาศัยตั้งแต่ระยะแรกของการดำเนินงาน โรงงานจึงจัดสวัสดิการ วิทย-ส่ง ตอบสนองลูกจ้างแรงงานที่ไม่สามารถพักอาศัยในโรงงานด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น สถานภาพ , จำนวนที่พักอาศัยไม่เพียงพอ ความต้องการอิสระ เป็นต้น พบในกลุ่ม อุตสาหกรรมโลหะ เครื่องจักร , กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม ทำให้ทราบว่า การ จัดหาที่อยู่อาศัยกับระบบการทำงานมีผลต่อการตัดสินใจของโรงงาน การทำงานพร้อมกับการ จัดหาที่อยู่อาศัยนั้น ทำให้โรงงานได้จำนวนลูกจ้างแรงงานแน่นอน โดยบางส่วนของลูกจ้าง แรงงานมาจากต่างจังหวัด และลูกจ้างแรงงานบางกลุ่มอยู่ใกล้แหล่งงาน แต่ไม่สะดวกในการ เดินทางจึงพักอาศัยกับโรงงาน

สำหรับโรงงานที่ไม่จัดหาที่อยู่อาศัย เนื่องจากระบบทำงาน เป็นเวลาปกติ ส่วนใหญ่จึงไม่จำเป็นต้องจัดที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างแรงงาน ซึ่งเท่ากับลดปัญหา ต่อเนื่องอื่นๆได้ เช่น การพนัน ความวุ่นวาย การทะเลาะวิวาทและการขาดระเบียบวิน ัยสถานที่ เป็นต้น

4.3 ลักษณะสวัสดิการที่อยู่อาศัยที่โรงงานจัดหา โรงงานที่จัดสวัสดิการที่อยู่ อาศัยให้แก่ลูกจ้างแรงงาน มีวิธีจัดที่อยู่อาศัย 2 ลักษณะ คือ (โปรดดูตาราง 4.23.)

1) จัดที่อยู่อาศัยสร้างภายในโรงงาน โดยอาคารที่พักอาศัยและโรงงาน มีการแบ่งกันเป็นสัดส่วน คิดเป็นร้อยละ 84.21 ของกลุ่มตัวอย่างที่จัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย ทำให้ลูกจ้างแรงงานอยู่ใกล้กับโรงงาน มีความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน มีความปลอดภัย เนื่องจากภายในบริเวณโรงงาน มียามรักษาการณ์ดูแลโรงงานอยู่

2) จัดที่อยู่อาศัยจัดสร้างภายนอกโรงงาน อาคารที่พักอาศัย อยู่ห่างจากบริเวณโรงงานไม่ไกลนัก เพื่อตัดปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยโรงงาน เช่น ปัญหาอันเกิดจากความประมาทของลูกจ้างแรงงานในด้านไฟ ปัญหาการพนัน สุรา เป็นต้น จึงจัดที่พักอาศัยไว้ภายนอกโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 15.79 ของกลุ่มตัวอย่างที่จัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยลูกจ้างแรงงานมีความอิสระในการเข้า ออกที่พักอาศัย โดยโรงงานให้ลูกจ้างแรงงานดูแลที่พักอาศัยด้วยตนเอง โดยโรงงาน จะเป็นผู้ซื้อหรือเช่าอาคารที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างแรงงาน

สภาพและ เงื่อนไขของโรงงานที่จัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย

จากการสอบถามผู้ประกอบการโรงงานที่ทำการศึกษ พบว่าโรงงานที่มีสวัสดิการที่อยู่อาศัย จะมีกฎระเบียบต่าง ๆ ออกมา เพื่อความเป็นระเบียบ ภายในโรงงาน ได้แก่

1) สถานภาพของลูกจ้างแรงงาน เป็นโสด ซึ่งไม่ได้จำกัดว่าเป็นลูกจ้างแรงงานที่บรรจุแล้ว หรือยังไม่ได้รับการบรรจุ หากมีที่ว่างพอเพียงแก่การพักอาศัย โดยทุกโรงงานไม่ได้กำหนดหลักประกันก่อนได้รับสวัสดิการที่อยู่อาศัย โรงงานไม่ได้สนใจกับการจัดเก็บหลักประกันก่อนการเข้าอยู่อาศัย การจัดที่พักอาศัย เพื่อให้ลูกจ้างแรงงานมาทำงานมากกว่าการให้บริการเช่าที่พักอาศัย (โปรดดูตาราง 4.24.)

2) ระเบียบด้านการกำหนดเวลาเข้า ออกของโรงงาน เพื่อความปลอดภัย โดยมียามรักษาการณ์ประจำ และมีการตรวจตราสิ่งของทุกครั้งก่อนออกจากโรงงาน เพื่อป้องกันการลักขโมย การก่ออาชญากรรม คิดเป็น 84.21 และ 94.73 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งเห็นว่ามีควมสำคัญมาก (โปรดดูตาราง 4.24)

3) ด้านค่าใช้จ่ายในสวัสดิการที่อยู่อาศัย (โปรดดูตาราง 4.25)

- กลุ่มโรงงานที่รับภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการที่อยู่อาศัยทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 37.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ในโรงงานกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นกลุ่มสิ่งทอ และมีการจัดเจ้าหน้าที่คอยดูแลความสะอาด บริหารงานภายในที่พักอาศัย

- กลุ่มโรงงานที่รับภาระเฉพาะด้านค่าไฟและค่าที่พัก คิดเป็นร้อยละ 9.38 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งที่พักของลูกจ้างแรงงาน อยู่บริเวณภายนอกบริเวณโรงงาน แต่อยู่ในพื้นที่ของโรงงาน สำหรับค่าไฟฟ้า ไม่มีการแบ่งแยกมิเตอร์ไฟออกจากโรงงาน โรงงานจึงรับภาระในส่วนนี้ ด้านค่าน้ำใช้ น้ำดื่ม ภายในโรงงานใช้น้ำบาดาล แต่บริเวณที่พักอาศัยของลูกจ้างแรงงานใช้ประปา ลูกจ้างแรงงานจึงรับภาระส่วนนี้

ตาราง 4.23: แสดงบริเวณที่พักอาศัยที่โรงงานจัดทำที่

การจัดหาที่อยู่	บริเวณภายในโรงงาน		บริเวณภายนอกโรงงาน		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	16	84.21	3	15.79	19	100

ตาราง 4.24: แสดงกฎระเบียบต่างๆ สำหรับลูกจ้างโรงงานที่พักอาศัยกับโรงงาน

กฎระเบียบ	ฎ		ปฎ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ที่พักจัดหาไว้สำหรับคนโสด	19	100.00	0	0.00	19	100
2. ที่พักจัดหาให้สำหรับลูกจ้างประจำและชั่วคราว	19	100.00	0	0.00	19	100
3. การตรวจตราสิ่งของออกจากโรงงาน	18	94.74	1	5.26	19	100
4. การกำหนดเวลาเข้าออกโรงงาน	16	84.21	3	15.79	19	100
5. รัคแม่บ้านดูแลความสะอาด	15	78.95	4	21.05	19	100

ตาราง 4.25: แสดงการรับภาระ/ไม่รับภาระของโรงงานกับสวัสดิการที่อยู่อาศัย

ค่าใช้จ่ายต่างๆ	ผู้ประกอบการ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่รับภาระค่าใช้จ่าย	13	40.63
2. จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟและค่าเช่า	12	37.50
3. จ่ายค่าไฟและค่าเช่าให้	3	9.38
4. จ่ายค่าน้ำและค่าเช่าให้	2	6.25
5. จ่ายค่าน้ำและค่าไฟ	2	6.25
รวม	32	100.00

- กลุ่มโรงงานที่รับภาระค่าใช้จ่ายด้านค่าน้ำและค่าที่พัก ประมาณ ร้อยละ 6.25 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โรงงานเป็นผู้รับภาระด้านค่าน้ำและที่พักอาศัย ด้านค่าไฟฟ้า ลูกจ้างแรงงานต้องรับภาระ เพราะลูกจ้างแรงงานมักจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น หม้อหุงข้าว พัดลม วิทยุ เป็นต้น ซึ่งเกินความจำเป็นที่โรงงานรับภาระได้ และยังไม่รับผิดชอบการดูแลเปิด-ปิดไฟฟ้า

- กลุ่มโรงงานที่รับภาระเฉพาะด้านค่าน้ำและค่าไฟฟ้า คิดเป็น ร้อยละ 6.25 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เพราะนโยบายของกรมสรรพากร ป.23/2533 เรื่องการกำหนดมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่ โดยไม่เสียค่าเช่าเป็นเงินได้พึง ประเมิน ซึ่งทางโรงงานจำต้องเก็บหักจากลูกจ้างแรงงานส่งกรมสรรพากร

ที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานที่โรงงานจัดหา เจ้าของโรงงานมัก จัดหาโดยไม่กำหนดเงื่อนไขมากนัก เช่น สถานภาพ อายุการทำงานในโรงงาน เป็นต้น เนื่องจากมีจำนวนที่พักอาศัยจำกัด ประกอบกับเจ้าของโรงงานต้องการความแน่นอนในการทำงานของลูกจ้างแรงงาน เพราะบางส่วนมีการอพยพกลับภูมิลำเนาในฤดูหนาว ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายในการผลิตได้ จากลักษณะอุตสาหกรรมในแต่ละประเภทมีระบบการทำงานในอุตสาหกรรมจัดแบ่งงานออกเป็นผลัด มีระยะเวลาผลัดละประมาณ 8-9 ชั่วโมง โดยมี 2-3 ผลัด เช่น เวลาค่าตั้งแต่ 16.00-24.00 น. เวลาคิกตั้งแต่ 16.00-24.00 น. และเวลาเช้าตั้งแต่ 8.00-16.00 น. ซึ่งเจ้าของโรงงานจะจัดหาผลประโยชน์ตอบแทน และสวัสดิการต่างๆแก่ลูกจ้างแรงงานที่ทำงานผลัด ได้แก่ เงินค่าเช่าบ้าน เงินโบนัส เงินเบี้ยขยัน อาหาร ที่พักอาศัย รถรับส่ง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม โรงงานเป็นผู้กำหนด จัดระบบการทำงานผลัด และคัดเลือกลูกจ้างแรงงาน โดยพิจารณาจากความสามารถในการทำงานเป็นอันดับแรก สำหรับการพักอาศัยในโรงงาน เจ้าของโรงงานบางรายไม่คิดค่าเช่าห้องพัก นอกจากนี้ การมีสวัสดิการที่อยู่อาศัย ได้สร้างความปลอดภัยให้กับลูกจ้างแรงงาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4 ลักษณะที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงาน

จากการสำรวจลักษณะที่อยู่อาศัย ได้มีการจัดแบ่งประเภทที่อยู่อาศัย ได้แก่ แพลต บ้านไม้ 2 ชั้น , ห้องแถวไม้ , ห้องแถวอิฐ , บ้านไม้ชั้นเดียว , บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ , บ้านไม้ใต้ถุนสูง , คอนโดมิเนียม , บ้านปูนชั้นเดียว เป็นต้น ลูกจ้างแรงงานส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 24.73 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นแพลตหรือพาร์เมนต์เป็นอาคารที่ปลูกสร้างใหม่ และเก่าบ้าง สูงประมาณ 4-5 ชั้น ลำดับรองมาคือ บ้านไม้ 2 ชั้นคิดเป็นร้อยละ 17.58 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยแต่ละชั้นไม่มีการแบ่งกันห้องอย่างเป็นสัดส่วน ทำเป็นห้องโถง สำหรับห้องแถวอิฐ และห้องแถวไม้ มีการแบ่งสัดส่วนห้องพักอาศัยขนาดต่างๆ เช่น 5*5 , 4*4 , 5*4 เป็นต้น ลักษณะที่อยู่อาศัยเรียงติดต่อกันเป็นแนวแถว มีสัดส่วนที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 15.66 และ 15.93 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (โปรดดูตาราง 4.26 และแผนภูมิที่ 4.12)

ลักษณะที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานและกรรมสิทธิ์ในการครอบครอง

เมื่ออุตสาหกรรมมีจำนวนมากขึ้น สภาพการอยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานอพยพจากต่างถิ่น ต้องไร้ที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ทำให้บางกลุ่มอุตสาหกรรมดำเนินการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ โดยถือเป็นสวัสดิการอย่างหนึ่ง บางกลุ่มโรงงานไม่ได้จัดสร้างที่พักอาศัยให้ลูกจ้างแรงงาน ซึ่งเกี่ยวเนื่องจากปัจจัยต่างๆ หลายประการ เช่น ราคาที่ดิน มีราคาสูง , ไม่มีนโยบายของโรงงาน เป็นต้น

การจำแนกความสัมพันธ์ระหว่างที่พักอาศัยและกรรมสิทธิ์ในการครอบครอง สามารถจำแนกออกได้ ดังนี้ (ดูตาราง 4.27 และแผนภูมิที่ 4.13.)

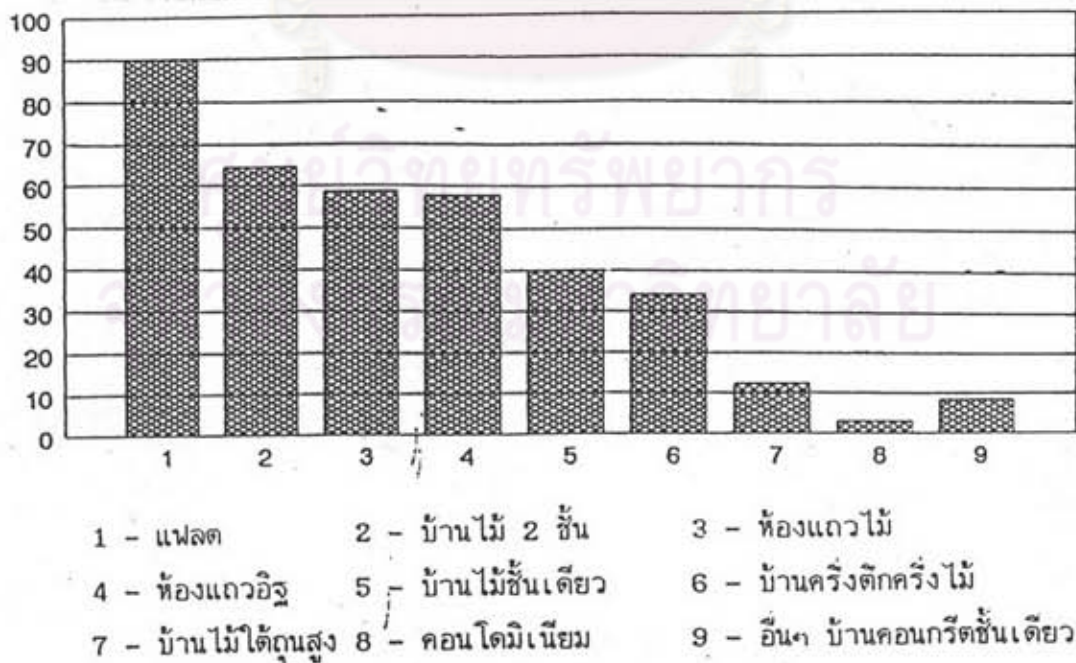
ก) ที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานที่พักอาศัยกับโรงงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประมาณร้อยละ 54.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีการพักอาศัยกับโรงงาน ซึ่งบริเวณที่พักอาศัยที่โรงงานจัดหาให้ แบ่งออกดังนี้

- 1) ที่อยู่อาศัยที่จัดหาอยู่ภายในบริเวณโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 86.87 ของกลุ่มตัวอย่างพักอาศัยกับโรงงาน โดยแบ่งแยกระหว่างส่วนบริเวณที่พัก และโรงงาน การจัดหาที่อยู่อาศัยลักษณะนี้ ส่วนมากเป็นโรงงานที่มีอายุกิจการนานกว่า 5 ปีขึ้นไป ส่วนที่อยู่อาศัยประมาณร้อยละ 44.77 ของกลุ่มที่พักอาศัยอยู่ภายในบริเวณโรงงาน เป็นลักษณะแพลต สามารถรองรับจำนวนลูกจ้างแรงงานได้ปริมาณมาก และใช้ที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกประมาณร้อยละ 18.02 และ 17.44 ของกลุ่มนี้ มีลักษณะที่พักอาศัยแบบห้องแถวไม้ และห้องแถวอิฐ

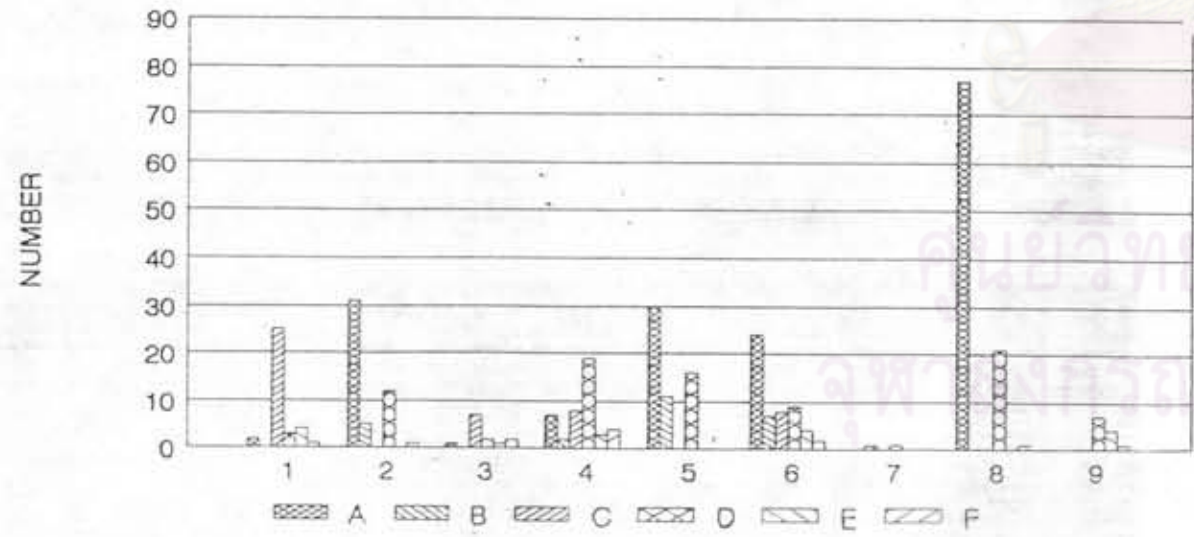
ตาราง 4.26. แสดงจำนวนและลักษณะที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงาน

ประเภทลักษณะที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
1. แฟลตหรือพาร์เมนท์	90	24.73
2. บ้านไม้ 2 ชั้น	64	17.58
3. ห้องแถวไม้	58	15.93
4. ห้องแถวอิฐ	57	15.66
5. บ้านไม้ชั้นเดียว	39	10.71
6. บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้	33	9.07
7. บ้านไม้ได้ดูสูง	12	3.30
8. บ้านคอนกรีต	8	2.20
9. คอนโดมิเนียม	3	0.82
รวมจำนวนลูกจ้างแรงงาน	364	100.00

แผนภูมิที่ 4.12 แสดงจำนวนและลักษณะที่อยู่อาศัยของกลุ่มลูกจ้างแรงงาน

ลักษณะที่อยู่อาศัย	บ้านไม้ชั้นเดียว		ห้องแถวไม้		บ้านไม้สองชั้น		บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้		ห้องแถวอิฐ		บ้านไม้ 2 ชั้น		คอนกรีตเสริม		แฝด		บ้านปูนชั้นเดียว		รวม	ร้อยละ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
1. เจ้าของโรงงาน																						
1) พักอาศัยกับโรงงาน	2	1.16	31	18.02	1	0.58	7	4.07	30	17.44	24	13.95	0	0.00	77	44.77	0	0.00	172	86.87		
2) พักอาศัยนอกโรงงาน	0	0.00	5	19.23	0	0.00	2	7.69	11	42.31	7	26.92	1	3.85	0	0.00	0	0.00	26	13.13		
รวม	2	1.01	36	18.18	1	0.51	9	4.55	41	20.71	31	15.66	1	0.51	77	38.89	0	0.00	198	100.00		
2. การเช่า																						
1) เช่าที่ดินปลูกบ้าน	25	52.08	0	0.00	7	14.58	8	16.67	0	0.00	8	16.67	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	48	34.78
2) เช่าห้อง	7	7.78	21	23.33	1	1.11	9	10.00	16	17.78	19	21.11	2	2.22	12	13.33	3	3.33	90	65.22		
รวม	32	23.19	21	15.22	8	5.80	17	12.32	16	11.59	27	19.57	2	1.45	12	8.70	3	2.17	138	100.00		
3. บ้านที่ตนครอบครอง																						
1) มรดก	4	25	0	0	1	6.25	3	18.75	0	0	4	25	0	0	0	0	4	25	16	57.14		
2) จัดหาด้วยตนเอง	1	8.33	1	8.33	2	16.67	4	33.33	0	0.00	2	16.67	0	0	1	8.33	1	8.33	12	42.86		
รวม	5	17.86	1	3.57	3	10.71	7	25.00	0	0.00	6	21.43	0	0	1	3.57	5	17.86	28	100.00		

- A - พักอาศัยกับโรงงาน B - พักอาศัยนอกโรงงาน C - เช่าที่ดินปลูกบ้าน
- D - เช่าห้อง E - มรดก F - จัดหาด้วยตนเอง
- 1 - บ้านไม้ชั้นเดียว 2 - ห้องแถวไม้ 3 - บ้านไม้ 2 ชั้น
- 4 - บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ 5 - ห้องแถวอิฐ 6 - บ้านไม้ 2 ชั้น
- 7 - คอนกรีตเสริม 8 - แฝด 9 - บ้านปูนชั้นเดียว

กลุ่มโรงงาน เป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่มีความชำนาญงาน
อุตสาหกรรม มีเงินทุนในการก่อสร้าง ทำให้ลักษณะที่จัดสร้างมีลักษณะแฟลต ห้องแถวไม้
ห้องแถวอิฐ ก่อสร้างบนพื้นที่โรงงาน

2) ที่อยู่อาศัยที่จัดหาอยู่ภายนอกบริเวณโรงงาน คิดเป็นร้อยละ
13.13 ของกลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยกับโรงงาน สถานที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงโรงงาน
เพราะโรงงานบางแห่งไม่สามารถซื้อที่ดินแปลงใหญ่ๆได้ เช่นเดียวกับโรงงานที่ดำเนินกิจ
การมานานกว่า หรือโรงงานที่มีการวางแผนการจัดการจัดหาที่อยู่อาศัยไว้ ซึ่งสามารถซื้อที่ดินได้
ในราคาถูก และจำนวนมาก อาคารที่พักอาศัยส่วนมากเป็นห้องแถวอิฐ บ้านไม้ 2 ชั้น คิด
เป็นร้อยละ 42.31 และ 26.92 ของกลุ่มที่พักอาศัยภายนอกบริเวณโรงงาน
อย่างไรก็ตาม การจัดบริเวณที่พักอาศัยของโรงงานทั้ง 2

ลักษณะ มีความประสงค์ในการแบ่งแยกบริเวณโรงงาน และบริเวณที่พักอาศัยอย่างเป็นสัดส่วน

ข) ที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานที่พักอาศัยด้วยตนเองลักษณะการเช่า
ลูกจ้างแรงงานที่อยู่อาศัยโดยการเช่า คิดเป็นร้อยละ 37.91
ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด การเช่าที่อยู่อาศัยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การเช่าที่ดินปลูกบ้าน

เนื่องจากพื้นที่บางส่วนของอำเภอพระประแดง ยังไม่มีการ
พัฒนาให้เกิดประโยชน์ และเจ้าของที่ดินส่วนใหญ่ นิยมการให้เช่าที่ดิน โดยผู้เช่าทำการ
ปลูกสร้างที่อยู่อาศัยเอง โดยคิดเป็นร้อยละ 34.78 ของกลุ่มตัวอย่างการเช่า กลุ่มลูกจ้าง
แรงงานกลุ่มนี้ มักปลูกสร้างลักษณะที่อยู่อาศัย 3 แบบใหญ่ คือ

- ลักษณะบ้านแยกเป็นหลัง บ้านไม้ชั้นเดียว คิดเป็นร้อยละ
52.08 ของกลุ่มที่เช่าที่ดินปลูกบ้าน

- ลักษณะบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ คิดเป็นร้อยละ 16.66 ของ
กลุ่มที่เช่าที่ดินปลูกบ้าน

- ลักษณะบ้านไม้ คิดเป็นร้อยละ 16.66 ของกลุ่มนี้

การเช่าที่ดินคิดเป็นตารางวา และมีระยะเวลาอันกว่าปี
ดังนั้น การปลูกสร้างที่อยู่อาศัยบนที่ดินประเภทนี้ ลูกจ้างแรงงานจึงค่อยๆ ทำการปลูกสร้าง
ที่พักอาศัย ตามกำลังทรัพย์ที่ตนมีอยู่ในขณะนั้น สำหรับห้องน้ำ ห้องส้วม ส่วนใหญ่แยกออก
จากบ้านพักอาศัย แต่อยู่ในบริเวณที่ดินที่เช่าอยู่

2) การเช่าห้อง

ร้อยละ 65.22 ของกลุ่มตัวอย่างการเช่า โดยเจ้าของที่ดินทำการพัฒนาที่ดินในรูปที่อยู่อาศัยลักษณะ เป็นห้องเช่า จากเดิมนิยมให้มีการเช่าที่ดิน รูปแบบห้องเช่า มีทั้งห้องไม้ ห้องแถวอิฐ เป็นส่วนใหญ่ เรียงเป็นแถวให้เช่า คิดเป็นร้อยละ 23.33 และ 21.11 ของกลุ่มตัวอย่างที่เช่าห้อง

การเช่าที่พักอาศัยของกลุ่มลูกจ้างแรงงาน กลุ่มที่อพยพเข้ามาก่อนส่วนมากใช้วิธีการเช่าแบบเช่าที่ดินปลูกบ้าน เนื่องจากในช่วงต้นๆ การกระจายอุตสาหกรรม เจ้าของที่ดินไม่ได้ทำประโยชน์บนที่ดินของตน ในรูปแบบการปลูกที่อยู่อาศัยให้เช่า ทำให้แรงงานส่วนมากเช่าที่ดินปลูกบ้าน ต่อมาการอพยพกลุ่มแรงงานเข้ามาทำงานในเขตอุตสาหกรรมมีมากขึ้น เจ้าของที่ดินที่ไม่ได้พัฒนาประโยชน์ที่ดิน จึงหันมาปลูกที่อยู่อาศัยให้เช่าแทน

ก) ที่อยู่อาศัยของกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีที่อยู่อาศัย เป็นของตนเอง

ร้อยละ 7.69 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นกลุ่มที่สามารถมีที่อยู่อาศัยของตนเอง จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ที่อยู่อาศัยที่ได้รับมาแบบมรดก ประมาณร้อยละ 57.14 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีบ้านเป็นของตนเอง ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นแบบบ้านไม้ชั้นเดียว บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ และบ้านปูนชั้นเดียว เป็นส่วนใหญ่ โดยคิดแต่ละประเภทที่อยู่อาศัยประมาณร้อยละ 25 ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับแบบมรดก

2) ที่อยู่อาศัยที่ลูกจ้างแรงงานจัดหาเป็นของตนเอง มักเป็นกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่อพยพมาทำงานเป็นเวลานาน และตั้งรกรากในเวลาต่อมา สามารถจัดหาที่อยู่อาศัยด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 42.86 ของกลุ่มที่มีบ้านเป็นของตนเอง ลักษณะบ้านประมาณร้อยละ 33.33 ของกลุ่มที่จัดหาด้วยตนเอง เป็นบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ โดยลูกจ้างแรงงานมักดำเนินการเช่าที่ดินปลูกบ้านในช่วงแรก จากนั้นมีการเจรจาต่อรองขอซื้อที่ดินดังกล่าวกับ เจ้าของที่ดิน

กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีจำนวนน้อยที่สุดในจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ทำให้ทราบว่า กลุ่มลูกจ้างแรงงานยังคงต้องอาศัยที่อยู่อาศัยจากโรงงาน หรือการเช่าเป็นส่วนใหญ่

รูปแบบที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานมีหลายแบบ จากการสำรวจ กลุ่มที่พักอาศัยประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นกลุ่มที่โรงงานสามารถช่วยเหลือจัด

หาที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างแรงงานได้ ส่วนที่เหลือของกลุ่มลูกจ้างแรงงานทั้งหมดต้องรับภาระการจัดหาที่อยู่อาศัยด้วยตนเองทั้งรูปแบบการเป็นเจ้าของ และการเช่า

สถานภาพและการครอบครองในที่พักอาศัยของลูกจ้างแรงงาน

สถานภาพและการครอบครองที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กัน โดยแบ่งตามลักษณะการครอบครองที่พักอาศัย ดังนี้ (โปรดดูตาราง 4.28.4.29 และแผนภูมิที่ 4.14.4.15)

ก) กลุ่มโรงงานที่มีที่พักอาศัยให้ลูกจ้างแรงงาน

จากการสำรวจ กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 89.90 ของกลุ่มนี้ ได้พักอาศัยกับโรงงาน และร้อยละ 4.04 มีสถานภาพหย่าร้าง ซึ่งส่วนมากอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ และกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม เป็นต้น ทำให้ทราบว่า ปัจจัยสถานภาพของลูกจ้างแรงงาน เป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาให้เข้าพักอาศัยกับโรงงาน

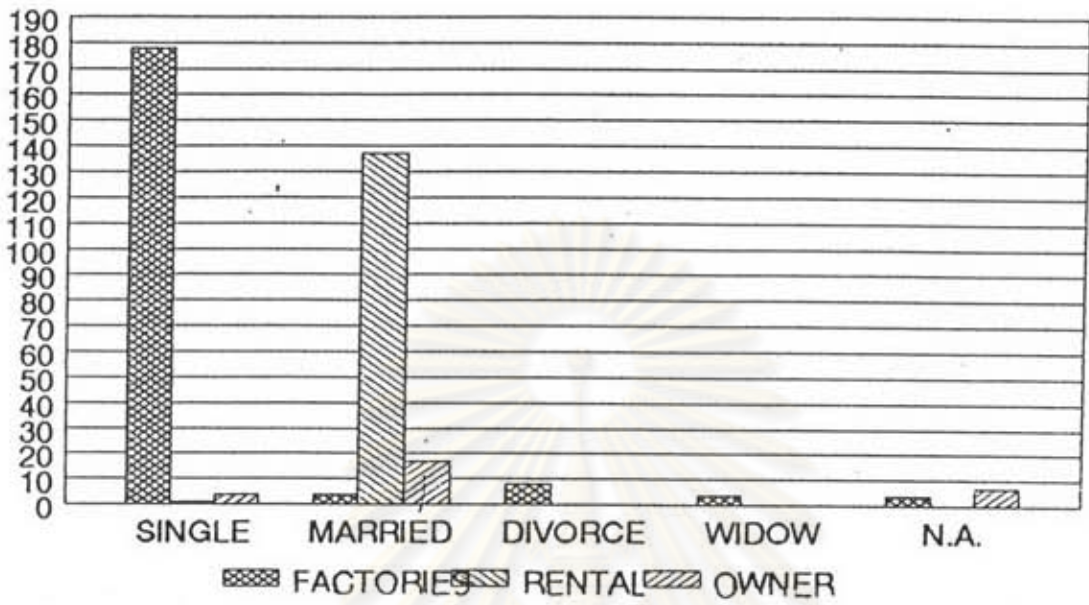
ข) กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่พักอาศัยโดยการเช่า

ร้อยละ 99.28 ของกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่เช่า มีสถานภาพสมรสแล้ว บางส่วนของกลุ่มนี้ เคยอาศัยกับโรงงาน เมื่อสมรสแล้วจึงโยกย้ายออกมาพักอาศัยข้างนอก ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม , กลุ่มอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน

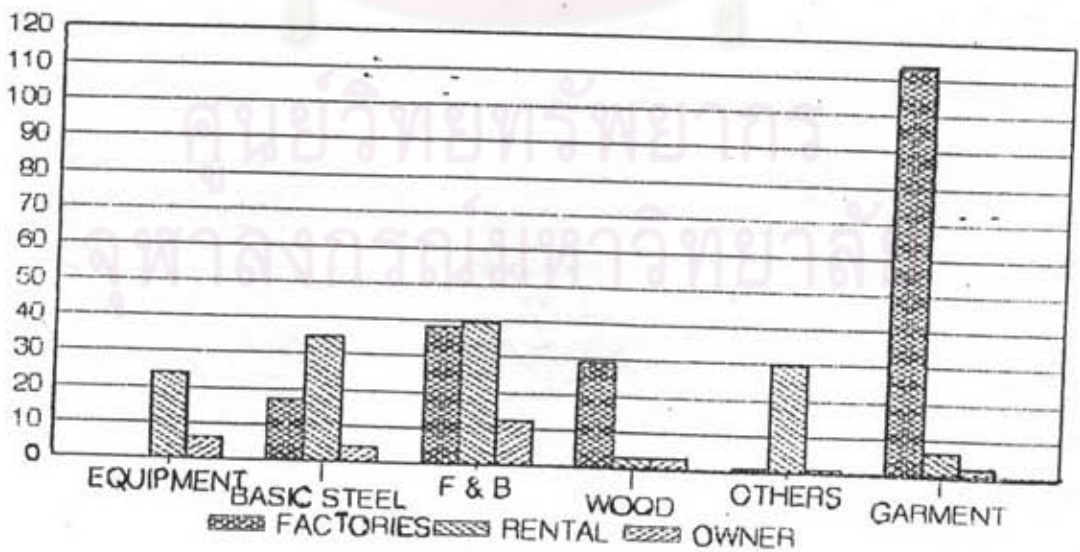
สถานภาพและการครอบครองที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ โรงงานที่จัดหาที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างแรงงาน ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ส่วนลูกจ้างแรงงานที่มีสถานภาพสมรสแล้ว มักต้องจัดหาที่อยู่อาศัยด้วยตนเองโดยการเช่า

ตาราง 4.28 แสดงความสัมพันธ์ด้านสถานภาพแรงงานกับกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย

กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย	โรงงาน		การเช่า		บ้านที่สร้างตนเอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ						
โสด	178	89.90	1	0.72	4	14.29
สมรส	4	2.02	137	99.28	17	60.71
หย่าร้าง	8	4.04	0	0.00	0	0.00
หย่าช	4	2.02	0	0.00	0	0.00
ไม่ได้ระบุ	4	2.02	0	0.00	7	25.00
รวม	198	100	138	100	28	100

แผนภูมิที่ 4.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและการครอบครองที่อยู่อาศัย

แผนภูมิ 4.15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการครอบครองที่อยู่อาศัยและประเภทแรงงาน

ตาราง 429 แสดงความสัมพันธ์การบริโภคที่อยู่อาศัยและประเภทแรงงาน

ประเภทแรงงาน	แรงงาน		การเช่า		บ้านที่คืนของตนเอง		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
อก. ประกอบรถยนต์	0	0.00	24	17.39	6	21.43	30	8.24
อก. โลหะขึ้นรูปฐาน	17	8.59	35	25.36	4	14.29	56	15.38
อก. อาหารเครื่องดื่ม	38	19.19	40	28.99	12	42.86	90	24.73
อก. ไม้และเครื่องดื่ม	29	14.65	3	2.17	3	10.71	35	9.62
อุตสาหกรรมอื่นๆ	1	0.51	30	21.74	1	3.57	32	8.79
อก. สิ่งทอและเครื่องหนัง	113	57.07	6	4.35	2	7.14	121	33.24
รวม	198	100	138	100	28	100	364	100

ตาราง 430 แสดงความมั่นคงปลอดภัยของที่พักอาศัยและลักษณะที่อยู่อาศัย

ลักษณะที่อยู่อาศัย	แข็งแรงมั่นคงมีการปรับปรุง		พอใช้		เก่าทรุดโทรม		รวม	ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
บ้านไม้ชั้นเดียว	30	76.92	0	0.00	9	23.08	39	10.71	
ห้องแถวไม้	38	65.52	1	1.72	19	32.76	58	15.93	
บ้านไม้ใต้ถุนสูง	11	91.67	0	0.00	1	8.33	12	3.30	
บ้านครึ่งคอกครึ่งไม้	27	81.82	0	0.00	6	18.18	33	9.07	
ห้องแถวอิฐ	43	75.44	0	0.00	14	24.56	57	15.66	
บ้านไม้ 2 ชั้น	42	65.63	1	1.56	21	32.81	64	17.58	
คอนกรีตฉาบ	3	100.00	0	0.00	0	0.00	3	0.82	
แฝด	76	84.44	0	0.00	14	15.56	90	24.73	
อื่นๆ เช่น บ้านปูนชั้นเดียว	7	87.50	0	0.00	1	12.50	8	2.20	
							รวม	364	100.00

การศึกษาความแข็งแรงและการครอบครองที่อยู่อาศัย

ในการสำรวจความสัมพันธ์ด้านความมั่นคง ปลอดภัย ทางกายภาพของอาคาร และการครอบครองที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงาน พบว่า ที่อยู่อาศัยซึ่งโรงงานจัดหา ลักษณะอาคารที่พัก ในช่วงแรกๆ(หลังจากก่อสร้างเสร็จทั้งหมด) เป็นอาคารที่มีการก่อสร้างแข็งแรง มั่นคง วัสดุที่ใช้ก่อสร้างเป็นคอนกรีต เป็นส่วนใหญ่ เมื่ออายุอาคารมากขึ้น โรงงานไม่ได้เอาใจใส่กับความแข็งแรง มั่นคงปลอดภัยของอาคาร และมอบหมายงานดูแลอาคาร เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แม่บ้าน ซึ่งก็ขาดความเอาใจใส่ต่องาน ไม่รายงานปัญหาให้กับระดับบริหารทราบ เป็นต้น คิด เป็น เป็นร้อยละ 27.27 ของกลุ่มที่พักอาศัยกับโรงงาน อย่างไรก็ตาม ประมาณร้อยละ 72.22 ของกลุ่มนี้ มีการดูแลรักษาความมั่นคง แข็งแรง ปรับปรุงอาคารอยู่เสมอ (โปรดดูตาราง 4.31)

สำหรับที่อยู่อาศัย โดยลักษณะการเช่าของลูกจ้างแรงงาน ประมาณร้อยละ 82.35 ของกลุ่มที่เช่า กล่าวถึงความแข็งแรงที่อยู่อาศัยที่เช่า ได้รับการดูแลเอาใจใส่ เนื่องจาก ผู้ประกอบการธุรกิจให้เช่า มีความจำเป็นต้องดูแลเอาใจใส่ต่อที่อยู่อาศัย เพราะเป็นบริการอย่างหนึ่ง การดูแลปรับปรุงก็มีอยู่เสมอ โดยเจ้าของห้องเช่า หรือบ้านเช่า มีการเก็บเงินค่าที่พักอาศัยเป็นรายสัปดาห์ รายบิณฑ์ หรือรายเดือน ซึ่งคอยตรวจตราดูแลอยู่บ้าง นอกจากนี้ เจ้าของห้องเช่า หรือที่ดิน ยังมีความรู้สึกในกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือที่ที่พักอาศัยนั้นๆด้วย (โปรดดูตาราง 4.30 และ 4.31)

ตาราง 4.31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงปลอดภัยและกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย

ความมั่นคงปลอดภัย	มั่นคงมีการปรับปรุงเสมอ		พอใช้		เก่าทรุดโทรม		รวม	ร้อยละ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย									
เจ้าของโรงงาน	143	72.22	1	0.51	54	27.27	198	54.85	
การเช่า	112	82.35	0	0.00	24	17.65	136	37.67	
บ้านที่ดินของตนเอง	22	81.48	1	3.70	4	14.81	27	7.48	
							รวม	361	100.00

ค่าที่หักอาศัย

ลักษณะที่หักอาศัยมีแตกต่างกัน มีผลให้ขนาดที่หักอาศัยต่างกันด้วย โดยการศึกษาถึง ขนาดที่หักอาศัย จำนวนลูกจ้างแรงงาน ดังนี้

ก) ขนาดที่หักอาศัยและจำนวนลูกจ้างแรงงานในโรงงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำรวจลูกจ้างแรงงานในโรงงาน มีทั้งสิ้น 198 คน ขนาดที่หักอาศัยมีตั้งแต่ 3-198 ตารางเมตร มีลูกจ้างแรงงานหักอาศัยตั้งแต่ 1-25 คน และจัดแบ่งเป็นช่วงๆ โดยหาค่าเฉลี่ยแบบมีแจกแจงความถี่ ทำให้ทราบค่าเฉลี่ยพื้นที่ต่อห้องประมาณ 29.68 ตารางเมตร และจำนวนลูกจ้างแรงงานต่อห้องมี 9.16 คน ดังนั้น สัดส่วนขนาดห้องพักต่อจำนวนลูกจ้างแรงงานประมาณ 3.24 หรือ 3 ตารางเมตร (โปรดดูตาราง 4.32 และ 4.33)

ตาราง 4.32 แสดงขนาดห้องพักอาศัยในโรงงานต่อห้อง

ขนาดห้อง(ตารางเมตร)	จุดกลาง(x)	ความถี่(f)	fx
3-9	6.0	97	582
10-16	13.0	19	247
17-23	20.0	22	440
24-30	27.0	19	513
31-37	34.0	11	374
38-44	41	0	0
45-51	48	0	0
52-58	55	4	220
59-65	62	0	0
66-72	69	0	0
73-79	76	0	0
80-86	83	0	0
87-93	90	0	0
94-100	97	16	1552
192-198	195	10	1950
	รวม	198	5878

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่} &= \text{ผลคูณของค่ากลางและความถี่แต่ละระดับรวม/ความถี่รวม} \\
 &= 5878/198 \\
 &= 29.68
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่ของขนาดห้องพักในโรงงานต่อห้องเท่ากับ 29.68 คน

ตาราง 4.33 แสดงจำนวนแรงงานที่ฝึกในท้องถิ่นต่อห้อง

จำนวนแรงงาน(คน)	ค่ากลาง(x)	ความถี่(f)	fx
01-05	3	41	123
06-10	8	100	800
11-15	13	39	507
16-20	18	6	108
21-25	23	12	276
	รวม	198	1814

$$\begin{aligned} \text{ค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่} &= \text{ผลคูณของค่ากลางและความถี่แต่ละระดับรวม/ความถี่รวม} \\ &= 1814/198 \\ &= 9.16 \end{aligned}$$

ดังนั้นค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่ของแรงงานต่อห้องเท่ากับ 9.16 คน

$$\begin{aligned} \text{ค่าเฉลี่ยขั้นที่ต่อคน} &= \text{ค่าเฉลี่ยขั้นที่ต่อห้อง/ค่าเฉลี่ยแรงงานต่อห้อง} \\ &= 29.68/9.16 \\ &= 3.24 \end{aligned}$$

ดังนั้นค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่ขั้นที่ต่อคนเท่ากับ 3.24 ตารางเมตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.35 แสดงขนาดห้องเช่าที่ลูกจ้างแรงงานอาศัย

ขนาดห้อง(ตารางเมตร)	จุดกลาง(x)	ความถี่(f)	fx
3-21 คม.	12	50	600
22-40 คม.	31	31	961
41-59 คม.	50	5	250
60-78 คม.	69	3	207
79-97 คม.	88	1	88
	รวม	90	2106

$$\begin{aligned} \text{ค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่} &= \text{ผลคูณของค่ากลางและความถี่แต่ละระดับรวม/ความถี่รวม} \\ &= 2106/90 \\ &= 23.4 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่ขนาดห้องเช่าต่อห้องเท่ากับ 23.4 ตารางเมตร

ตาราง 4.36 แสดงจำนวนแรงงานที่เลิกอาศัยโดยการเช่าห้องเอง

จำนวนแรงงาน (คน)	ความถี่(f)	fx
1	12	12
2	33	66
3	20	60
4	13	52
5	9	45
6	3	18
รวม	90	253

$$\begin{aligned} \text{ค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่} &= \text{ผลคูณของค่ากลางและความถี่แต่ละระดับรวม/ความถี่รวม} \\ &= 253/90 \\ &= 2.81 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่จำนวนแรงงานต่อห้องเท่ากับ 2.81 คน ประมาณ 3 คน

$$\begin{aligned} \text{ค่าเฉลี่ยพื้นที่ต่อคน} &= \text{ค่าเฉลี่ยพื้นที่ต่อห้อง/ค่าเฉลี่ยแรงงานต่อห้อง} \\ &= 23.4/2.81 \\ &= 8.38 \end{aligned}$$

ดังนั้นค่าเฉลี่ยแบบแจกแจงความถี่พื้นที่ต่อคนเท่ากับ 8.38 ตารางเมตร

ค) ขนาดที่ดินที่เช่าและปลูกบ้านเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างขนาด ราคาเช่าที่ดิน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 48 คน ประมาณร้อยละ 33.33 ของกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่เช่าที่ดินปลูกบ้านเช่าที่ดินขนาดประมาณ 25-36 ตารางวา ซึ่งมีการทำสัญญาเช่าเป็นรายปี โดยเสียอัตราค่าเช่าที่ดินประมาณ 100-150 บาทต่อเดือน สำหรับค่าใช้จ่ายรายเดือน เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ จ่ายประมาณ 100-150 บาทต่อเดือน (โปรดดูตาราง 4.37)

ทัศนคติของลูกจ้างแรงงานต่อขนาดที่พักอาศัย ขนาดห้องพักของโรงงานและขนาดห้องเช่า โดยส่วนรวมให้ทัศนคติต่อขนาดที่พักอาศัยว่า มีความกว้างขวางดี ซึ่งขนาดห้องพักทั้ง 2 ประเภท มีพื้นที่ใช้สอยที่แตกต่างกัน ทัศนคติของลูกจ้างแรงงาน มีลักษณะการตอนที่แสดงความเคยชินมากกว่าศึกษาถึงสภาพปัญหาขนาดห้องอย่างแท้จริง (โปรดดูตาราง 4.38)

จากสภาพที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมที่มทุติยภูมิ และการสำรวจวิจัยข้อมูลปฐมภูมิ ทำให้ทราบว่า สภาพที่อยู่อาศัย อัตราค่าเช่าที่พักอาศัย มีลักษณะใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกับ ลูกจ้างแรงงานที่พักอาศัยกับโรงงาน มีความแออัดในเรื่องที่พักอาศัย สำหรับลูกจ้างแรงงานที่พักอาศัยด้วยตนเอง มีการรับภาระค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัย ทำให้ต้องมีการอยู่อาศัยรวมกันเป็นหน่วยเดียวกัน เพื่อลดค่าใช้จ่าย และเกิดความแออัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.37 แสดงขนาดและราคาเช่าที่ดินปลูกบ้านเองของลูกจ้างแรงงาน

ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
1. ขนาดที่ดิน(ตารางวา)		
13-24	7	14.58
25-36	16	33.33
37-48	6	12.5
49-60	8	16.67
61-72	5	10.42
มากกว่า 72	6	12.5
รวม	48	100
2. ราคาที่ดินที่เช่า(บาท)		
100-150	26	54.17
151-200	13	27.08
201-250	3	6.25
251-300	1	2.08
300 ขึ้นไป	5	10.42
รวม	48	100

ตาราง 4.38 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างห้องพักอาศัยและกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย

ขนาดที่อยู่อาศัย	กว้างขวาง		ค่อนข้างแคบ		แคบ		รวม	ร้อยละ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
เจ้าของโรงงาน	118	59.9	2	1.02	77	39.09	197	54.57
การเช่า	96	70.59	0	0	40	29.41	136	37.67
บ้านที่ดินของตนเอง	25	89.29	1	3.57	2	7.14	28	7.76
						รวม	361	100

4.5 ปัญหาการอยู่อาศัย

สภาพปัญหาของโรงงานต่อการจัดหาที่อยู่อาศัย

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย มีหลายประการ ปัญหาส่วนใหญ่ จากการสำรวจพบว่า เป็นปัญหาด้านการพินิจ การทะเลาะระหว่างกลุ่มลูกจ้าง แรงงานด้วยกันเอง คิดเป็นคะแนน 3.89 จากการลำดับความสำคัญของคะแนน 5 คะแนน ,ปัญหาด้านความสกปรก มีขยะมูลฝอย ขาดอนามัยที่พักอาศัย มีคะแนนเป็น 3.32 ,ปัญหาด้านขนาดห้องพัก มีความแออัด คับแคบ และปัญหาสังคม เป็นต้น มีคะแนนเป็น 3.16 และ 2.32 ตามลำดับ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ลูกจ้างแรงงานต้องมีการปรับปรุงตัว และพยายามหาทางแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง หากทราบถึงเจ้าของโรงงาน ซึ่งเจ้าของโรงงานก็จะดำเนินการเรียกมาตักเตือน และออกกฎระเบียบเพิ่มเติม โดยที่รุนแรงก็ดำเนินการโดยวิธีมีการส่งตำรวจ และนำอนุชาตให้เข้าพักอาศัยกับโรงงาน (โปรดดูตาราง 4.39)

ตาราง 4.39 แสดงลำดับความสำคัญของปัญหาที่อยู่อาศัยที่โรงงานประสบ

รายการลำดับปัญหา	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		รวม	
	จำนวน	คะแนน	จำนวน	คะแนน	จำนวน	คะแนน	จำนวน	คะแนน	จำนวน	คะแนน	คะแนน	โ
1. พินิจและทะเลาะ	10	50	2	8	4	12	1	2	2	2	74	3.
2. ความแออัด	3	15	8	32	2	6	1	2	5	5	60	3.
3. ขยะมูลฝอย	5	25	5	20	4	12	1	2	4	4	63	3.
4. การสังคม	1	5	2	8	3	9	9	18	4	4	44	2

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพปัญหา ของลูกจ้างแรงงานก่อสร้างจัดหาที่อยู่อาศัย

สภาพแวดล้อมและปัญหาต่างๆ ในการอยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงาน มีการ
จำแนก ออกเป็นดังนี้ (โปรดดูตาราง 4.40)

ก) ขนาดทางเดินเข้าที่พัก

โดยมาตรฐานของสาธารณูปโภคด้านถนน การเคหะแห่งชาติกำหนด
มาตรฐานทางเดินเข้าที่พัก โดยทั่วไป มีความกว้างพอสำหรับรถยนต์ เข้าได้สะดวกในกรณี
ฉุกเฉิน ประมาณร้อยละ 71.55 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เห็นว่าลักษณะทางเป็นคอนกรีต
บ้าง ไม้บ้าง ทางลาดยางบ้าง ขนาดทางเดินเข้าที่พัก ผู้อาศัยสามารถใช้เดินเข้าออกได้
สะดวก รถจักรยานยนต์ เข้าถึงได้ ซึ่งลักษณะทางเดินเข้าที่พักและทางรถใช้ร่วมกันมีความ
กว้างขวางประมาณ 2-3 เมตร และร้อยละ 28.18 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กล่าวถึง
ลักษณะทางเป็นลูกรัง ขนาดทางเดินแคบประมาณ 0.70-1.00 เมตร มีผู้ขึ้นตามไหล่
ทาง มีสิ่งกีดขวางระหว่างทาง หากเกิดอัคคีภัยจะหลบหนีไม่ทัน

ข) ระบบระบายน้ำ

การบำบัดน้ำเสีย (Sewage Treatment) หมายถึง การนำน้ำ
เสียออกมาผ่านกรรมวิธีต่างๆ เพื่อลดปริมาณสิ่งปฏิกูลต่างๆ ทั้งที่เป็นอินทรีย์สาร
อนินทรีย์สาร เชื้อโรคและสิ่งทิ้งร้างเกะเจ๋ออื่นๆ จนอยู่ในระดับที่จะไม่ทำให้เกิดปัญหาน้ำเสีย
ในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งมาตรฐานการระบายน้ำออกสู่ทางระบายสาธารณะ ต้องทำการบำบัด
น้ำเสีย มีค่า BOD ไม่เกิน 40 มิลลิกรัม/ลิตร และต้องบำบัดน้ำเสียให้มีความ BOD
ไม่เกิน 20 มิลลิกรัม/ลิตร เมื่อระบายออกสู่แม่น้ำลำคลองโดยตรง

อำเภอพระประแดง พื้นที่ย่านอุตสาหกรรม มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อน
ระบายน้ำทั้ง 2 แห่ง ถนนสุขสวัสดิ์ในตำบลบางครุ และถนนปู่เจ้าสมิงพรายในตำบลสำโรง
โดยน้ำจะถูกระบายลงท่อทางราชการจัดทำไว้ นอกจากนี้ ผู้อาศัยบางรายหรือเจ้าของบ้าน
เช่า ช่วยดำเนินการกำจัดขยะที่อุดตันท่อระบายน้ำ ให้สามารถระบายน้ำออกสู่ที่สาธารณะ
ได้ คิดเป็นร้อยละ 52.62 ของกลุ่มตัวอย่าง และประมาณร้อยละ 47.38 กล่าวว่า การ
ระบายน้ำ เป็นการระบายลงคลอง ลงท้องร่อง หลังสวน บางแห่งไม่มีทางระบายน้ำ และ
ไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาขุดระบายท่อน้ำ เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาการอุดตัน ปัญหาน้ำท่วม

ก) ด้านระบบไฟฟ้า

ในเขตอุตสาหกรรมโรงงาน มีความจำเป็นต้องใช้ไฟจำนวนมาก และเป็นไฟฟ้าแรงสูง วงจรใหญ่ ต้องมีกำลังไฟสำรอง เพื่อรองรับการใช้ไฟฟ้าของโรงงาน ท้าที่ที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงได้รับบริการส่วนนี้ คือ มีไฟฟ้าใช้ตลอด และสม่ำเสมอ ประมาณร้อยละ 84.02 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และร้อยละ 15.98 เห็นว่าไฟฟ้ามีใช้ไม่เพียงพอกับขนาดห้องพักอาศัย เป็นเพียงไฟส่องสว่างมากกว่าการใช้เพื่อการอ่านหนังสือ และไม่อนุญาตให้มีปลั๊กไฟภายในห้องพักของโรงงาน สำหรับกลุ่มที่พักอาศัยด้วยตนเอง มีไฟฟ้าใช้สะดวก และต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เอง

ง) ด้านระบบน้ำใช้

ระบบน้ำใช้ ไม่ขาดแคลน มีใช้ตลอดเวลา ทั้งน้ำประปาและน้ำบาดาล น้ำใช้เดิม เป็นน้ำบาดาล เริ่มมีการปรับปรุงระบบน้ำประปาสำหรับดื่ม ส่วนน้ำบาดาล ยังคงใช้เพื่อการผลิตภายในโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 65.93 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และบางส่วนเห็นว่าระบบน้ำใช้ ยังไม่สม่ำเสมอ และใช้น้ำบาดาลอยู่

จ) ด้านการป้องกันน้ำท่วม

มีการจัดหาเครื่องสูบน้ำ ทานบกั้นน้ำ กำแพงกั้นน้ำ หรืออุทราวม และการถมที่ดินให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นการป้องกันน้ำท่วมที่เกิดเป็นประจำทุกปี คิดเป็นร้อยละ 48.48 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และร้อยละ 51.52 เห็นว่าในเขตนี้ไม่มีการป้องกันน้ำท่วม น้ำทะเลหนุน มีน้ำขึ้น-น้ำลง และขาดระบบระบายน้ำสาธารณะูปโภคสาธารณูปการที่ดีของรัฐ

ฉ) ด้านการกำจัดขยะ

การกำจัดขยะ ลูกจ้างแรงงานเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง ประมาณร้อยละ 46.54 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ด้วยวิธีการนำไปเผา ผึ่ง ทั้งตามหลังสวน ทั้งในตำบล เนื่องจากไม่มีที่ทิ้งขยะ เฉพาะที่ หน่วยราชการมาเก็บขยะไม่สม่ำเสมอ และร้อยละ 53.46 เห็นว่าระบบการกำจัดขยะ มีรถขยะมาเก็บสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มอัตราค่าจ้าง เพื่อดำเนินการ เป็นสิ่งที่ควรทำไปพร้อมกับการป้องกันน้ำท่วม

ก) ท่าเลที่ตั้ง

บริเวณที่พักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งชุมชนตลาด แหล่งงาน การคมนาคม สะดวก ลูกจ้างแรงงานเดินทางทำงานได้สะดวก ที่พักอาศัยบางแห่งตั้งอยู่ริมน้ำ อากาศ ด່ายทะเลสะดวก และพื้นที่บางส่วนในบางกระเจ้า คิดเป็นร้อยละ 80.83 ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด และร้อยละ 19.17 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เห็นว่าทะเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยอยู่ ใกล้โรงงาน มีควัน ฝุ่น ที่อยู่บางแห่งอยู่มุมอับไม่มีลมพัดผ่าน อยู่ห่างไกลชุมชน เป็นที่รบกวนรำ น้ำท่วมถึง

ข) ความปลอดภัย

ความปลอดภัยจากอาชญากรรม การลักทรัพย์สิน อุบัติเหตุต่างๆ มีการป้องกัน ด้วยการมียามรักษาความปลอดภัย ตำรวจตรวจตรา สัตว์เลี้ยง (สุนัข) เครื่องดับเพลิง คิดเป็นร้อยละ 76.03 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และร้อยละ 23.97 มี ปัญหาการลักขโมย มีนักเลงประจำถิ่น และที่พักอาศัยอยู่ใกล้วัด เปลี่ยว เป็นต้น

ค) ระบบไฟส่องทาง

มีไฟส่องทางตลอดเวลาทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 70.23 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เห็นว่าระบบไฟในโรงงานมีทั่วถึงอยู่แล้ว และไฟฟ้าของรัฐ ส่องสว่าง บางส่วนเห็นว่าไฟส่องทางไม่ทั่วถึง ค่อนข้างมืด ต้องอาศัยไฟส่องทางจากบ้านเรือนใกล้เคียง ตลอดทางเข้าที่พัก

การพัฒนาอย่างรวดเร็วทาง เศรษฐกิจและอุตสาหกรรม มีส่วนทำให้สิ่งแวดล้อมบริเวณที่พักอาศัยในอำเภอพระประแดง เปลี่ยนแปลง ทรัพยากรที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ ถูกนำมาใช้ เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้กับกลุ่มคนในย่านนี้ ความหนาแน่นของชุมชน เป็นปัจจัยหนึ่งให้สิ่งแวดล้อมบริเวณที่พักอาศัย เปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งสิ่งแวดล้อมทั่วไป เช่น ไฟฟ้า ท่าเลที่ตั้งของบริเวณที่พักอาศัย ความปลอดภัยต่างๆ มีความเจริญเติบโตพร้อมกับการขยายตัวอุตสาหกรรม แต่ระบบระบายน้ำ การกำจัดขยะ และการป้องกันน้ำท่วม เป็นสิ่งที่ชุมชนในอำเภอพระประแดงต้องประสบปัญหาอยู่ โดยปัญหาที่ประสบมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาการป้องกันน้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 51.52 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปัญหารองมาคือ ระบบระบายน้ำ และการกำจัดขยะ คิดเป็นร้อยละ 47.38 และ 46.54 ปัญหาทั้ง 3 ประการ มีความสัมพันธ์กันโดยเฉพาะ เรื่องระบบระบายน้ำ และขยะที่บริการของรัฐไม่ทั่วถึง เป็นปัจจัยหนึ่งในการเกิดปัญหาน้ำท่วม นอกเหนือปัจจัยทางธรรมชาติ

ตาราง 4.40 แสดงลักษณะสภาพแวดล้อมบริเวณที่ศึกษา

ลักษณะสภาพแวดล้อม บริเวณที่ศึกษา	ดี		พอใช้		ไม่ดี		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ขนาดทางเดิน	259	71.55	1	0.28	102	28.18	362
2. ระบระบายน้ำ	191	52.62	0	0.00	172	47.38	363
3. ระบบไฟฟ้า	305	84.02	0	0.00	58	15.98	363
4. ระบบน้ำใช้	240	65.93	1	0.27	123	33.79	364
5. ป้องกันน้ำท่วม	175	48.48	0	0.00	186	51.52	361
6. การกำจัดขยะ	193	53.46	0	0.00	168	46.54	361
7. ทาเลทสี	291	80.83	0	0.00	69	19.17	360
8. ความปลอดภัย	276	76.03	0	0.00	87	23.97	363
9. ไฟส่องทาง	243	70.23	0	0.00	103	29.77	346

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและการครองที่อยู่อาศัย (โปรดดูตาราง 4.41 และแผนภูมิที่ 4.16)

- ลูกจ้างแรงงานที่พอกับโรงงาน ให้ความสำคัญกับปัญหาขนาดที่พอกอาศัย ห้องพอกอาศัยมีความคับแคบ คิดเป็นร้อยละ 49.49 ของกลุ่มนี้ และมีปัญหาห้องน้ำ ห้องส้วม มีจำนวนไม่เพียงพอและปัญหากลิ่น เสียง อากาศ เป็นลำดับรองมา ประมาณร้อยละ 19.19 และ 13.13 ตามลำดับ
- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่พอกอาศัยด้วยตนเอง กล่าวถึงระบบการป้องกันน้ำท่วม และปัญหาการกำจัดขยะ เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 27.54 และ 18.84 ซึ่งปัญหาทั้งสองเป็นปัญหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การขาดระบบการป้องกันน้ำท่วม และการทิ้งขยะ ทิ้งน้ำทิ้งเร็วเกินไป

ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและลักษณะที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยหนึ่งต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ ลักษณะรูปแบบที่อยู่อาศัย ต่างกันจะก่อให้เกิดปัญหาที่ต่างกัน ดังนี้ (โปรดดูตาราง 4.42 และแผนภาพที่ 4.17)

- ลักษณะบ้านนาชั้นเดียว วัสดุสร้างที่อยู่อาศัยชั่วคราวเป็นส่วนสำคัญ ลักษณะบ้านส่วนใหญ่สร้างต่ำกว่าถนน เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำจะท่วมเข้าบ้านทันที ทำให้ลูกจ้างแรงงานต้องใช้วิธีการยกพื้นเตียงนอนสูงขึ้น ปัญหาน้ำท่วม จึงเป็นปัญหาอันดับแรกของกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 28.21 และปัญหาความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 20.51 สำหรับปัญหาห้องน้ำ ห้องส้วม และระบบไฟฟ้า ลูกจ้างแรงงานไม่ได้ให้ความสำคัญของปัญหานี้
- ลักษณะห้องแถวไม้และห้องแถวอิฐ ที่พอกอาศัย ซึ่งปลูกสร้างติดต่อกัน เป็นแถวเกินสองห้อง วัสดุก่อสร้างเป็นไม้ และอิฐเป็นหลัก ที่อยู่อาศัยโดยสภาพทั่วไป เก่าทรุดโทรม ปลูกสร้างกร่อมลารางสาธณะบ้าง ปลูกสร้างโดยไม้กลมที่ติดก่อสร้าง ทำให้ลักษณะที่อยู่อาศัย 2 ประเภทนี้ประสบปัญหาทุกด้าน ปัญหาที่ลูกจ้างแรงงานผู้อยู่อาศัยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก คือ ปัญหาขนาดที่พอก คิดเป็นร้อยละ 22.41 และ 24.56 ของลักษณะที่อยู่อาศัยแต่ละประเภทปัญหารองมา คือ ปัญหาห้องน้ำ ห้องส้วม ระบบระบายน้ำ และปัญหาที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ ปัญหากลิ่น เสียง อากาศ
- ลักษณะบ้านไม้ใต้ถุนสูง เป็นที่พอกอาศัยแบบยกพื้นสูง แยกเป็นหลังๆ ปัญหาที่อยู่อาศัยที่เกิดขึ้นเป็น ปัญหาการกำจัดขยะ ห้องน้ำ ห้องส้วม คิดเป็นร้อยละ 41.67 และ 25 ของลักษณะบ้านไม้ใต้ถุนสูง เพราะไม่มีที่ทิ้งขยะ เฉพาะที่ ห้องน้ำห้องส้วม แยกออกจาก

ที่หัก ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้ และมีสภาพทรุดโทรม น้ำใช้ไม่พอ

- ลักษณะบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ ที่อยู่อาศัยประเภทนี้ ประสพกับปัญหาน้ำท่วม ภัยหากล้น เสี่ยง อากาศ และปัญหาขนาดที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 33.33, 27.27 และ 18.18 ของลักษณะบ้านประเภทนี้ โดยปัญหาสองประการแรกเป็น ปัญหาสภาพแวดล้อม สภาพที่ตั้งที่อยู่อาศัย ทำให้ต้องได้รับผลกระทบนี้ ส่วนปัญหาขนาดที่หัก เป็นปัญหายากใน ลักษณะอาคารที่ต้องการจำนวนห้องพักอาศัยมาก มีการแบ่งซอยห้องมากขึ้น

- ลักษณะบ้านไม้ 2 ชั้น เป็นอาคารที่หักเรือนไม้ ปัญหาระบบกำจัดขยะ เป็นปัญหาสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 29.51 ของกลุ่มลักษณะบ้านแบบนี้ และลูกจ้างแรงงานอยู่ ร่วมกัน เป็นกลุ่มๆ ใช้ตู้เสื้อผ้ากันเป็นสัดส่วน ทำให้เกิดปัญหาขนาดที่หักอาศัย ซึ่งค่อนข้าง แดบ คิดเป็นร้อยละ 16.39

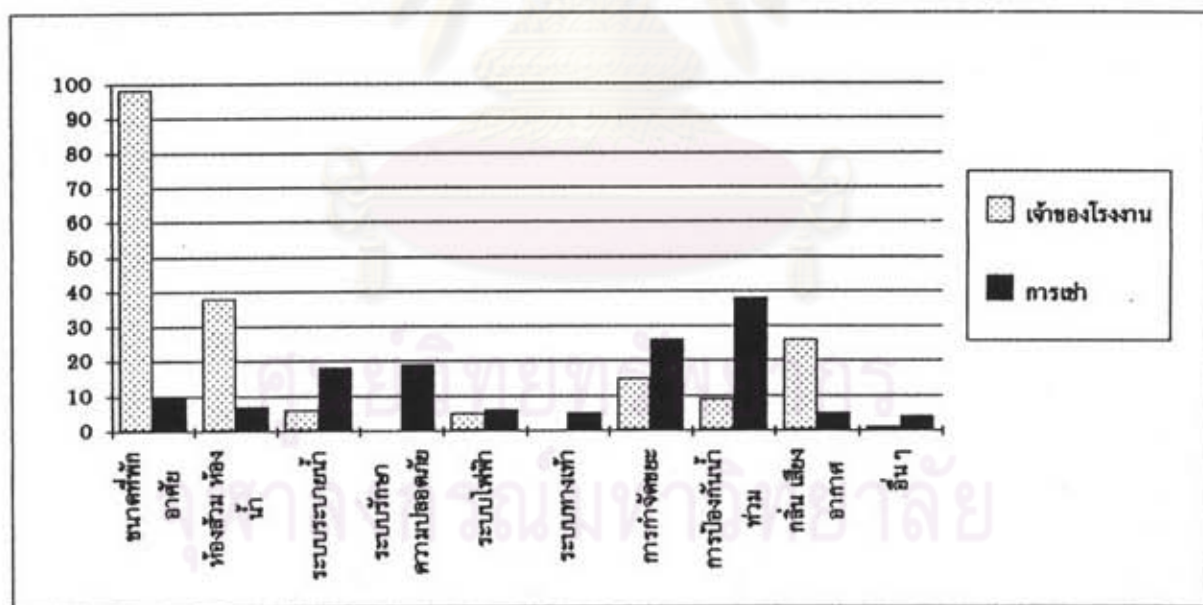
- ลักษณะอาคารคอนกรีตมิเนียม แฟลต เป็นอาคารแนวตั้ง ใช้วัสดุทนไฟ ในการก่อสร้างทั้งหมด แบ่งแยกเป็นห้องๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาขนาดที่หัก คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของอาคารแต่ละประเภท อาจเกิดจากการปรับตัวในการอยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงาน และความไม่คุ้นเคยกับลักษณะห้องพัก ทำให้แรงงานตระหนักถึงปัญหานี้

- ลักษณะบ้านปูนชั้นเดียว จากการสำรวจพบว่า พื้นดินส่วนใหญ่ไม่มีการ ถมดิน เป็นลักษณะการยกพื้นสูงขึ้น ผู้อยู่อาศัยส่วนมากทิ้งขยะกระจัดกระจาย ไม่มีที่รองรับ เฉพาะที่ ทำให้ปัญหาระบบกำจัดขยะ เป็นปัญหาสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มบ้านแบบนี้ ซึ่งประสพปัญหาเช่นเดียวกับบ้านไม้ 1 ชั้นสูงและบ้านไม้ 2 ชั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.41 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการครอบครองและปัญหาที่อยู่อาศัย

รายการปัญหา	เจ้าของโรงงาน		การเช่า	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ขนาดที่พักอาศัย	98	49.49	10	7.26
ห้องส้วม ห้องน้ำ	38	19.19	7	5.07
ระบบระบายน้ำ	6	3.03	18	13.04
ระบบรักษาความปลอดภัย	0	0	19	13.77
ระบบไฟฟ้า	5	2.53	6	4.35
ระบบทางเท้า	0	0	5	3.62
การกำจัดขยะ	16	7.58	26	18.84
การป้องกันน้ำท่วม	9	4.56	38	27.54
กลิ่น เสียง อากาศ	26	13.13	5	3.62
อื่นๆ	1	0.5	4	2.9
รวม	198	100	138	100

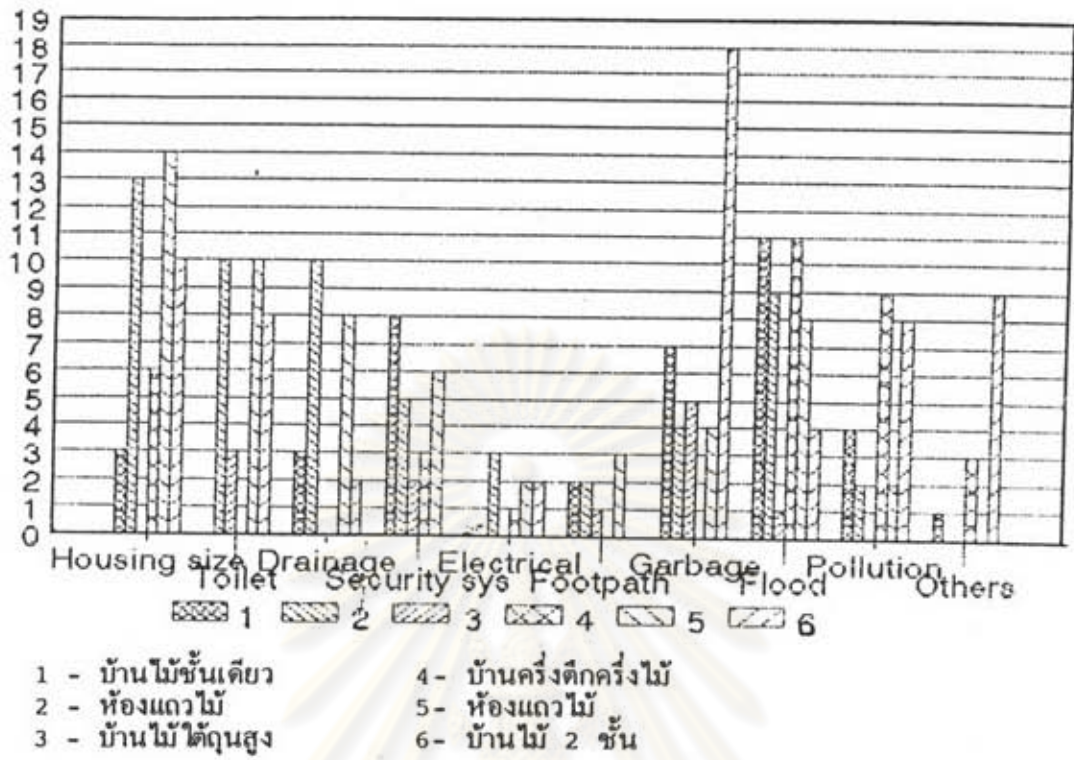

แผนภูมิที่ 4.16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการครอบครอง และปัญหาที่อยู่อาศัย

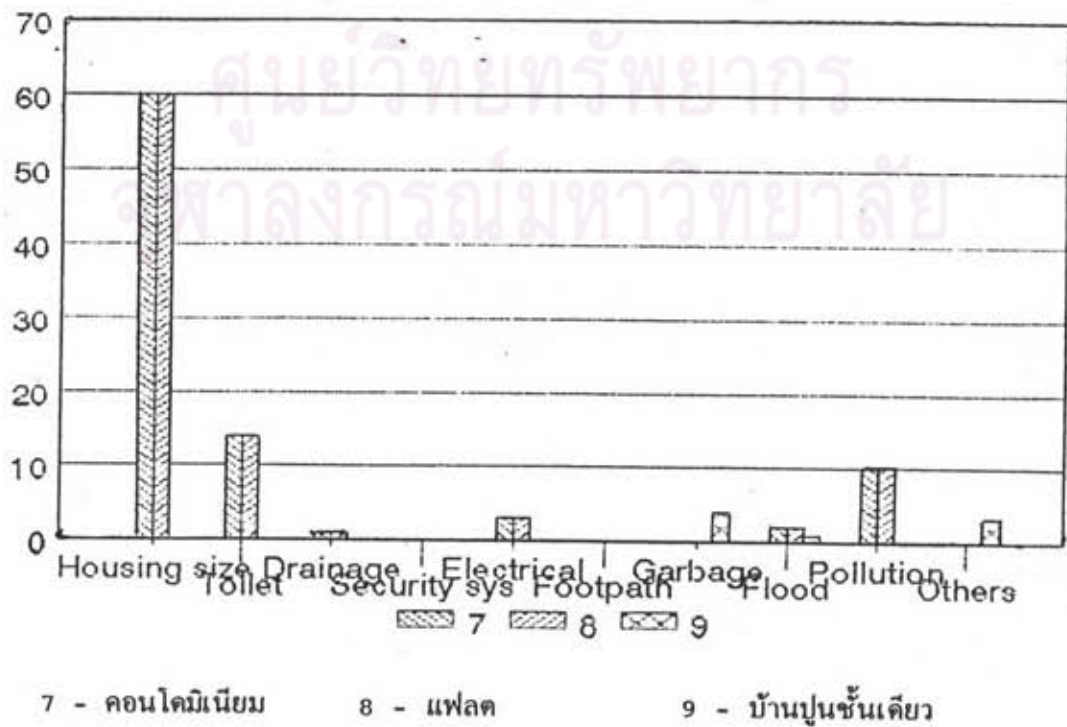
ตาราง 4.42 แสดงลักษณะที่อยู่อาศัยและปัญหา

รายการปัญหา	บ้านไม้ชั้นเดียว		ห้องแถวไม้		บ้านไม้ใต้ถุนสูง		บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้		ห้องแถวอิฐ		บ้านไม้สองชั้น		คอนกรีตเขียน		แฟลต		บ้านปูนชั้นเดียว	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ขนาดที่กักอาศัย	3	7.69	13	22.41	0	0	6	18.18	14	24.56	10	16.39	2	66.67	60	66.67	0	0
ห้องน้ำ ห้องครัว	0	0	10	17.24	3	25	0	0	10	17.54	8	13.11	0	0	14	15.56	0	0
ระบบระบายน้ำ	3	7.69	10	17.24	0	0	0	0	8	14.04	2	3.28	0	0	1	11.11	0	0
ระบบปลก.	8	20.51	5	8.62	2	16.67	3	9.09	6	10.53	0	0	0	0	0	0	0	0
ระบบไฟฟ้า	0	0	3	5.17	0	0	1	3.03	2	3.51	2	3.28	0	0	3	3.33	0	0
ขนาดพวงกบ	2	5.13	2	3.45	1	8.33	0	0	3	5.26	0	0	0	0	0	0	0	0
การกำจัดขยะ	7	17.85	4	6.9	5	41.67	0	0	4	7.01	18	29.51	0	0	0	0	4	60
การป้องกันน้ำท่วม	11	28.21	9	15.52	1	8.33	11	33.33	8	14.04	4	6.57	0	0	2	2.22	1	12.5
กลิ่นเหม็น อากาศ	4	10.26	2	3.45	0	0	9	27.28	2	3.51	8	13.11	0	0	10	11.11	0	0
อื่น ๆ	1	2.54	0	0	0	0	3	9.09	0	0	9	14.75	1	33.33	0	0	3	37.5
รวม	39	100	58	100	12	100	33	100	57	100	61	100	3	100	90	110	8	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่อยู่อาศัยและปัญหาที่อยู่อาศัย

7 - คอนโดมิเนียม 8 - แพลต 9 - บ้านปูนชั้นเดียว

ส่วนที่ 3 การศึกษาแนวทัศนคติต่อการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย

4.6 ทัศนคติของลูกจ้างแรงงานในการจัดหาที่อยู่อาศัย

1) ทัศนคติต่อระบบสหกรณ์เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย

ลูกจ้างแรงงานมีความเห็นว่า การจัดระบบสหกรณ์เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย ทำให้มีโอกาสมีที่อยู่น่าเป็นของตนเองมากขึ้น ชุมชนมีระเบียบ มีการรักษาความสะอาด สามารถรวมกลุ่มช่วยเหลือกันและกันได้มากกว่าปัจจุบัน ระบบสหกรณ์ คอยให้คำปรึกษาในเรื่องที่อยู่อาศัย และลูกจ้างแรงงานมีสุขภาพจิตดี เกิดความสบายใจที่มีบ้านเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 82.13 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และบางส่วน มีความเกรงว่าจะไม่สามารถผ่อนชำระหนี้คืนได้ และเสนอแนะว่า โรงงานและรัฐบาลควรจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย เนื่องจากลูกจ้างแรงงานได้จ่ายภาษีต่างๆไปแล้ว นอกจากนี้ที่อยู่อาศัย ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ระบบสหกรณ์ไม่สามารถช่วยเหลือได้ทั่วถึง และไม่เข้าในระบบการกู้ยืม (ตาราง 4.43)

ตาราง 4.43 แสดงทัศนคติของลูกจ้างแรงงานต่อระบบสหกรณ์เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย

ทัศนคติ	จำนวน	ร้อยละ	
1. มีทัศนคติเห็นด้วยที่มีการจัดตั้งสหกรณ์เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย โดยมีเหตุผลดังนี้			
มีโอกาสมีที่อยู่อาศัยของตนเอง	127	44.56	
สามารถรักษาชุมชนให้สะอาด มีระเบียบขึ้น	45	15.79	
สามารถรวมตัว เป็นกลุ่มช่วยเหลือกันและกัน	40	14.04	
สามารถกู้เงินไปปลูกบ้านที่ต่างจังหวัดได้	29	10.18	
สหกรณ์ เป็นแหล่งให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำได้	25	8.77	
มีที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ	12	4.21	
ทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น	7	2.46	
รวม	285	100	82.13
2. มีทัศนคติไม่เห็นด้วยที่มีการจัดตั้งสหกรณ์เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย โดยมีเหตุผลดังนี้			
แรงงานคิดว่ากู้เงินแล้วไม่สามารถชำระหนี้ได้	22	35.48	
รัฐ โรงงานควรสร้างให้มากกว่าจัดสหกรณ์	12	19.35	
แรงงานไม่เข้าในระบบเงินกู้	10	16.13	
โรงงานมีสหกรณ์เงินกู้อยู่แล้ว	6	9.68	
เป็นหน้าที่ของโรงงาน ในเรื่องที่พักอาศัย	4	6.45	
ไม่คิดว่าสหกรณ์เงินกู้สามารถแก้ปัญหาที่อยู่ได้	4	6.45	
จำนวนเงินกู้ไม่พอ เพียงกับราคาที่พักอาศัย	4	6.45	

2) แนวทัศนคติสวัสดิการที่อยู่อาศัยที่ดีสำหรับลูกจ้างแรงงาน

จากการสอบถามลูกจ้างแรงงานในเรื่อง สวัสดิการที่อยู่อาศัยที่ดีในความคิดของลูกจ้างแรงงาน ปรากฏว่ามีความต้องการทั้งสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวก อีตระ ความปลอดภัย ความสะอาด คิดเป็นร้อยละ 26.32 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มลูกจ้างแรงงานบางส่วนร้อยละ 20.65 และ 19.43 เสนอแนวความคิดว่า สวัสดิการที่อยู่อาศัยที่ดีสำหรับตน ควรจัดที่อยู่อาศัยให้กับลูกจ้างแรงงานทั้งที่มีสถานภาพสมรสแล้ว และโสด ในสัดส่วนที่ทั่วถึง เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรม ส่วนมากจัดหาที่พักอาศัยให้เพียงเฉพาะลูกจ้างแรงงานที่มีสถานภาพโสด (โปรดดูตาราง 4.44)

กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่พักอาศัยกับโรงงาน มีทัศนคติว่า สวัสดิการที่อยู่อาศัยต้องไม่คิดเงินกับลูกจ้างแรงงาน เพราะมีรายได้มีอยู่แล้ว สำหรับกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่พักอาศัยเอง ยินดีให้โรงงานหักค่าที่พักอาศัย หากโรงงานมีสวัสดิการที่อยู่อาศัย โดยให้ทุกสถานภาพอยู่พักอาศัยได้ เพื่อให้ได้ที่อยู่ใกล้แหล่งงาน ตามทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของ A.H.Maslow ที่กล่าวถึง ความต้องการทางด้านร่างกาย และปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค และตามแนวความคิดของ Brain J.L. Berry and Frand F. Horton (1970) กล่าวถึง ปัจจัยพื้นฐานในการกำหนดเลือกที่อยู่อาศัย โดยพิจารณาถึง ราคาที่พักอาศัย สถานที่พักอาศัย เป็นต้น

ตาราง 4.44 แสดงทัศนคติของลูกจ้างแรงงานต่อสวัสดิการที่อยู่อาศัย

สวัสดิการที่อยู่อาศัยที่ดี	จำนวน	ร้อยละ
1. มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการพร้อม ปลอดภัย อีตระ	65	26.32
2. จัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยให้ทุกสถานภาพพักอาศัย	51	20.65
3. เพิ่มเบี้ยขยัน เงินเดือน	48	19.43
4. มีสวัสดิการเงินกู้ และผ่อนส่งระยะยาว	24	9.72
5. อยู่ใกล้แหล่งงาน	19	7.69
6. มีสนามกีฬา	17	6.88
7. มีความสะอาด ระเบียบ ไม่แออัด กว้างขวาง	16	6.48
8. ที่บ้านของตนเอง	7	2.83
รวม	247	100.00

3) ด้านความจำเป็นต่อการจัดหาที่อยู่อาศัย

ประมาณร้อยละ 73.08 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เห็นว่าที่อยู่อาศัยมีความจำเป็น เนื่องจากลูกจ้างแรงงานเป็นคนต่างจังหวัด ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง หากโรงงานจัดสร้างที่อยู่อาศัย ทำให้ลูกจ้างแรงงาน มีความปลอดภัย ไม่เข้าทำงานสาย ไม่กังวลการเงินที่พักอาศัย มีเวลาพักผ่อนได้เพียงพอ (ไม่ประสบกับปัญหาการจราจร) และช่วยลดค่าใช้จ่ายในด้านที่พักอาศัย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี A.H.Maslow กล่าวถึงความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ความต้องการด้านร่างกาย อย่างไรก็ตาม บางกลุ่มลูกจ้างแรงงานไม่เห็นความจำเป็นในการจัดหาที่อยู่อาศัยของโรงงาน เพราะเห็นว่า โรงงานที่มีสวัสดิการที่อยู่อาศัย ให้อัตราค่าจ้างต่ำกว่าโรงงานที่ไม่มีที่อยู่อาศัย และเจ้าของโรงงานสามารถเรียกให้สละได้ตลอดเวลา เช่น การเรียกให้ทำงานแทนลูกจ้างแรงงานคนอื่นที่ขาดงาน เป็นต้น (โปรดดูตาราง 4.45)

ตาราง 4.45 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจำเป็นต่อการจัดหาที่อยู่อาศัย

ทัศนคติ	จำนวน	ร้อยละ
มีความจำเป็น	266	73.08
ไม่มีความจำเป็น	98	26.92
รวม	364	100.00

4) ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเข้าทำงานและการจัดหาที่อยู่อาศัยของโรงงาน

จากแบบสอบถาม พบว่า ร้อยละ 67.58 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เห็นว่าการจัดหาที่อยู่อาศัยมีส่วนช่วยในการตัดสินใจเข้าทำงาน ทั้งนี้โดยให้เหตุผลส่วนมาก เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และลูกจ้างแรงงานมีความรู้สึกว่าการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ความมั่นคง ปลอดภัย โดยระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถม ถึงมัธยมศึกษา

สำหรับกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่ให้เหตุผลว่า การจัดหาที่อยู่อาศัยไม่มีส่วนช่วยในการตัดสินใจ กล่าวว่า ความคิดรีบด่วนแรกเข้าทำงาน(หางานทำ) มีความคาดหวังให้ค่าจ้างค่ามีรายได้มากกว่าที่จะคำนึงถึงโรงงานมีสวัสดิการที่อยู่อาศัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก โดยลูกจ้างแรงงานสามารถพักอาศัยกันเช่าได้ และความต้องการอิสระ เป็นต้น ถึงกลุ่มที่เกิดเบี่ยงร้อยละ 32.42 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยพื้นฐานรู้เห็นกลุ่มที่ไม่มีการศึกษา มักทำงานในโรงงานขนาดเล็ก ไม่มีสวัสดิการที่อยู่อาศัย งานไม่จำเป็นต้องมีทักษะ และกลุ่มที่มีระดับความรู้หรือศึกษาขึ้นไป ที่อยู่อาศัยมีผลต่อการตัดสินใจน้อย เนื่องจากมีบ้านเป็นของตนเอง รับผิดชอบตำแหน่งหน้าที่การงาน และประสบการณ์การทำงานเข้ามา เป็นปัจจัยสำคัญกว่า(ตาราง 4.46)

ตาราง 4.46 แสดงความสัมพันธ์ทัศนคติ เหตุผลการจัดหาที่อยู่อาศัยและการตัดสินใจทำงาน

ทัศนคติและ เหตุผล	ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละ ทั้งหมด
การจัดหาที่อยู่อาศัยมีส่วนช่วยตัดสินใจ			
ประหยัดค่าใช้จ่าย	128	52.03	
มีความมั่นคง	30	12.20	
มีความปลอดภัย	23	9.35	
เป็นหนึ่งในปัจจัย 4	20	8.13	
ประหยัด ปลอดภัย เป็นปัจจัย	13	5.28	
ประหยัด ปลอดภัย มีนคงและ เป็นหนึ่งในปัจจัย 4	13	5.28	
ประหยัด และปลอดภัย	9	3.66	
สบายใจ ไม่กังวลใจ	5	2.03	
ประหยัด ปลอดภัย มีนคง	5	2.03	
รวม	246	100.00	67.58
การจัดหาที่อยู่อาศัยไม่มสวนช่วยตัดสินใจ			
มีความต้องการหางานทำ	57	48.31	
พักอาศัยกับญาติ	37	31.36	
มีบ้าน เป็นของตนเอง	8	6.78	
โรงงานจัดหาให้แล้ว	6	5.08	
หางานทำ พักอาศัยกับญาติ	6	5.08	
ต้องการอิสระ	4	3.39	
รวม	118	100	32.42

5) การศึกษาสวัสดิการที่อยู่อาศัยและประสิทธิภาพการทำงาน

จากการวิเคราะห์พบว่าการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยให้กับลูกจ้างแรงงานในโรงงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของลูกจ้างแรงงานส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.20 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) ทำให้เหตุผลว่า ที่อยู่อาศัยอยู่ในใกล้แหล่งงาน คิดเป็นร้อยละ 51.60 และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น (ประหยัดค่าเช่าใช้จ่ายที่พักอาศัยและยานพาหนะ) คิดเป็นร้อยละ 20.28 นอกจากนี้สวัสดิการที่อยู่อาศัยช่วยลดความกังวลใจ และมีสมาธิในการทำงานมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ลูกจ้างแรงงานร้อยละ 22.80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นว่า ลูกจ้างแรงงาน ต้องทำงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ และสถานที่พักอาศัยที่จัดให้ มีความคับแคบ สกปรก ขาดอิสระ บางอาจต้องทำงานนอกเหนืองาน (เมื่อโรงงานขอร้อง) (ตาราง 4.47)

ดังนั้น สวัสดิการที่อยู่อาศัย ที่โรงงานจัดหาให้กับลูกจ้างแรงงาน ก่อให้เกิดผลดีต่อการทำงานมากกว่าการไม่มีสวัสดิการที่อยู่อาศัย ลูกจ้างแรงงานส่วนใหญ่ รู้สึกมั่นคง และลดค่าใช้จ่ายในที่พักอาศัย โดยได้รับความดูแลเอาใจใส่จากสวัสดิการโรงงานทั้งด้านสังคม และ เศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตาม โรงงานควรมีการปรับปรุงสวัสดิการที่อยู่อาศัย ให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ขนาดห้องพัก การดูแลความสะอาด เป็นต้น

ตาราง 4.47 แสดงทัศนคติและเหตุผลการจัดหาที่อยู่อาศัยและประสิทธิภาพ

ทัศนคติและเหตุผล	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละทั้งหมด
การจัดหาที่อยู่อาศัยมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ			
ใกล้ที่ทำงาน	145	51.60	
รายได้เพิ่มมากขึ้น	57	20.28	
รายได้เพิ่ม ใกล้ที่ทำงาน	24	8.54	
มีความรับผิดชอบมากขึ้น	16	5.69	
สวัสดิการโรงงาน	15	5.34	
มีความก้าวหน้าในงาน	13	4.63	
มีรายได้ ใกล้งาน ก้าวหน้า	11	3.91	
รวม	281	100	77.20
การจัดหาที่อยู่อาศัยไม่มีผลต่อประสิทธิภาพ			
ทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้	29	34.94	
ยื่นค่าแรงมีผลมากกว่า	20	24.10	
สวัสดิการโรงงาน	11	13.25	
พักอาศัยข้างนอกได้	6	7.23	
ขาดอิสระ ขึ้นกับประสบการณ์	6	7.23	
ไม่ทำทุกสถานภาพพักอาศัย	6	7.23	
ต้องทำงานมากขึ้น	5	6.02	
รวม	83	100	22.80

6) ศึกษาทัศนคติและความคาดหวังที่อยู่อาศัยในอนาคต

ก) การศึกษารายได้และวิธีการจัดหาที่อยู่อาศัยในอนาคต

การจัดหาที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานในอนาคต มีวิธีต่างๆ เช่น ความคาดหวังว่ามีเงินได้เพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 39.84 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และตามแนวความคิดของ ณรงค์ เพชรประเสริฐ³ กล่าวเกี่ยวกับ การพิจารณาค่าจ้างขั้นต่ำ ต้องพิจารณาเกี่ยวกับปัจจัย 4 และความจำเป็นพื้นฐานต่างๆ โดยค่าจ้างเป็นแหล่งที่มาของรายได้ สำหรับบางกลุ่มลูกจ้างแรงงานมีที่ดินเป็นของตนเองอยู่แล้ว ส่วนมากเป็นที่ดินในหมู่บ้านเดิมคิดเป็นร้อยละ 23.08 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด การเข้ามาทำงานในโรงงานก็เพื่อเก็บออมรายได้นางส่วน นำไปปลูกสร้างที่อยู่อาศัยของตนเองในหมู่บ้านเดิม สำหรับวิธีการจัดหาที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ต่างๆของลูกจ้างแรงงาน ดังนี้ (ตาราง 4.48, 4.49)

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานระดับรายได้ 3,001-4,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่(ประมาณร้อยละ 53.52 ของกลุ่มที่มีรายได้ระดับนี้) ชอบวิธีการปรับเงินได้สูงขึ้น เพื่อให้ตนเองสามารถจัดหาที่อยู่อาศัยของตนเอง และบางส่วนของกลุ่มนี้ก็มีที่ดินเป็นของตนเองคิดเป็นร้อยละ 23.94 ซึ่งลูกจ้างแรงงานกลุ่มนี้ ส่วนมากทำงานในอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม และสิ่งทอ เครื่องหนัง เป็นต้น

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานระดับรายได้ 4,001-5,000 บาทต่อเดือน โดยการสำรวจประมาณร้อยละ 26.56 ของกลุ่มนี้ มีที่ดินเป็นของตนเอง การจัดหาที่อยู่อาศัยก็ปลูกสร้างบนที่ดินของตนเอง และร้อยละ 20.31 ของกลุ่มนี้ มีความคาดหวังรายได้สูงขึ้น มีส่วนช่วยในการจัดที่อยู่อาศัยในอนาคต เช่นเดียวกับกลุ่มแรก พบในลูกจ้างแรงงานอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน และอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานระดับรายได้ 5,001-6,000 บาทต่อเดือน และ 6,000 บาทขึ้นไป คิดว่าจะจัดหาที่อยู่อาศัย โดยอาศัยการกู้ยืมเงินจากธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 35.14 ของกลุ่มระดับรายได้ 5,001-6,000 บาท และร้อยละ 37.78 ของกลุ่มระดับรายได้ 6,000 บาทขึ้นไป โดยทั้ง 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมต้นขึ้นไป

³ ณรงค์ เพชรประเสริฐ, 'ค่าจ้าง', ในเศรษฐศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 3, ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม .2523) หน้า 36-43.

มีตำแหน่งหน้าที่การงาน พื้นความรู้สูง และบางส่วนของทั้ง 2 กลุ่มนี้ คาดหวังถึงรายได้เพิ่มมากขึ้น และมีที่ดินเป็นของตนเองอยู่บ้าง ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ เป็นส่วนใหญ่

ดังนั้น จากการสำรวจวิธีการจัดหาที่อยู่อาศัย และระดับรายได้ เป็นการคาดหมายว่า กลุ่มลูกจ้างแรงงานแต่ละระดับรายได้ มีแนวทางการจัดหาที่อยู่อาศัยในขนาดต่างๆกัน ซึ่งกลุ่มที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท เป็นกลุ่มที่คิดว่า ควรมีการปรับรายได้ให้สูงขึ้น บ้างก็ใช้วิธีการเสี่ยงโชค เช่น การเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาล หายเป็นต้น และก็มีที่ดินเป็นของตนเองอยู่แล้วด้วย สำหรับกลุ่มระดับรายได้ตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป เห็นว่าการจัดหาที่อยู่อาศัย คงเป็นลักษณะการกู้ยืมเงินจากธนาคาร เป็นสำคัญ และบางส่วนของกลุ่มก็มีที่ดินอยู่แล้ว เช่นเดียวกับกลุ่มที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

ตาราง 4.48 แสดงความสัมพันธ์รายได้และวิธีการจัดหาที่อยู่อาศัยในขนาด

รายได้(บาท)	3,000-4,000		4,001-5,000		5,001-6,000		มากกว่า6,000		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ	จำนวน		
มีเงินเก็บอยู่	114	53.52	13	20.31	7	18.92	11	24.44	145	39.84
มีที่ดินอยู่แล้ว	51	23.94	17	26.56	9	24.32	7	15.56	84	23.08
ใช้บริการจากธนาคาร	0	0.00	9	14.06	13	35.14	17	37.78	42	11.54
ออมทรัพย์	15	7.04	7	10.94	2	5.41	2	4.44	26	7.14
เสี่ยงโชค	18	8.45	6	9.38	0	0.00	0	0.00	24	6.59
ขาด	13	6.10	3	4.69	2	5.41	1	2.22	21	5.77
มีรายได้เพิ่ม กู้เงินธนาคาร	0	0.00	3	4.69	4	10.81	7	15.56	14	3.85
มีรายได้เพิ่ม มีขาด	2	0.94	6	9.38	0	0.00	0	0.00	8	2.20
รวม	213	100	64	100	37	100	45	100	364	100

ตาราง 14.49 แสดงความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการจัดหาที่อยู่อาศัยของภาคครัวเรือนประเภทแรงงาน

ประเภทแรงงาน	อก. ประกอบรถยนต์		อก. โตะมูลฐาน		อก. อาหารเครื่องดื่ม		อก. ไม้และเครื่องเรือน		อุตสาหกรรมอื่นๆ		อก. สิ่งทอและเครื่องหนัง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีเงินเดือนสูงขึ้น	3	10.00	7	12.50	31	34.44	6	17.14	2	6.25	96	79.34
เจ็บป่วยจากธนาคาร	19	63.33	5	8.93	16	17.78	0	0.00	2	6.25	0	0.00
มีที่ดินอยู่แล้ว	0	0.00	19	33.93	23	25.56	10	28.57	19	59.38	13	10.74
ออมทรัพย์	3	10.00	2	3.57	0	0.00	9	25.71	4	12.50	7	5.78
มรดก	0	0.00	6	10.71	11	12.22	3	8.57	0	0.00	1	0.83
เลี้ยงโชค	3	10.00	10	17.86	1	1.11	5	14.29	2	6.25	4	3.31
มีรายได้เพิ่ม ทุเรียนธนาคาร	2	6.67	7	12.50	2	2.22	0	0.00	3	9.38	0	0.00
มีรายได้เพิ่มขึ้น และมรดก	0	0.00	0	0.00	6	6.67	2	5.71	0	0.00	0	0.00
รวม	30	100.00	56	100.00	90	100.00	35	100.00	32	100	121	100

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข) ลักษณะที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงานในปัจจุบันและอนาคต

การเข้าทำงานในโรงงานของลูกจ้างแรงงาน บางคนเข้ามาทำงานชั่วคราวไม่ได้โอนย้ายทะเบียนบ้านเข้ามา บางกลุ่มก็ทำงานโอนย้ายเข้ามาเพื่ออยู่อาศัย ทำให้แนวทัศนคติต่อลักษณะที่อยู่อาศัยในอนาคต มีความแตกต่างกัน จำแนกออกเป็น (โปรดดูตาราง 4.50, 4.51 และแผนภาพที่ 4.18, 4.19)

1) กลุ่มที่ต้องการอยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิม

เนื่องจากลูกจ้างแรงงานมีที่ดิน เป็นของตนเองในบ้านเดิมและยังไม่ได้ทำประโยชน์ มีความคาดหวังว่าจะอยู่อาศัยร่วมกับครอบครัวในชั้นปลายของชีวิต บ้านมีลักษณะเป็นบ้านหลังเดี่ยว บ้านเรือนแถว และบ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง โดยคิดเป็นร้อยละ 38.19, 25.82 และ 11.54 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

- โดยกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่หวังว่าในอนาคต จะมีบ้านหลังเดี่ยวนั้น ส่วนใหญ่ทำงานในอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม, อุตสาหกรรมสิ่งทอ ประมาณร้อยละ 30.94, 23.74 ของกลุ่มนี้ ขณะที่สภาพปัจจุบันพักอาศัยในแฟลต และบ้านไม้ชั้นเดียว คิดเป็นร้อยละ 42.45 และ 19.42 ของกลุ่มที่หวังจะมีบ้านหลังเดี่ยว

- ส่วนกลุ่มที่คาดหวังในอนาคตจะมีบ้านเรือนแถว ได้แก่ กลุ่มลูกจ้างแรงงานสิ่งทอ คิดเป็นร้อยละ 41.49 ของกลุ่มนี้ ขณะที่สภาพปัจจุบันพักอาศัยในห้องแถวอิฐ คิดเป็นร้อยละ 41.49 ของกลุ่มนี้เช่นกัน

- กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่คาดหวังบ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ, บางส่วนในกลุ่มโลหะขึ้นรูปฐาน และอุตสาหกรรมไม้ เครื่องเรือน ประมาณร้อยละ 40.48 ของกลุ่มนี้ ปัจจุบันพักอาศัยอยู่ในบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ เป็นต้น

2) กลุ่มที่ต้องการอยู่อาศัยในเมือง

ได้แก่ กลุ่มลูกจ้างแรงงานที่อพยพเข้ามาทำงานในเมืองอย่างถาวรบ้างก็อพยพมาทั้งครอบครัว ปรารถนาจะได้ที่อยู่อาศัยในอนาคต เป็นลักษณะห้องพักในแฟลต (ประมาณร้อยละ 10.16 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) การอพยพในลักษณะนี้ ลูกจ้างแรงงานต้องการที่อยู่อาศัยที่ตนเองสามารถมีกรรมสิทธิ์ในที่พัก ดังนั้นการจัดหาที่พักในแฟลต นับว่าเต็มขีดกำลัง ความสามารถของตน เป็นกลุ่มลูกจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันพักอาศัยในบ้านไม้ 2 ชั้น และบางส่วนพักในแฟลต คิดเป็นร้อยละ 45.95 และ 37.84 ของกลุ่มที่พักอาศัยในแฟลตในอนาคต

ตาราง 4.50 แสดงความสัมพันธ์ประเภทลูกจ้างแรงงานและลักษณะที่อยู่อาศัยในภาค

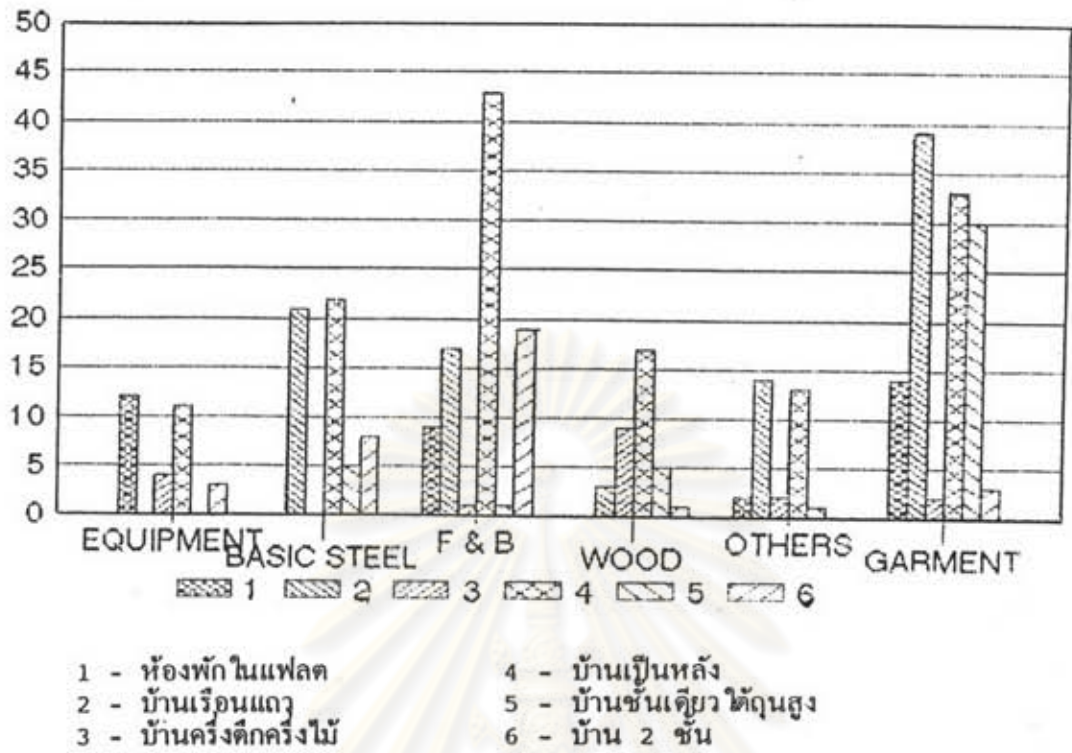
ลักษณะที่อยู่อาศัยในภาค	ห้องพักในแฟลต		บ้านเรือนแถว		บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้		บ้านเป็นหลัง		บ้านชั้นเดียวโตกสูง		บ้าน 2 ชั้น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อก. ประกอบรถยนต์	12	32.43	0	0.00	4	22.22	11	7.91	0	0.00	3	8.82
อก. โลหะขึ้นมูลฐาน	0	0.00	21	22.34	0	0.00	22	15.83	5	11.90	8	23.53
อก. อาหารเครื่องดื่ม	9	24.32	17	18.09	1	5.56	43	30.94	1	2.38	19	55.88
อก. ไม้เครื่องเรือน	0	0.00	3	3.19	9	50.00	17	12.23	5	11.90	1	2.94
อุตสาหกรรมอื่นๆ	2	5.41	14	14.89	2	11.11	13	9.35	1	2.38	0	0.00
สิ่งทอ เครื่องหนัง	14	37.84	39	41.49	2	11.11	33	23.74	30	71.43	3	8.82
รวม	37	100	94	100	18	100	139	100	42	100	34	100
รวม	37	10.16	94	25.82	18	4.95	139	38.19	42	11.54	34	9.34

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

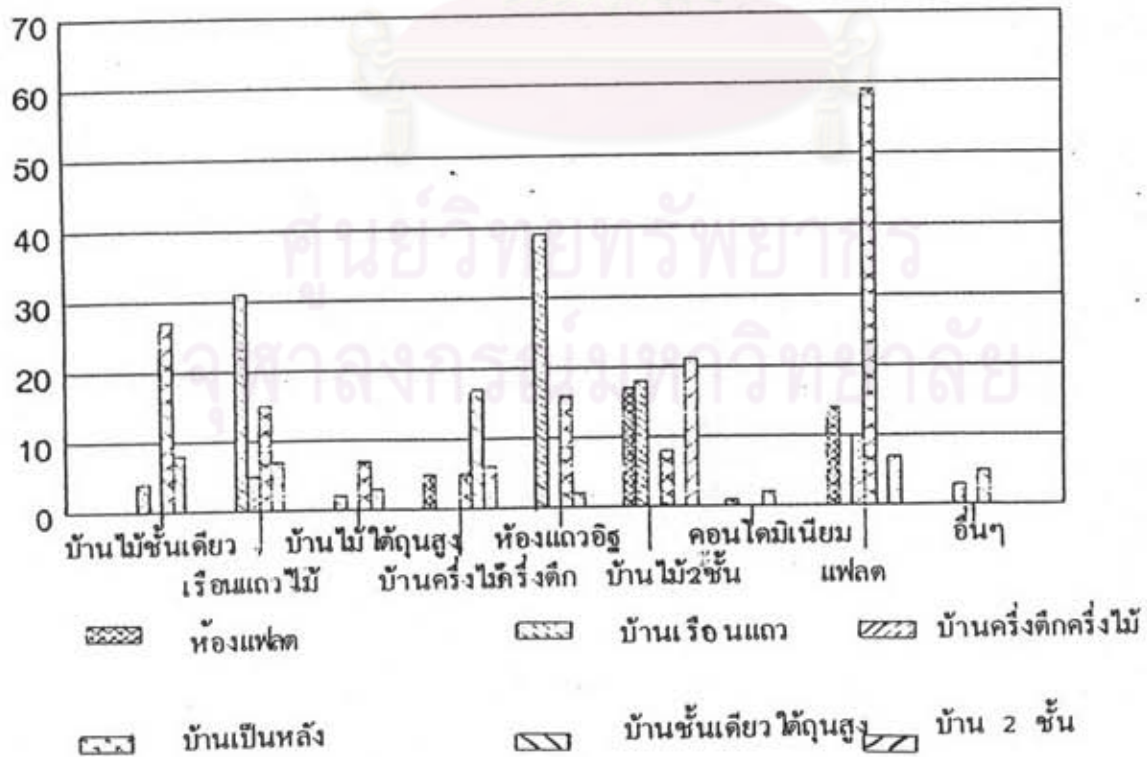
ตาราง 4.51 แสดงลักษณะที่อยู่อาศัยในอนาคตและลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

ลักษณะที่อยู่อาศัยในอนาคต	ห้องพักแพลต		บ้านเรือนแถว		บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้		บ้านเป็นหลัง		บ้านใต้ถุนสูง		บ้านสองชั้น	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
บ้านไม้ชั้นเดียว	0	0	4	4.26	0	0	27	19.42	8	19.05	0	0
เรือนแถวไม้	0	0	31	32.98	5	27.78	15	10.79	7	16.67	0	0
บ้านไม้ใต้ถุนสูง	0	0	2	2.13	0	0	7	5.04	3	7.14	0	0
บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้	5	13.51	0	0	0	0	5	3.6	17	40.48	6	17.65
ห้องแถวอิฐ	0	0	39	41.49	0	0	16	11.51	2	4.76	0	0
บ้านไม้สองชั้น	17	45.95	18	19.14	0	0	8	5.76	0	0	21	61.76
คอนโดมิเนียม	1	2.7	0	0	0	0	2	1.44	0	0	0	0
แพลต	14	37.84	0	0	10	55.56	59	42.44	0	0	7	20.59
อื่นๆ เช่น บ้านปูนชั้นเดียว	0	0	0	0	3	16.66	0	0	5	11.9	0	0
รวม	37	100	94	100	18	100	139	100	42	100	34	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทลูกจ้างแรงงาน และลักษณะที่อยู่อาศัย ในอนาคต

แผนภูมิที่ 4.19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่อยู่อาศัย ในอนาคต และที่อยู่อาศัย ในปัจจุบัน

ดังนั้น แนวคิดในการเลือกหาที่อยู่อาศัย และสภาพความเป็นจริง มีลักษณะที่ขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นผลจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม จึงควรพิจารณาดำเนินการจัดหาที่อยู่อาศัยกับราคาที่ดิน และราคาที่อยู่อาศัย ประกอบ

ค) ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และลักษณะที่อยู่อาศัยที่คาดหวังในอนาคต
จำแนกตามระดับรายได้ ดังนี้ (โปรดดูตาราง 4.52 และแผนภูมิที่ 4.20)

- กลุ่มที่มีระดับรายได้ 3,001-4,000 บาทต่อเดือน โดยประมาณ ร้อยละ 44.13 ของกลุ่มนี้ อยากรู้บ้านของตนเอง เป็นบ้านเดี่ยวในต่างจังหวัดและร้อยละ 19.25 ,17.84 อยากรู้บ้านชั้นเดียวไว้ดูสูง ,บ้านเรือนแถว ความลำบาก

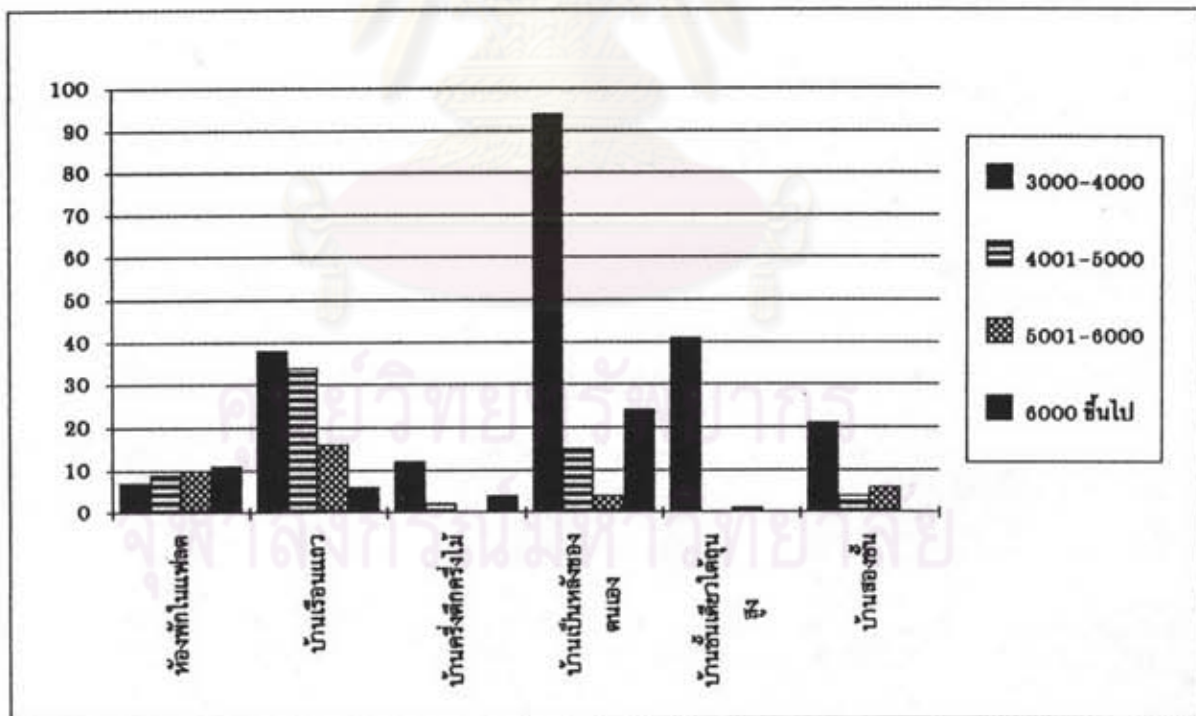
- กลุ่มที่มีระดับรายได้ 4,001-5,000 และ 5,001-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.24 และ 53.15 อยากรู้บ้านในเมืองใกล้ชุมชนและที่ทำงาน โดยบ้านที่อยากรู้เป็นบ้านเรือนแถว เนื่องจากปัจจุบันที่อยู่อาศัยมีราคาสูง ขัดความสามารถในการจัดหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับรายได้

- กลุ่มที่มีระดับรายได้ 6,000 บาทขึ้นไป กล่าวถึงลักษณะที่อยู่อาศัยในอนาคต เป็นลักษณะบ้านเป็นหลังๆ มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย โดยไม่ได้กำหนดรูปแบบลักษณะอาคารที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 53.33 ของกลุ่มนี้ และบางส่วนร้อยละ 24.44 อยากรู้ที่อยู่อาศัยแบบแฟลต โดยต้องการความสะดวกสบายในการทำงาน ปลอดภัย เพราะมีมารักษาความปลอดภัยประจำแฟลต เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.52 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่อยู่อาศัยในอนาคตรายได้

รายได้(บาท)	3000-4000		4001-5000		5001-6000		มากกว่า 6000	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ห้องพักแฟลต	7	3.29	9	14.06	10	27.03	11	24.44
บ้านเรือนแถว	38	17.84	34	53.13	16	43.24	6	13.34
บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้	12	5.63	2	3.13	0	0	4	8.89
บ้านเป็นหลังของตนเอง	94	44.13	15	23.44	4	10.81	24	53.33
บ้านชั้นเดียวได้ทุนสูง	41	19.25	0	0	1	2.7	0	0
บ้านสองชั้น	21	9.86	4	6.25	6	16.22	0	0
รวม	213	100	64	100	37	100	45	100

แผนภูมิที่ 4.20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่อยู่อาศัยในอนาคตรายได้

4.7 ทัศนคติสวัสดิการที่อยู่อาศัยของโรงงาน

โดยศึกษาถึงความจำเป็นในการจัดหาสวัสดิการที่อยู่อาศัยของแต่ละประเภทอุตสาหกรรม สวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย การจัดตั้งกองทุน และวิธีจัดหาที่อยู่อาศัยในอนาคต

1). ความจำเป็นในสวัสดิการที่อยู่อาศัย การประกอบธุรกิจ การงาน

ต่างๆ ต้องอาศัยปัจจัยการผลิตทั้ง 4 ปัจจัย หากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง ก็ทำให้การดำเนินการไม่สะดวกเท่าที่ควร และขึ้นกับความจำเป็นในแต่ละประเภทกลุ่มกิจการนั้นๆ โดยกลุ่มผู้ประกอบการโรงงานที่สำรวจมีความเห็นว่าโรงงานมีความจำเป็นในเรื่องการจัดที่อยู่อาศัยประมาณร้อยละ 68.75 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กล่าวว่ ทำให้ทราบจำนวนลูกจ้างแรงงานแน่นอน เพราะลูกจ้างแรงงานเหล่านี้ มีการโยกย้ายถิ่นฐานบ่อย ไข้มีความแน่นอนมีรายได้น้อย การจัดที่อยู่อาศัย ทำให้ลูกจ้างแรงงาน มีความมั่นคงในชีวิต ซึ่งเก็บสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการตอบสนองความต้องการชีวิตมนุษย์ ตามแนวความคิด A.H.Maslow ในด้านร่างกาย ซึ่งเป็นปัจจัยสี่ และเหตุข้แรงจูงใจ ในการช่วยเพิ่มผลประสิทธิภาพในการทำงาน ของ Herberg กล่าวถึง ปัจจัยอนามัยและปัจจัยจูงใจ โดยปัจจัยอนามัยเป็นปัจจัยทางลุ่มส่งผลให้ทำงานมีประสิทธิภาพดีมากขึ้น ในเรื่องความมั่นคงในชีวิตส่วนตัว สำหรับด้านโรงงาน ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการลงทุน คือสามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม การทราบจำนวนลูกจ้างแรงงานที่แน่นอน สามารถวางแผนการผลิตได้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Burns⁴ กล่าวว่ การผลิตที่อยู่อาศัย จะช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพ ผลผลิตและสุขภาพอนามัย โดยแต่ละปัจจัยมีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจและแนวคิดของ Langendorf Richard⁵ กล่าวไว้ว่ การลงทุนด้านที่อยู่อาศัย การปรับปรุงที่อยู่อาศัย เป็นการเพิ่มขึ้นของรายได้ การจ้างงาน และการลงทุน ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจะกระจายกว้างออกไป ดังนั้น การจัดหาที่อยู่อาศัย เป็นการสร้างความสะดวกสบาย ให้ลูกจ้างแรงงาน และโรงงาน เพราะการดำรงอยู่ร่วมกันของทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (โปรดดูตาราง 4.53)

⁴Leland S.Burns and Khing B.Tjiioe, "Housing and Human Resource Development", AIP Journal, ed. Michael (Nov.1968):396-401.

⁵Langendorf Richard, "Housing Investment and neighborhood Development," ITCC Review. (Jan.1975):72-82.

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ	รวมทั้งหมด
มีความจำเป็นในการจัดหาที่อยู่อาศัย			
1. โรงงานเดินทางสะดวก, รั้วจำนวนโรงงานแน่นอน	10	45.45	
2. โรงงานมาจากต่างจังหวัดไม่มีที่พักอาศัย	6	27.27	
3. โรงงานมาจากต่างจังหวัดหาแรงงานโรงงาน	3	13.64	
4. ไม่แสดงความคิดเห็น	3	13.64	
รวม	12	54.55	68.75
ไม่มีความจำเป็นในการจัดหาที่อยู่อาศัย			
1. โรงงานอยู่ใกล้แหล่งงาน	6	60	
2. มีสวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย	3	30	
3. ไม่มีระบอบการทางานที่ดี	1	10	
รวม	4	40	31.25

ตาราง 4.54 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจำเป็นในการจัดหาที่อยู่อาศัยกับประเภทอุตสาหกรรม

การจัดหาที่อยู่อาศัย	ความจำเป็น		ไม่มีความจำเป็น		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ประเภทอุตสาหกรรม						
อุตสาหกรรมเครื่องพิมพ์	6	75.00	2	25.00	8	25.00
สิ่งทอและเครื่องหนัง	10	100.00	0	0.00	10	31.25
ไม้และเครื่องเรือน	3	100.00	0	0.00	3	9.38
โลหะขั้นมูลฐาน	2	40.00	3	60.00	5	15.63
โลหะและเครื่องจักร	1	33.33	2	66.67	3	9.38
อุตสาหกรรมอื่นๆ	0	0.00	3	100.00	3	9.38
รวม	22	68.75	10	31.25	32	100.00

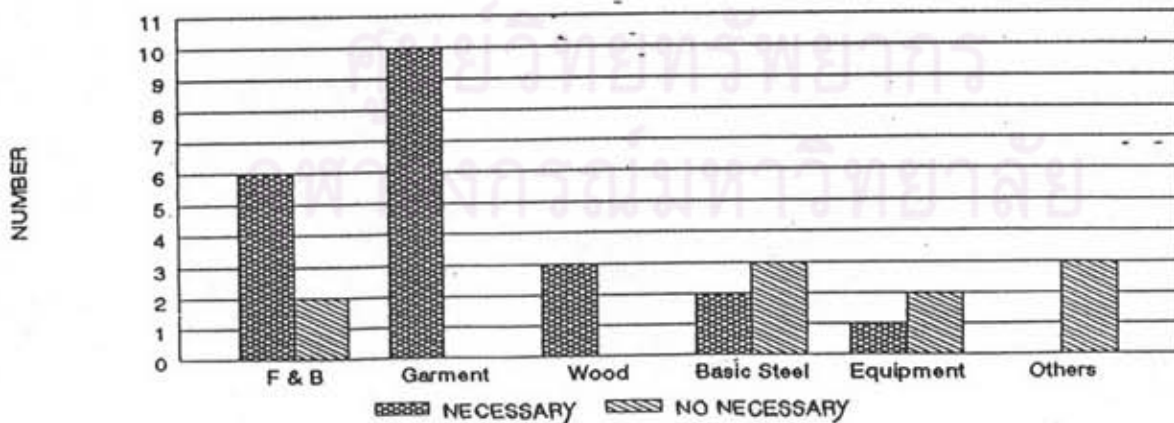
2) ประเภทอุตสาหกรรม และความจำเป็นในการจัดหาที่อยู่อาศัย

โดยแต่ละประเภทอุตสาหกรรม มีเหตุผลต่างกัน ซึ่งต้องขึ้นกับปัจจัย ด้านนโยบายหลักของโรงงาน ผู้บริหารของโรงงาน ตลอดจนผลผลิตที่สามารถจำหน่ายออกได้มากน้อยเพียงใด (โปรดดูตาราง 4.54 และแผนภูมิที่ 4.21) ดังนี้

- อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม ประมาณร้อยละ 75 ของกลุ่มนี้ เห็นว่าการจัดหาที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งโดยความสามารถจัดหาที่อยู่อาศัยได้เพียงร้อยละ 50 ของกลุ่มนี้ เพราะ มีการขยายหน่วยการผลิตมากขึ้น จำนวนลูกจ้างแรงงานที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพอ ต้องอาศัยลูกจ้างแรงงานต่างถิ่น เพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องจัดหาที่อยู่ให้เพื่อรองรับการขยายการผลิต แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดในนโยบายของผู้บริหารเดิม ไม่เห็นด้วยกับการจัดสร้างที่พักอาศัย และปัญหาภายในองค์กรเอง

- อุตสาหกรรมโลหะ เครื่องจักร โดยร้อยละ 33.33 ของกลุ่มนี้ตระหนักถึงความจำเป็น ได้แสดงความเห็นในการจัดหาที่อยู่อาศัยแทนการให้สวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย เพราะ เดิมกลุ่มนี้ได้จัดสวัสดิการในรูปแบบการให้เงินกู้ แต่ต้องประสบปัญหาการเงินระหว่างลูกจ้างแรงงาน และโรงงาน

- อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมไม้ เครื่องเรือน ให้ความสำคัญต่อความจำเป็น ต่อการจัดให้มีสวัสดิการที่อยู่อาศัยทุกโรงงาน

แผนภูมิที่ 4.21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจำเป็น ในการจัดหาที่อยู่อาศัยและประเภทอุตสาหกรรม

3) การจัดการที่อยู่อาศัยกับประสิทธิภาพการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่

ใช้ในการสำรวจได้ให้ความเห็นด้านประสิทธิภาพการทำงาน และสวัสดิการที่อยู่อาศัยว่า ร้อยละ 71.88 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เห็นว่าสวัสดิการที่อยู่อาศัย ทำให้ลูกจ้างแรงงาน ทำงานได้เต็มที่ ไม่มาสาย ไม่เสียเวลาในการเดินทาง มีเวลาพักผ่อนพอเพียง ลูกจ้างแรงงานไม่โยกย้ายงานบ่อย ทำให้มีทักษะ ความชำนาญมากขึ้น ประสิทธิภาพความคล่องตัวในงานมีมากขึ้น และบางส่วนของกลุ่มเห็นว่า ปัญหาบุคลากร ประสิทธิภาพการทำงาน น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญกว่าสวัสดิการที่อยู่อาศัย อย่างไรก็ตาม สวัสดิการที่อยู่อาศัย เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน (โปรดดูตาราง 4.55)

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการทำงาน และความจำเป็นต่อสวัสดิการที่อยู่อาศัย พบว่าร้อยละ 86.36 ของกลุ่มผู้ประกอบการโรงงานที่สำรวจเห็นว่า สวัสดิการที่อยู่อาศัยมีความจำเป็น เพราะลูกจ้างแรงงานทำงานกับโรงงานเป็นระยะเวลาหนึ่ง มีทักษะในการทำงานมากขึ้น ย่อมทำให้มีผลผลิตมากขึ้น หากลูกจ้างแรงงานมีการโยกย้ายงานบ่อย ก็จะมีผลต่อผลผลิตของโรงงาน สำหรับกลุ่มลูกจ้างแรงงานที่ขาดทักษะ และโรงงานจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย ลูกจ้างแรงงานย่อมมีโอกาสนในการเรียนรู้ ฝึกฝนกับงานมากขึ้น ย่อมมีส่วนทำให้ประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น ลูกจ้างแรงงานมีโอกาสดำเนินงานในหน้าที่การงาน และกลุ่มโรงงานก็สามารถดำเนินงานได้คล่องตัวมากขึ้น (โปรดดูตาราง 4.56 และแผนภูมิที่ 4.22)

ดังนั้น สวัสดิการที่อยู่อาศัย เป็นขบวนการหนึ่งในการส่งเสริมให้ประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น ตามแนวความคิดของพาเรโต⁶ กล่าวว่า การจัดสวัสดิการที่เหมาะสม มีความเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ผลิตและจำหน่าย คือ ผู้ประกอบการสามารถวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดสินค้า และการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย ทำให้ลูกจ้างแรงงานไม่โยกย้ายงาน มีความชำนาญในงาน ทำให้มีของเสียในการผลิตน้อยลง ประกอบกับผู้ประกอบการไม่เสียเวลาในการฝึกอบรมลูกจ้างแรงงานคนใหม่ เสมอ

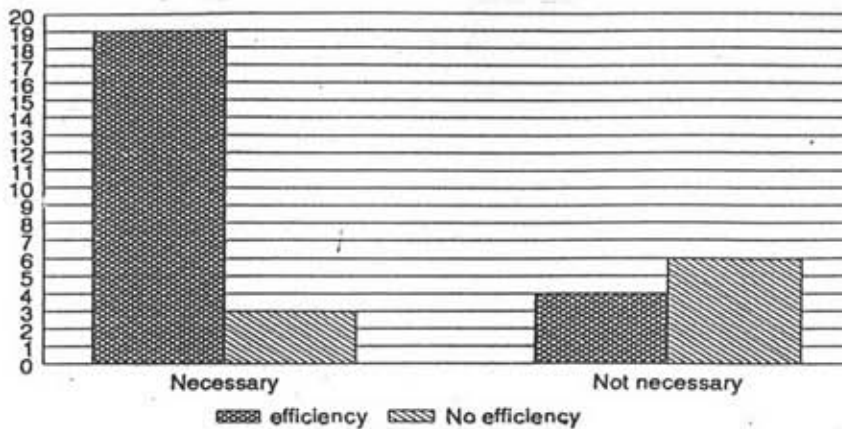
ตาราง 4.55 แสดงเหตุผลการจัดหาที่อยู่อาศัยกับประสิทธิภาพการทำงาน

หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละทั้งหมด
การจัดหาที่อยู่อาศัยมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน			
แรงงานทำงานได้เต็มที่ หักข้อเต็มที่ ไม่เสียเวลา	8	34.78	
ผลผลิตต่อเนื่อง เร็วกว่าทำงานได้ทันที	6	26.09	
ผลผลิตต่อเนื่อง แรงงานทำงานและหักข้อเต็มที่	5	21.74	
มีความตั้งใจทำงานมากขึ้น รายได้มากขึ้น	2	8.70	
แรงงานไม่ย้ายงานบ่อย	2	8.70	
รวม	11	100	71.88
การจัดหาที่อยู่อาศัยไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน			
ขึ้นกับแต่ละบุคคล และประสบการณ์	6	66.67	
สร้างปัญหาต่างๆ เช่น สกปรก การพ่น	3	33.33	
รวม	9	100	28.12

ตาราง 4.56 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจำเป็นในการจัดหาที่อยู่อาศัยกับประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพการทำงาน	สูง		ไม่สูง		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
มีความจำเป็น	19	86.36	3	13.64	22	68.75
ไม่มีความจำเป็น	4	40.00	6	60.00	10	31.25
รวม	23	71.88	9	15.63	32	100

NUMBER

แผนภูมิที่ 4.22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจำเป็นในการจัดหาที่อยู่อาศัย และประสิทธิภาพการทำงาน

4) สวัสดิการ เงินกู้ เพื่อที่อยู่อาศัย

กลุ่มโรงงานที่ไม่มีการจัดสวัสดิการ เงินกู้ เพื่อที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ ประมาณ ร้อยละ 84.38 ของกลุ่มโรงงานที่สำรวจ มีเหตุผลว่า ทางโรงงานได้จัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยไว้แล้ว ไม้จำเป็นต้องมีสวัสดิการ เงินกู้ เพื่อที่อยู่อาศัย แต่จัดในรูปแบบสวัสดิการ เงินกู้ทั่วไป โดยขึ้นกับอายุงาน และเงินเดือน การกู้ยืมทั่วไปของโรงงาน ต้องมีพนักงานภายใน โรงงานค้าประกัน 1 หรือ 2 คน ขึ้นกับจำนวนเงินในการขอกู้ยืม เช่น กลุ่มอุตสาหกรรม โลหะและ เครื่องจักร , กลุ่มอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน และกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม (โปรดดูตาราง 4.57¹⁾)

ตาราง 4.57 แสดงโรงงานกับระบบสวัสดิการ เงินกู้ เพื่อที่อยู่อาศัย

ระบบสวัสดิการ	ไม่มีสวัสดิการ		มีสวัสดิการ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
การจัดหาที่อยู่อาศัย	27	84.38	5	15.63	32	100

5) การจัดตั้งกองทุน เงินสำรอง เลี้ยงชีพ

ลักษณะกองทุน เงินสำรอง เลี้ยงชีพ เป็นการเก็บสะสมของฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายลูกจ้าง โดยลูกจ้างแรงงานต้องนำเงินเข้ากองทุนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของเงินเดือน (ตามกฎหมายกองทุนกำหนด) และฝ่ายนายจ้างจะนำเงินเข้ากองทุนไม่น้อยกว่าจำนวนที่ลูกจ้างแรงงานเข้าสมทบ โดยจ่ายคืนเมื่อครบอายุงาน เกษียณ หรือลาออกจากงาน โดยเงินกองทุนจะกลับคืนสู่ลูกจ้างแรงงาน พร้อมเงินที่โรงงานนำฝากไว้ จำนวนเงิน

¹ ทวี หมั่นนิกร. เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ. พระนคร: สำนักพิมพ์ เคจีเคไทย , 2517. หน้า 18.

ที่ได้รับจะมากขึ้นกับการฝากและอายุงาน เป็นปัจจัยสำคัญ อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติ
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ยังได้ออกใช้บังคับในกฎหมายแรงงาน และ ระบบกองทุนยังใหม่เป็น
ที่ยอมรับ ไม่มีความเข้าใจระบบ และยุ่งยาก ฝ่ายลูกจ้าง มีความเข้าใจว่าโรงงานเข้าเงิน
กองทุนไปใช้หมุนเวียนทางธุรกิจ สำหรับนายจ้าง เห็นว่า กลุ่มลูกจ้างแรงงานมีการกักขัง
ในระบบและนอกระบบอยู่เสมอ ซึ่งนำไปใช้จ่าย เพื่อการบริโภคอุปโภคในชีวิตประจำวันมาก
ดังนั้นการจัดระบบกองทุนเงินสะสม มีโอกาสเป็นไปได้น้อย

จากการสำรวจ 32 กลุ่มตัวอย่างโรงงาน มีเพียง 1 โรงงานที่มีระบบ
กองทุนเงินสะสม กลุ่มนายจ้างที่ไม่จัดตั้งกองทุนเงินสำรองเลี้ยงชีพ เพราะเห็นว่า ลูกจ้าง
แรงงานมีระดับการศึกษาต่ำ ไม่เข้าใจ มีความยุ่งยาก และโรงงานต้องเสียงบประมาณ
มากขึ้น เพราะโรงงานมีสวัสดิการอื่น ๆ ที่อยู่แล้ว เช่น เงินค่าเหินจ เป็นต้น (ตาราง 4.58)

6) แหล่งเงินทุน

สำหรับการก่อสร้างสวัสดิการที่อยู่อาศัยของโรงงาน พบว่า ร้อยละ 62.50
ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ใช้แหล่งเงินทุนภายในของโรงงานเอง เพื่อลดความยุ่งยากใน
การขอกู้ โดยบางกลุ่มเห็นว่า ควรมีการสถาปนากองเงินธนาคาร เข้ามาสนับสนุน เพื่อเก็บ
การกระจายความเสี่ยง และสามารถนำเงินทุนหมุนเวียนได้ต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ
31.25 (โปรดดูตาราง 4.59 และ 4.60)

จากผลการสำรวจ ทำให้ทราบว่าโรงงานส่วนมาก เห็นว่าการจัด
สวัสดิการที่อยู่อาศัย ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนของตนเอง เป็นสำคัญ เนื่องจากการจัดที่อยู่
อาศัย เป็นการสร้างสวัสดิการที่ไม่ได้ผลกำไรในรูปแบบของตัวเงิน หากจัดสร้างที่อยู่อาศัยโดย
การกู้ยืมจากสถาบันการเงิน เจ้าของโรงงานต้องชำระเงินกู้ และดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นสิ่งที่
เจ้าของโรงงานต้องสูญเสียประโยชน์โดยตรง และชัดเจน นอกจากนี้ มีสถาบันการเงินที่
กู้เพื่อที่อยู่อาศัย เพียงบางส่วนเท่านั้นสำหรับการขอกู้เพื่อสวัสดิการที่อยู่อาศัยของแรงงาน

ตาราง 4.58 แสดงระบบกองทุนเงินสะสมในกลุ่มอุตสาหกรรม

เหตุผล	ระบบกองทุนเงินสะสม				รวม	ร้อยละ
	มีจำนวน	ร้อยละ	ไม่มีจำนวน	ร้อยละ		
1. ลูกจ้างหน่วยงานทางกับโรงงานนาน	1	3.13	0	0.00		
2. ต้นทุนโรงงานสูง	0	0.00	4	12.50		
3. กู้ยืมและไม่เข้าใจระบบ	0	0.00	14	43.75		
4. มีสวัสดิการอื่นๆ เช่น เงินบำนาญ	0	0.00	13	40.63		
รวม	1	3.13	31	96.88	32	100

ตาราง 4.59 แสดงแหล่งเงินทุนที่โรงงานจัดดำเนินการจัดหาที่อยู่อาศัย

แหล่งเงินทุน	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งเงินทุนของโรงงาน	20	62.50
2. ธนาคาร	10	31.25
3. แหล่งเงินทุนอื่นๆ	2	6.25
รวม	32	100

ตาราง 4.60 แสดงเหตุผลโรงงานกับการกู้เงินจากสถาบันการเงิน

เหตุผลการกู้เงินจากสถาบันการเงิน	จำนวน	ร้อยละ
1. มีเงินทุนหมุนเวียน กระจายความเสี่ยง	9	75.00
2. ไม่มีงบประมาณสำหรับจัดหาที่อยู่อาศัย	3	25.00
รวม	12	100

7) แนวทัศนคติของกลุ่มโรงงานต่อบทบาทการ เคหะแห่งชาติ

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการโรงงานมีความเห็นว่า รัฐบาลซึ่งมีการเคหะแห่งชาติ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบด้านที่อยู่อาศัย ควรเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริมจัดหาที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 63.33 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และบางส่วนเห็นว่า รัฐบาลควรมีนโยบายในการจัดสรร หรือหาแหล่งเงินทุน ดอกเบี้ยต่ำ ส่งเสริมการจัดหาที่อยู่อาศัยให้กับลูกจ้างแรงงานในกลุ่มโรงงาน และโรงงาน (โปรดดูตาราง 4.61)

ตาราง 4.61 แสดงทัศนคติของโรงงานต่อบทบาทรัฐโดยลำดับความสำคัญ

ทัศนคติโรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. กคช. จัดหาให้	19	63.33
2. จัดแหล่งเงินทุนต่ำ	6	20.00
3. นำเงินก่อสร้างหัก ค่าเช่าจ่าย	4	13.33
4. ฝั่งธนาคารที่ดิน	1	3.33
รวม	29	100.00

และหากการเคหะแห่งชาติ จัดสร้างที่อยู่อาศัย กลุ่มโรงงาน ยินดีให้การช่วยเหลือ สนับสนุนต่อการเคหะแห่งชาติ โดยร้อยละ 43.75 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จะกำหนดจำนวนลูกจ้างแรงงานที่เข้าพักอาศัยกับการเคหะแห่งชาติ แต่ส่วนที่เหลือกว่าครึ่ง (ร้อยละ 56.25) ของกลุ่มโรงงานที่สำรวจมีความรู้สึกไม่มั่นใจ และไว้ว่างใจในการดำเนินงานของการเคหะแห่งชาติ ไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องกับภาระค่าเช่าของการเคหะแห่งชาติ เพราะราชการมีกระบวนการดำเนินการมาก และช้า โรงงานจัดหาที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างแรงงานด้วยตนเองเหมาะสมกว่า (โปรดดูตาราง 4.62)

การกำหนดให้สวัสดิการที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 59.38 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นว่าควรเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการขออนุชาติ เปิดโรงงาน กลุ่มโรงงานเห็นว่า การจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย เป็นสิ่งที่ควรทำในบางส่วนด้านการสร้างที่พักอาศัย สำหรับการกำหนดบังคับโดยกฎหมาย รัฐควรคำนึงว่า สถานที่ตั้งของโรงงาน ความจำเป็นในแต่ละโรงงาน ตลอดจนระบบการทำงานของแต่ละโรงงาน เป็นต้น (ตาราง 4.63)

ตาราง 4.62 แสดงทัศนคติของโรงงานต่อการเคหะแห่งชาติ

หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละทั้งหมด
เหตุผลเห็นด้วยกับกคช. เข้าร่วมดำเนินการ			
1. กำหนดจำนวนแรงงานที่ต้องการฝึกให้กคช.	4	28.57	
2. ร่วมมือเข้าหุ้น ช่วยเงินสมทบและปฏิบัติตามกคช.	10	71.43	
รวม	14	100	43.75
เหตุผลไม่เห็นด้วยกับกคช.			
1. โรงงานสร้างด้วยตนเองดีกว่า	10	55.56	
2. กคช. ควรนำงบประมาณช่วยเหลือผู้ไม่มีงานทำมากกว่า	3	16.67	
3. กคช. สร้างไม่ทันถึงงวดและเวลาเสร็จไม่แน่นอน	2	11.11	
4. กคช. จัดสร้างไม่ได้ เพราะโรงงานตั้งกระจาย	2	11.11	
5. ไม่แสดงความเห็น	1	5.56	
รวม	18	100	56.25

ตาราง 4.63 แสดงความคิดเห็นหากมีการกำหนดให้ที่อยู่อาศัยเป็นเงื่อนไขเปิดโรงงาน

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
1. ขึ้นกับที่ตั้งโรงงาน ความจำเป็น อาจสร้างเองบ้าง	19	59.38
2. ขึ้นกับปฏิบัติตาม หน่วยงานจะไม่โยกย้ายบ่อย	7	21.88
3. สร้างภาวะโรงงาน กำหนดเงื่อนไขไม่ถูกต้อง	4	12.50
4. รัฐต้องศึกษาความต้องการแรงงานก่อน	2	6.25
รวม	32	100

อย่างไรก็ตาม หากมีการกำหนดออกมาเป็นกฎหมาย โรงงานก็จะดำเนินการจัดหาสวัสดิการที่อยู่อาศัย โดยถือว่าเป็นสวัสดิการที่โรงงานต้องจัดให้กับลูกจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 43.75 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และประมาณร้อยละ 18.75 กลุ่มโรงงานจะคิดหักค่าใช้จ่ายในด้านที่อยู่อาศัยกับลูกจ้างแรงงานที่หักภาษีกับโรงงานบางส่วน แต่กระนั้นก็ตาม รัฐควรมีการศึกษานโยบาย ปัญหาต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (โปรดดูตาราง 4.64)

ตาราง 4.64 แสดงวิธีการดำเนินการหากกำหนดค่าให้มีที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างแรงงาน

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
1. เป็นสวัสดิการของโรงงาน	14	43.75
2. หากการลดค่าแรง หัก เป็นค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย	6	18.75
3. รัฐควรศึกษาความต้องการก่อนมีนโยบายนี้	4	12.50
4. ทางโรงงานคิดว่า จ่ายเป็นเงินแทนไป	3	9.38
5. สวัสดิการโรงงานหรือโรงงานจ่ายเป็นเงินแทนไป	3	9.38
6. รัฐต้องไม่กำหนดมาตรฐานที่อยู่สูงเกินไป	1	3.13
7. รับแรงงานที่อยู่ใกล้โรงงาน	1	3.13
รวม	32	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8) ทัศนคติของกลุ่มโรงงานต่อสวัสดิการที่อยู่อาศัยในอนาคต

ทัศนคติการวางแผนการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างแรงงานในอนาคตของกลุ่มโรงงาน ร้อยละ 34.37 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เห็นว่า โรงงานยังไม่มีนโยบายหากมีความจำเป็นต้องจัดหาที่อยู่อาศัยก็จะจัดสวัสดิการมารับ-ส่ง แทน อย่างไรก็ตาม กลุ่มโรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 65.63 เห็นว่าในอนาคตกลุ่มโรงงานมีแนวโน้มจัดหาที่อยู่อาศัยให้ลูกจ้างแรงงาน เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งสองฝ่าย คือ โรงงานและลูกจ้าง ได้ผลผลิตต่อเนื่อง ตลาดแรงงานเริ่มมีการขาดแคลน ตลอดจนเป็นการรองรับแรงงานจากต่างจังหวัด ระบบงานผลิต และการขยายโรงงานในอนาคต ดังนั้น การขยายบทบาทอุตสาหกรรมที่มีผลต่อที่อยู่อาศัยของลูกจ้างแรงงาน โรงงานจำเป็นต้องวางแผนต่างๆไว้ในอนาคต เช่นเดียวกับการวางแผนของจัดสร้างที่อยู่อาศัยในนิคมอุตสาหกรรม เพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย และการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยอย่างที่มีประสิทธิภาพ (โปรดดูตาราง 4.65)

เกี่ยวกับรูปแบบที่อยู่อาศัยที่โรงงานควรจัดสร้างในอนาคต กลุ่มผู้บริหารโรงงานคิดว่าควรเป็นอาคารแนวตั้ง สูงประมาณ 4-5 ชั้น กล่าวคือ เดิมรูปแบบอาคารที่จัดทําไว้ เป็นลักษณะครึ่งตึกครึ่งไม้ เมื่อมีการขยายกิจการ อาคารแนวตั้งมีความเหมาะสมมากกว่าแบบเดิม คิดเป็นร้อยละ 84.38 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยราคาที่ดิน สถานที่พักอาศัย ควรอยู่ใกล้แหล่งงาน และบางส่วนร้อยละ 15.62 เห็นว่าควรสร้างเป็นเรือนแถว ประมาณ 2-3 ชั้น ซึ่งพลึงเพียงกับจำนวนลูกจ้างแรงงาน และกล่าวว่า การสร้างที่พักอาศัยมากขึ้น ต้องใช้งบประมาณการปลูกสร้างมาก และยังไม่มีความจำเป็น (โปรดดูตาราง 4.66)

กลุ่มผู้บริหารโรงงาน ตระหนักถึงบทบาทของทางราชการและแห่งชาติ ความต้องการของโรงงานต่อที่อยู่อาศัย โดยแนวความคิดตามทฤษฎีความเป็นเลิศลำดับสองกล่าวว่า รัฐจัดสรรทรัพยากรโดยกระจายผลผลิตให้สังคมอย่างเท่าเทียม และสร้างผลประโยชน์แก่สังคมมากกว่า ผลเสียที่เกิดจากการแทรกแซง รัฐจึงจัดสรรอย่างทั่วถึง โดยกลุ่มโรงงานดำเนินการเช่า หรือซื้อจากรัฐ เป็นการประกันที่อยู่อาศัยว่า ต้องมีผู้เช่าในกรณีที่รัฐจัดหาอย่างแน่นอน พร้อมกับ การเสนอแจ้งปรับความต้องการที่พักอาศัยให้ทราบ เนื่องจาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรม เป็นศูนย์กลางของความต้องการทางปัจจัยการผลิต

ตาราง 4.65 แสดงความคิดโครงการกับการวางแผนจัดหาที่อยู่อาศัยในอนาคต

หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละทั้งหมด
เหตุผล เห็นด้วยที่จัดหาที่อยู่อาศัย			
1. ประหยัดค่าใช้จ่ายของแรงงาน&โรงงา	18	85.71	
2. รองรับแรงงานต่างจังหวัดและงานผลิต	2	9.52	
3. ต้องการขยายงาน	1	4.76	
รวม	21	100	65.625
เหตุผลไม่ เห็นด้วยที่จัดหาที่อยู่อาศัย			
1. ไม่มีนโยบาย	6	54.55	
2. มีสวัสดิการรถรับ-ส่ง	3	27.27	
3. ให้อัตราเงินเดือนสูง	1	9.09	
4. แรงงานอยู่ใกล้แหล่งงาน	1	9.09	
รวม	11	100	34.375

ตาราง 4.66 แสดงความสัมพันธ์รูปแบบอาคารและเหตุผล

รูปแบบอาคาร	อาคารแนวตั้ง		เรือนแถว	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จัดใกล้โรงงาน	25	86.21	4	13.79
ขึ้นกับราคาที่ดิน	1	100.00	0	0.00
ใกล้แหล่งงาน&ราคาที่ดิน	1	50.00	1	50.00
รวม	27	84.38	5	15.63